

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

**ÇOCUKLARIN SUÇA SÜRÜKLENMESİNE YOL AÇAN NEDENLERİN TÜM BOYUTLARIYLA İNCELENEREK
KORUYUCU VE ÖNLEYİCİ MEKANİZMALAR GELİŞTİRİLMESİ İLE ÇOCUKLARIN TOPLUMSAL YAŞAMA
ETKİN KATILIMLARININ SAĞLANMASI İÇİN YAPILMASI GEREKENLERİN BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN
MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU
(10/1912, 3375, 3376, 3377, 3378, 3379)**

TUTANAK DERGİSİ

**7'nci Toplantı
22 Ocak 2026 Perşembe**

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi 'nde yer alan ve kâtip üyeler tarafından okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

- 1.- Komisyon Başkanı Müşerref Pervin Tuba Durgut'un, Komisyonunda bugün sunum yapacak olan Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı Mahinur Özdemir Göktaş'a ve heyetine teşekkür ettiğine, Bakanlığın yürüttüğü hizmetlere ve yapılacak sunuma ilişkin açıklaması
- 2.- Komisyon Başkanı Müşerref Pervin Tuba Durgut'un, Bartın Milletvekili Aysu Bankoğlu'nun sunumlara ilişkin görüşmelerde yaptığı konuşmasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklaması
- 3.- Komisyon Başkanı Müşerref Pervin Tuba Durgut'un, Komisyon üyesi olmayan milletvekillerine söz verme usulüne ilişkin açıklaması

III.- SUNUMLAR

- 1.- Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı Mahinur Özdemir Göktaş'ın, çocukların suça sürüklenmesini besleyen riskler, Bakanlığın koruyucu, önleyici yaklaşımı ve kurumlar arası eş güdümlü yürüttüğü çalışmalar hakkında sunumu
- 2.- Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Çocuk Hizmetleri Genel Müdürü Hasan Basri Alagöz'ün, Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğünün çocuk koruma alanında yürüttüğü çalışmalar hakkında sunumu
- 3.- Aile ve Sosyal Hizmetler Bakan Danışmanı Doçent Doktor Yasemin Abayhan'ın, çocuğun suça sürüklenmesi sosyal risk haritası ve Çocuklar Güvende Sistemi hakkında sunumu

IV.- MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONLARI

A) Görüşmeler

- 1.- Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı Mahinur Özdemir Göktaş, Çocuk Hizmetleri Genel Müdürü Hasan Basri Alagöz ve Aile ve Sosyal Hizmetler Bakan Danışmanı Doçent Doktor Yasemin Abayhan'ın yaptıkları sunumlara ilişkin görüşme

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
ÇOCUKLARIN SUÇA SÜRÜKLENMESİNE YOL AÇAN NEDENLERİN TÜM BOYUTLARIYLA İNCELENEREK
KORUYUCU VE ÖNLEYİCİ MEKANİZMALAR GELİŞTİRİLMESİ İLE ÇOCUKLARIN TOPLUMSAL YAŞAMA ETKİN
KATILIMLARININ SAĞLANMASI İÇİN YAPILMASI GEREKENLERİN BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN
MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU
(10/1912, 3375, 3376, 3377, 3378, 3379)

-----0-----
7'nci Toplantı
22 Ocak 2026 Perşembe
-----0-----

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Çocukların Suça Sürüklenmesine Yol Açan Nedenlerin Tüm Boyutlarıyla İncelenerek Koruyucu ve Önleyici Mekanizmalar Geliştirilmesi ile Çocukların Toplumsal Yaşama Etkin Katılımlarının Sağlanması İçin Yapılması Gerekenlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırma Komisyonu saat 14.09'da açılarak iki oturum yaptı.

Komisyon Başkanı Müşerref Pervin Tuba Durgut,

Komisyonunda bugün sunum yapacak olan Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı Mahinur Özdemir Göktaş'a ve heyetine teşekkür ettiğine, Bakanlığın yürüttüğü hizmetlere ve yapılacak sunuma, Bartın Milletvekili Aysu Bankoğlu'nun sunumlara ilişkin görüşmelerde yaptığı konuşmasında geçen bazı ifadelerine, Komisyon üyesi olmayan milletvekillerine söz verme usulüne, İlişkin açıklama yaptı.

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı Mahinur Özdemir Göktaş tarafından, çocukların suça sürüklenmesini besleyen riskler, Bakanlığın koruyucu, önleyici yaklaşımı ve kurumlar arası eş güdümlü yürüttüğü çalışmalar,

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Çocuk Hizmetleri Genel Müdürü Hasan Basri Alagöz tarafından, Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğünün çocuk koruma alanında yürüttüğü çalışmalar,

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakan Danışmanı Doçent Doktor Yasemin Abayhan tarafından, çocuğun suça sürüklenmesi sosyal risk haritası ve Çocuklar Güvende Sistemi, Hakkında sunum yapıldı.

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı Mahinur Özdemir Göktaş, Çocuk Hizmetleri Genel Müdürü Hasan Basri Alagöz ve Aile ve Sosyal Hizmetler Bakan Danışmanı Doçent Doktor Yasemin Abayhan'ın yaptıkları sunumlara ilişkin görüşme yapıldı.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından, saat 18.42'de toplantıya son verildi.

22 Ocak 2026 Perşembe

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.09

BAŞKAN: Müşerref Pervin Tuba DURGUT (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: Mustafa KÖSE (Antalya)

SÖZCÜ: Ümmügülşen ÖZTÜRK (İstanbul)

KÂTİP: Naci ŞANLITÜRK (Ordu)

----- 0 -----

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Komisyonumuzun değerli üyeleri, Sayın Bakanım, Bakan Yardımcım, değerli basın mensupları; hepiniz hoş geldiniz.

Çocukların Suça Sürüklenmesine Yol Açan Nedenlerin Tüm Boyutlarıyla İncelenerek Koruyucu ve Önleyici Mekanizmalar Geliştirilmesi ile Çocukların Toplumsal Yaşama Etkin Katılımlarının Sağlanması İçin Yapılması Gerekenlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonunun 7'nci Toplantısı için bir aradayız.

Toplantı yeter sayımız vardır, toplantımızı açıyorum.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Müşerref Pervin Tuba Durgut'un, Komisyonunda bugün sunum yapacak olan Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı Mahinur Özdemir Göktaş'a ve heyetine teşekkür ettiğine, Bakanlığın yürüttüğü hizmetlere ve yapılacak sunuma ilişkin açıklaması

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Sayın Bakanım, Sayın Komisyon üyeleri; Komisyonumuzun bu haftaki toplantısında Sayın Bakanımız Mahinur Özdemir Göktaş ve kıymetli heyetini Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında ağırlamaktan büyük bir memnuniyet duyduğumuzu özellikle ifade etmek isterim.

Sayın Bakanımızın bizzat katılımı, çocuk politikaları ve sosyal hizmetler alanında yürüttüğümüz yasama ve denetim çalışmalarına verdiği önemin çok güçlü bir göstergesidir. Bu vesileyle, Komisyonumuz adına Sayın Bakanımıza ve kıymetli heyetine teşekkür ediyorum.

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının çocukların üstün yararını merkeze alan, aile odaklı ve bütüncül yaklaşımı esas alan hizmet modeli sahada karşılığı olan, veriyle izlenen ve sürekli geliştirilen bir kurumsal yapıyı ortaya koymaktadır. Özellikle, Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından yürütülen koruyucu, önleyici hizmetlerden aile temelli yaklaşım modellerine, sosyal ve ekonomik destekten psikososyal müdahalelere kadar uzanan geniş yelpazedeki çalışmalar çocuk koruma sistemimizin omurgasını oluşturmaktadır.

Koruyucu aile ve evlat edinme hizmetlerinin güçlendirilmesi, sosyal ve ekonomik destek modellerinin bir yardım değil, izlenen ve geliştirilen bir sosyal hizmet anlayışıyla yürütülmesi, suça sürüklenme, ihmal, istismar ve dijital riskler karşısında erken tespit ve müdahale mekanizmalarının kurulması son derece kıymetlidir.

Yine, kurum bakımı altında bulunan çocuklara yönelik ihtisaslaştırılmış hizmet modelleri, bakım sonrası destekler ve gençlerin hayata hazırlanmasına dönük istihdam ve eğitim politikaları devletin süreklilik arz eden sorumluluğunu açıkça ortaya koymaktadır. Komisyonumuz açısından bu toplantıyı önemli kılan bir diğer husus da sahadaki uygulamaların, karşılaşılan güçlüklerin ve mevzuat düzeyinde geliştirilmesi gereken alanların doğrudan Bakanlık sunumlarıyla ele alınacak olmasıdır. Bizler çocuk haklarını evrensel hukuk normları çerçevesinde ele alırken uygulamada karşılığı olan etkin ve koruyucu bir sistemin nasıl daha da güçlendirileceğini birlikte tartışmayı önemsiyoruz. Bu çerçevede Bakanlığımızın bugüne kadar yürüttüğü çalışmalara ve ortaya koyduğu kurumsal kapasiteye teşekkür ediyor, bugünkü sunum ve değerlendirmelerin Komisyon çalışmalarımıza önemli katkılar sunacağına inanıyorum.

Değerli katılımları için Sayın Bakanımıza ve kıymetli heyetine bir kez daha teşekkürlerimi arz ediyorum, hoş geldiniz diyor ve sözü kendilerine bırakıyorum.

Sayın Bakanım, buyurunuz lütfen.

III.- SUNUMLAR

1.- Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı Mahinur Özdemir Göktaş'ın, çocukların suça sürüklenmesini besleyen riskler, Bakanlığın koruyucu, önleyici yaklaşımı ve kurumlar arası eş güdümlü yürüttüğü çalışmalar hakkında sunumu

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Çok teşekkür ediyorum.

Sayın Başkanım, Komisyonumuzun çok değerli üyeleri; sizleri saygıyla selamlıyorum. Öncelikle, Komisyonumuzun daveti için her birinize teşekkür etmek istiyorum. Bakanlık olarak, sizlerin yürüttüğü kıymetli çalışmaya katkı sunmak üzere huzurlarınızdayız.

Gazi Meclisimizin bünyesinde bu Araştırma Komisyonunun çalışmalarını çocukların korunması ile kamu düzenini buluşturan stratejik bir adım olarak görüyoruz. Bugün suça sürüklenmeyi besleyen riskleri, Bakanlığımızın koruyucu, önleyici yaklaşımını ve kurumlar arası eş güdümlü yürüttüğümüz çalışmaları paylaşacağız.

Komisyonun ortaya koyacağı tespit ve önerilerin, sosyal hizmetlerimiz ve sosyal politikalarımız açısından büyük önem taşıdığını özellikle vurgulamak isterim. Komisyonun çalışmalarının ülkemiz ve çocuklarımız için hayırlı olmasını diliyorum.

Değerli milletvekilleri, son dönemde hepimizi derinden etkileyen olaylara şahit olduk. Bu elim olaylar, yeni nesil şiddetle birlikte suça sürüklenen çocuklar konusunun tüm boyutlarıyla tekrar ele alınmasını gerektirdi. Bu konunun merkezinde ise iki gerçek var; birincisi toplumun adalet beklentisi, ikincisi çocukların suça itilmesini üreten risk zincirleri. Etkin soruşturma, hızlı yargılama ve mağdurun korunması toplumsal adaletin bir gereğidir. Mattia Ahmet'in, Atlas'ın hayatını kaybetmesi hepimizi derinden üzdü. Bu

kaybın acısını beraber yaşadık, ilk günden itibaren ailelerin yanında olduk, adli süreçlerin yakın takipçisi olduk. Bu noktada şunu açıkça ifade etmek isterim ki adalet beklentisiyle çocuk koruma yaklaşımı birbirinin alternatifi değildir. Çocuğu suça iten zinciri kırmak da toplum güvenliğinin kalıcı şartıdır. Burada şu parantezi açmak istiyorum: Bakanlık olarak mağdurun çocuk olduğu vakalarda davaya katılmamız, mağdur çocuğun yaşam hakkı başta olmak üzere tüm haklarını koruma sorumluluğundan kaynaklıdır. Mağdur çocuğun ailesinin yalnız bırakılmaması, görevimizin ayrılmaz bir parçasıdır. Bizim üzerimize düşen görev bu iki gerçeği aynı anda birbirini zedelemeyen güçlendirmektir. Mağdurun hakkını korumak ve suça sürüklenme zincirini kırmak arasında hassas dengeyi gözeterek çalışmaktır. Yani bir yandan mağdurun hakkını geciktirmeyen, şiddet eğilimini minimize eden kamu düzenini tesis etmek, diğer yandan ise suça sürüklenmeyi erken aşamada durdurup çocuk ve aileyi doğru hizmete hızla yönlendirerek tekrarını önleyen koruyucu önleyici sistemi güçlendirmektir.

Değerli milletvekilleri, karşılaştığımız vakalar suça sürüklenmenin çoğu kez anlık bir kararla değil, birikerek büyüyen bir risk zinciriyle oluştuğunu bizlere gösteriyor. Bu zincirin ilk halkasında sıklıkla okuldan kopma var, devamsızlık, disiplin sorunları, akran zorbalığına karşma ya da zorbalığa maruz kalma, okul çevresinde riskli gruplarla temas; hepsi erken uyarı niteliği taşıyor. İkinci halkada sağlıksız aile içi dinamikleri görüyoruz. İhmal, şiddet, bağımlılık, parçalanmış aile dinamikleri veya bakım yükünün artması çocuğu dış dünyadaki tehlikelere karşı korumasız bırakabiliyor. Üçüncü halkada sokak ve akran çevresi var. Gruba ait olma ihtiyacı, kolay para vaadi, suç örgütlerinin etkisi, silah taşımayı özendirme ve normalleşen şiddet dilinin yayılması bu riski büyütüyor. Dördüncü halkada medya ve dijital alan bulunuyor. Dijital zorbalık, suça teşvik, riskli içerik, çevrim içi istismar ve suç gruplarının çocuklara erişimi bugün suça sürüklenme zincirinin önemli bir parçasıdır. Şiddeti yücelten içerikler, linç kültürü, suçun özendirildiği paylaşımlar ve çevrim içi meydan okuma pratikleri saldırgan davranışları tetikleyebiliyor. Dizilerde ve dijital oyunlarda tekrar eden güç, şiddet anlatısı çocukların kahramanlık, aidiyet ve statü arayışını yanlış rol modeller üzerinden şekillendirebiliyor. Özellikle mafya dizilerindeki suçun ve şiddetin ana karakter aracılığıyla normalleştirildiği ve hatta özendirildiği hikâyelerin etkisini göz ardı edemeyiz. Medya ve sosyal medya algoritmaları ise bu içerikleri daha görünür kılarak normalleştiriyor, riskli gruplara yönelimi hızlandırabiliyor.

Bakanlık olarak geçtiğimiz yıl gerçekleştirdiğimiz Dijital Bağımlılık ve Aile Çalıştayları bu alandaki sorunlara çözüm üretmek için bizlere önemli veriler gösterdi. Bu çalıştayda alanında uzman olan isimlerin yanında ebeveynleri ve çocukları da dinledik. Onların deneyimleri ve sahadan gelen gözlemler dijital dünyanın aile yapısı üzerinde ne denli güçlü bir etkisi olduğunu bir kez daha ortaya koydu. Çocuklara "Oyunları oynarken hangi karakterleri seçiyorsun?" diye sorduğumuzda "Özellikle daha güçlü, daha karanlık ve bütün silahları kullanabilen karakterleri seçiyorum." cevabını aldık çünkü bu karakterlerin kendilerine cesaret verdiğini, öz güven verdiğini söylüyorlar. Böylece şiddet çıkaran karakterler ön plana çıkarılmış oluyor. Diğer yandan, çocuklar sosyal ilişkilerden zayıflama ve sosyal izolasyon yaşadıklarını belirtiyorlar.

Değerli milletvekilleri, dünya genelindeki durum da benzer bir tabloya işaret ediyor. Pek çok ülkede şiddet artık istisnai bir olay değil; ev, sokak, okul ve dijital alan arasında hızla dolaşan bir tetiklenme iklimi içinde daha görünür hâle geliyor. Özellikle ergenlerde öfke eşiği düşüyor, çocuklar sabretmeyi öğrenemiyor, günlük anlaşmazlıklar kısa sürede fiziksel şiddete dönüşebiliyor. Uluslararası literatürde bu eğilim toplumsal gerilimin ve öfkenin yükseldiği bir döneme işaret eden kavramlarla tartışılıyor. Hız, haz ve teknoloji döngüsü özellikle ergenlik döneminde dürtü kontrol bozukluğunu ve olumsuz akran etkisini açıklığa kavuşturuyor. Bilimsel veriler çocukların ortalama dikkat süresinin son otuz yılda yüzde 30 oranında azaldığını gösteriyor. Artık bir çocuğun konuya odaklanma süresi sekiz saniyeyi dahi geçmiyor. Bu, derse odaklanamayan, dikkati en ufak uyarılarla bölünen, dünyayı bir bütün olarak algılayamayan milyonlarca çocuk demek.

Diğer yandan birçok ülkede çocuk adalet sistemleri, suça sürüklenmeyi sadece ceza başlığıyla ele almanın çocuktaki saldırgan davranışın tekrar riskini düşürmediğini kabul ediyor. Dünya Sağlık Örgütü dünya genelinde gençler arası şiddetin akran zorbalığından çete bağlantılı şiddete kadar geniş bir yelpazede seyrettiğini raporluyor. Her yıl 15-29 yaş grubundaki yaklaşık 193 bin gencin şiddet nedeniyle hayatını kaybettiğini belirtiyor. UNICEF'in verileri ise yine dünya genelinde okullarda yaklaşık her 3 öğrenciden 1'inin akran zorbalığına maruz kaldığını gösteriyor. Bu çalışmalar, çevrim içi zorbalığın yaygınlaştığını ve çocukların eğitim süreçlerini dahi etkileyebildiğini işaret ediyor.

Bu dünya görüntüsü bize aslında şunu gösteriyor: Sorun küresel ama çözüm her ülkenin kendine özgü kurumlar arası entegre bir model kurmasından geçiyor. Burada da toplumun tüm kesimlerine görevler düşüyor. Özellikle medya yöneticilerinden içerik üreticilerine kadar herkesin sorumlulukla hareket etmesi gerektiğini vurgulamak isterim. Bu noktada, 15 yaş altı için sosyal medya düzenlemesinin, çocuklara ulaşan, onları suça teşvik eden ve dijital mecralardan örgütlenen suç şebekeleriyle mücadelenin de önemli bir ayağı olduğunu görmek gerekiyor. Çünkü suça sürüklenme zincirinin bir halkasında tam da bu dijital alan üzerinden kurulan temaslar, yönlendirmeler ve örgütlenmeler yer alıyor.

Değerli milletvekilleri, biz de Bakanlık olarak bu katmanlı risk zincirini kırmak için üç düzeyde hareket ediyoruz.

Birinci düzey, erken müdahaledir. Burada hedefimiz, risk işaretini ilk görüldüğü yerde yakalamak; okul devamsızlığı, akran zorbalığı, dijital ortamda şiddet içeriklerine maruz kalma gibi sosyal göstergeler ortaya çıktığında çocuğu vaka büyümeden sosyal hizmete yönlendirmek. Bu amaç doğrultusunda sosyal risk haritalarımızı oluşturduk. Böylelikle ilçe, mahalle ve hatta hane ölçeğinde olası tehditleri bütüncül bir yaklaşımla izliyoruz. Sosyal risk haritaları dinamiktir, diğer bakanlıklardan gelen verilerle beslenir ve sürekli de değişir. Dolayısıyla önleyici hizmetlerimizi güçlendiren de önemli bir araçtır. Bu çalışmayla sahada erken uyarı ve sistematik izleme konusunda yeni bir dönemi başlattık. Çocuğun suça sürüklenmesi, çocuk ihmali ve sosyal, ekonomik yoksunluk, sosyal risk haritalarımızın pilotlarını tamamladık. Diğer yandan, Çocuklar Güvende Mobil Ekiplerimizle risk altındaki çocukları okul, aile ve sosyal çevrelerinde eş zamanlı 7/24 takip ediyoruz. Herhangi bir ihbar aldığımız andan itibaren de doğrudan müdahale ediyoruz. Aralık ayında hizmete sunduğumuz Çocuklar Güvende "web" sitesi ve mobil uygulamasıyla çocuklarımıza, ailelere rehberlik eden içerikler sunuyoruz. Aynı zamanda, riskli durumlarda doğru desteğin devreye girmesini sağlıyoruz. Bunun yanı sıra, yedi gün yirmi dört saat esasıyla çalışan sürekli bir takip mekanizmamız bulunuyor. DUY ihbar hattımız, Alo 183 şiddetle mücadele hattımız ve sosyal medya çalışma grubumuz bu amaçla çalışıyor. Böylece ihtiyaçlar doğrultusunda desteklerimizi hızla devreye alıyoruz. Sahadaki ekiplerimizi doğru haneye, doğru hizmeti götürmeleri için yönlendiriyoruz.

İkinci düzey, aileyi güçlendiren, koruyucu ve önleyici hizmetlerdir. Riskin derinleştiği ve çocuğun korunmasının ivedilik kazandığı durumlarda ilgili kurumlarla eş güdüm içinde danışmanlık, eğitim, sağlık ve gerektiğinde barınma gibi tedbir kararlarının hızla alınmasını ve uygulanmasını sağlıyoruz. Bakım tedbiri uyguladığımız çocuklarımıza kuruluşlarımızda bakım hizmeti veriyoruz. Bu hizmeti de yıllar öncesinde koğuş tipinden ev tipi modeline dönüştürdüğümüzü özellikle belirtmek isterim. Çocuğun mahremiyetini ve gelişim ihtiyaçlarını esas alan ev tipi bakım modeline de böylelikle dönüşmüş olduk. Daha az sayıda çocuğun birlikte yaşadığı, sıcak ve güvenli bir ortamda bakım ve izlemeyi sürdürüyoruz. Bugün ailelerinden ayrı büyüme zorunda kalan 15.508 çocuğumuza ev tipi kuruluşlarımızda güvenli bir yaşam alanı oluşturuyoruz. Öte yandan, suça sürüklenen çocuklar gibi ihtisas alanlarında çalışan çocukevleri sitelerimizde, "İhtisaslaştırılmış Çocuk Evleri Sitesi" dediğimiz İÇES'lerde belirli risk gruplarına özelleştirilmiş hizmet sunuyoruz. Sosyal ve ekonomik destek hizmetimizle 182.997 çocuğu ailelerinin yanında destekliyor, eğitimde kalmasını ve temel ihtiyaçlarının karşılanmasını sağlıyoruz ve karşıyoruz. Rehberlik, psikososyal destek ve sosyal hizmet müdahalelerini ilgili kurumlarla koordinasyon içerisinde yürütüyoruz. Yani sadece geçici yardım değil, okul devamı, güvenli çevre ve düzenli takip üzerinden suça sürüklenmeyi ortadan kaldıracak bir müdahale sistemiyle yürütüyoruz. Eğitim materyali, ücretsiz ders kitabı, öğrenci barınma, taşıma ve yemek yardımı gibi pek çok sosyal destek programıyla da çocuklarımızı destekliyoruz. Böylece eğitim yardımlarıyla çocuğu okulun koruyucu ikliminde tutuyor, risk alanlarıyla teması azaltıyoruz.

Üçüncü düzey, yoğun ve ihtisaslaşmış müdahaledir. Suça sürüklenen, mağdur olan ya da sokakta yüksek sosyal tehlikelerle karşı karşıya kalan çocuklar için ihtisaslaşmış hizmet modelleri yürütüyoruz. Bu kapsamda güçlendirici bakım modelini geliştirdik. Bu modelle ilk kez sağlık, eğitim, adalet, güvenlik ve sosyal hizmetleri tek bir çatı altında bir araya getirdik. Suça sürüklenen ve madde bağımlılığı tedavisi tamamlanan çocuklarımıza yönelik destekleyici hizmetleri daha bütüncül bir yapıya kavuşturduk. Hâlihazırda bugün 12 ilimizde ihtisaslaştırılmış çocukevleri sitelerinde bu modeli uyguluyoruz. Kısa sürede olumlu sonuçlar almaya başladığımızı özellikle belirtmek isterim. Biraz sonra Bakanlığımızın bu alandaki çalışmalarıyla ilgili detaylı bir sunum da dinleyeceksiniz.

Değerli milletvekilleri, Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde yürüttüğümüz sosyal devlet yaklaşımının esası, çocuğun iyilik hâlini korumak ve üstün yararını gözetmektir. Bu Komisyon çalışmasını, suça sürüklenmeyi üreten risk zincirini toplumun vicdanıyla birlikte ele alan kurumsal bir eşik olarak görüyoruz. Adalet ve güvenlik boyutunda yürüyen süreçler ile sosyal hizmet müdahalesinin eş zamanlı ilerlemesinin önemli olduğuna inanıyoruz.

Amacımız, mağduru koruyan, adaleti geciktirmeyen ve suça sürüklenmeyi kaynağında durduran bir sistemi hep birlikte kurmaktır. Bu anlamda sizlerin kıymetli görüşleri, önerileri bizler açısından son derece önemlidir. Komisyonun bu alanda hazırlayacağı rapor bizim için yol gösterici olacaktır.

Sözlerime son verirken davetiniz için bir kez daha teşekkür etmek istiyorum. Çalışmalarınızda kolaylıklar diliyorum. Sizleri saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Sayın Bakanım, biz de size bu kapsamlı bilgilendirme konuşmanız için çok teşekkür ediyoruz.

Komisyonumuzun bu 7'nci Toplantısı ve daha önce hem sahayı hem akademiye dinledik; akademik boyutuyla ve saha boyutuyla değerlendirdik. Hem kurumları hem de birçok akademisyeni dinledik ve onlarla çizdiğimiz çerçeve ve ihtiyaçlarla neredeyse bire bir örtüşen bu kapsamlı ve aydınlatıcı sunumunuz için bir kez daha teşekkür ediyorum.

Şimdi, Bakanlığımızın değerli bürokratlarından bilgilendirme sunumlarını almak üzere onlara mikrofonu uzatıyorum.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Kaç sunum olacak Sayın Başkan?

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - 3 sunum alacağız Aysu Hanım.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANİ MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - 2 sunum Başkanım.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Pardon, 2 sunum.

İlk önce Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğünden sunumu alıyoruz, Sayın Hasan Basri Alagöz'den alıyoruz ilk sunumu.

Buyurun lütfen.

2.- Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Çocuk Hizmetleri Genel Müdürü Hasan Basri Alagöz'ün, Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğünün çocuk koruma alanında yürüttüğü çalışmalar hakkında sunumu

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ HASAN BASRİ ALAGÖZ - Hazırunu saygıyla selamlıyorum. Toplantımızın hayırlara vesile olmasını temenni ediyorum.

Sayın Bakanım, kıymetli Komisyon üyeleri, değerli katılımcılar; bugün, Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğümüzün çocuk koruma alanında yürüttüğü çalışmalar hakkında bir sunum arz edeceğim.

Bakanlığımızın çocuk politikasının temelini aile bütünlüğünün korunması ve çocuğun sağlıklı aile ortamında, sağlıklı bir birey olarak yetiştirilmesi oluşturmaktadır. Bu doğrultuda öncelikle çocukların gelişimini kendi aileleri yanında desteklemek, risklere karşı bilinçli ve duyarlı nesillerin yetişmesini sağlamak üzere koruyucu ve önleyici hizmetler yürütmekteyiz. Müdahale noktasında aile odaklı hizmetlere öncelik vermekte, bunun mümkün olmaması hâlinde ise son seçenek olarak kurum bakımı hizmetini devreye almaktayız.

Sunumumda bu üç ana eksendeki yaklaşımımızı paylaşmak istiyorum. Öncelikle çocuk koruma sistemimizin daha iyi anlaşılabilmesi için ekranda gördüğünüz şemayı özetlemek isterim: Başlangıç noktasında kolluk kuvvetleri, gerçek/tüzel kişiler, ihbar hatlarımız veya yurt genelinde faaliyet gösteren sosyal hizmet merkezlerimiz aracılığıyla bir çocuk hakkında bir bildirim alınabilmekte. Bu bildirimler genellikle ebeveyn bakımından yoksun kalma, ihmal, istismar, suça sürüklenme, suç mağduru olma, madde bağımlılığı, kendisine, çevresindekilere zarar verme, refakatsiz kalma, sokakta çalıştırılma gibi çeşitli nedenlerle olabilmekte. Bu bildirimler savcılık veya mahkemeye yönelebileceği gibi doğrudan Bakanlığımızın 81 ilde teşkilatlanmış il müdürlüklerine de ulaşabilmekte. Savcılık veya mahkemeye bildirimler gelmesi hâlinde ilgili çocuk doğrudan aileye teslim edilebilmekte veya il müdürlüklerimize yönlendirilebilmekte. Bakanlığımıza bildiri ulaşan çocuklarla ilgili ise ilk inceleme "ÇOKİM" dediğimiz Çocuk Koruma İlk Müdahale

ve Değerlendirme Birimlerimizde veya sosyal hizmet merkezlerimizde yapılmakta. İnceleme sonucunda çocuğun tedbir kararı olmadan aileye teslim edilmesi kanaati oluşursa çocuk izlemeye alınmakta ve ihtiyaç duyulursa bu çocuğumuz için sosyal ve ekonomik destek hizmeti sağlanmaktadır. Diğer yandan, çocuk hakkında tedbir kararına ihtiyaç duyulursa da il idare kurulu kararıyla çocuk mahkemeleri aracılığıyla ilgili tedbir kararları mahkemelerden alınmakta ve çocuklarımızla ilgili uygun sosyal hizmet modelleri uygulanmaktadır.

Üç ana eksenimizden ilki, koruyucuyu ve önleyici hizmetler idi. Bu kapsamda tedbir kararlarından kısaca bahsetmek istiyorum: 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu'nda bu tedbir kararları, çocuk hizmetlerimizin, çocuk koruma hizmetlerimizin ilk bileşeni niteliği taşıyor. Çocuklara danışmanlık, sağlık, eğitim, bakım, barınma gibi tedbir kararlarının biri veyahut da birkaçı aynı anda uygulanabilmekte.

Danışmanlık ve barınma tedbirleri Bakanlığımız, Millî Eğitim Bakanlığı ve yerel yönetimler tarafından, eğitim tedbiri Millî Eğitim Bakanlığı ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından, bakım tedbiri Bakanlığımız tarafından, sağlık tedbiri ise Sağlık Bakanlığı tarafından uygulanmakta.

Danışmanlık tedbirine baktığımızda, korunma ihtiyacı olan veya suça sürüklenen çocuğun bedensel, zihinsel, ahlaki, sosyal ve duygusal gelişiminin korunması, anne-baba veya bakım verenle ilişkilerinin düzenlenmesi, çocuğun eğitim hayatının desteklenmesi, sosyal çevresinden kaynaklanan risklerin azaltılması amacıyla çocuk veya ebeveynlerle düzenli görüşmeler yapılmasını içeren koruyucu ve destekleyici tedbirler olduğunu görüyoruz. Bu, geçici bir tedbir. Bu geçici tedbirin uygulanmasında üç ayda bir ilgili mahkemeye uygulama raporu sunulmakta ve mahkeme tarafından bu çocuklar hakkında uygulanan koruyucu ve destekleyici tedbirler değerlendirilmekte, gereken durumlarda devamı, değişikliği veya sonlandırılması kararları alınmakta. Danışmanlık tedbirlerinin uygulanmasının dağılımına baktığımızda ise yüzde 67'sinin Bakanlığımız tarafından, yüzde 32'sinin Millî Eğitim Bakanlığı tarafından, çok küçük bir kısmının ise yerel yönetimler tarafından uygulandığını görüyoruz.

Bakanlığımız ve Millî Eğitim Bakanlığının iş birliğinde 2025 yılında bu konuda kapsamlı bir çalışma gerçekleştirdik. Danışmanlık Tedbirinin Uygulanmasında Esas Alınacak Danışmanlık Tedbiri Uygulamaları El Kitabı'nı hazırladık. Yaş gruplarına göre yeniden yapılandırdığımız toplam 40 modülle bu tedbirlerde hem çocuğu hem de aileyi kapsayan yeni bir psikososyal destek sistemini fiilen kurmuş durumdayız. Bunun yaygınlaştırılması, uygulanması noktasında da çalışmalarımız devam ediyor.

Koruyucu ve önleyici hizmetler kapsamında Çocuklar Güvende ekiplerimizle farklı risk gruplarındaki çocukları korumaya yönelik tespit ve müdahale çalışmalarının yanı sıra izleme faaliyetlerini de yürütüyoruz. Okullarda rehberlik servisleriyle, okul yönetimleriyle, öğretmenlerle görüşmeler gerçekleştiriyoruz. Yine, Çocuklar Güvende ekipleri aracılığıyla dezavantajlı bölgelerde sokakta çalıştırılan, dilendirilen çocuklarla ilgili tespitlerimizin olması hâlinde bunlarla ilgili de müdahalelerde bulunuyoruz. Okul ve sokak çalışmalarımızla bugüne kadar 121.395 çocuğumuza mesleki müdahalede bulunduk.

Ayrıca, yine Çocuklar Güvende ekiplerimiz koruma kararı kaldırılarak ailelerine teslim edilen, suça sürüklenen, ihmal edilen, sokakta çalıştırılan veya diğer nedenlerle risk altında olan çocukları aile yanında doğrudan, düzenli olarak izleyebilmekteler. Bu kapsamda da şimdiye kadar 211.353 izleme ve değerlendirme çalışması yapmış bulunuyoruz.

Ebeveyn kaybı yaşamış çocuklarla ilgili olarak da yine il müdürlüklerimiz bünyesinde öksüz ve yetim hizmet birimleri oluşturmuş durumdayız. Bu birimler aracılığıyla hane ziyaretleri yaparak çocuğun ve ailenin ihtiyaçlarını tespit ediyoruz. Bakanlığımızın ilgili hizmet modellerine veya diğer kamu kurumlarının, kuruluşlarının hizmet modellerine yönlendirme yapıyoruz. 2021 yılından bu yana bu kapsamda 114.424 adet mesleki çalışma yapmış bulunuyoruz.

Yine, bir başka koruyucu ve önleyici hizmetimiz olan çocuk yaşam merkezlerinde, sosyal riskler açısından dezavantajlı bölgelerde yaşayan çocuklarımızın koruyucu ve önleyici hizmetlere erişimini artırmayı ve fırsat eşitliğini sağlamayı hedefliyoruz. Bu merkezlerimiz yeni bir kuruluş tipimiz, şu anda ilkini 2022 yılında Bursa'da açtık, Özne Çocuk Yaşam Merkezi olarak, UNICEF iş birliğiyle yürüttüğümüz bir proje. Bu merkezlerin deprem bölgesinde yaygınlaştırılması noktasında da UNICEF'le iş birliğinde çalışmalarımıza devam ediyoruz.

Koruyucu ve önleyici çalışmalarımız kapsamında Sayın Bakanımızın talimatlarıyla çok önemli bir araç üzerinde de çalışmalarımız devam etmekte. Hazırladığımız sosyal risk haritalarıyla riskleri erken tespit etme ve erken müdahale etme kapasitemizi geliştirmiş olacağız. Bu çalışmamıza ilişkin olarak da birazdan ayrıca bir sunum arz edilecek.

Tabii, suça sürüklenen çocuklar kapsamında bir risk unsuru olarak dijital dünyayı da görebiliyoruz. Bu bağlamda, Bakanlığımızın koruyucu ve önleyici hizmetleri kapsamında dijital dünyada çocukların korunması için neler yapıyoruz, bunlardan da kısaca bahsetmek istiyorum: Çocuklarımız mevcut durumda, dijital teknolojilere çok ciddi ölçüde maruz kalıyorlar. Bunlar da tabii, beraberinde bazı riskleri getiriyor. Araştırmalar, internete erişimi olan her 10 çocuktan 6'sının her gün tanımadığı kişilerle iletişim kurduğunu gösteriyor. Akran zannettikleri, tanımadıkları bu kişilerle çocuklar iletişim kuruyorlar, bu kişiler yetişkin olabiliyor ve farklı amaçlar taşıyabiliyor. Dolayısıyla farkında olmadan aslında çocuklarımız ciddi bir risk altında olabiliyorlar. Öte yandan, çocukların paylaştıkları kişisel fotoğraflar, bilgiler ve videolar toplanıp işlenebiliyor. Çocukların kurdukları bu iletişimler, yaşlarına uygun olmayan içeriklere maruz kalma ve diğer potansiyel istismar risklerini de arttırıyor. Bu kötü niyetli kişilere maruz kalan çocuklarımız zaman zaman suça da sürüklenebiliyorlar.

Bu kapsamda biz, Bakanlık olarak, önemli bir çalışmanın öncülüğünü yürütüyoruz. Yaptığımız kapsamlı çalışmalar neticesinde ülke örneklerinden hareketle sosyal medya alanında ve oyun alanında bir taslak düzenleme hazırlamış bulunuyoruz. Bu düzenlemeyle sosyal medya kullanımına yaş sınırı getirilmesini öngörüyoruz. 15 yaşın altına sosyal medya platformlarının hizmet sunamamasına ilişkin bir yükümlülük öngörüyoruz. Aynı zamanda bu yükümlülüğü yerine getirmek için de sosyal medya platformlarına yaş doğrulama sistemlerini kurmalarını yükümlülük hâline getiriyoruz. Sosyal ağ sağlayıcılarına, aynı zamanda ebeveyn kontrol araçları ve raporlama gibi yükümlülükleri de bu düzenlemeyle getirmeyi öngörüyoruz. Oyun alanında yine yaş sınırı belirlenmemiş oyunların yani derecelendirilmemiş oyunların çocuklarımıza sunulmaması için oyun platformlarına bir yükümlülük öngörüyoruz; bu da çok önemli bir düzenleme olacak. Bu düzenlemelerin yakın zamanda yüce Meclisin onayına sunulmasını bekliyoruz.

Biz, aynı zamanda Bakanlık olarak birçok aracımızla çocukların dijital dünyada korunması için çalışmalar yürütüyoruz. Çocuk için dost uygulamalar dediğimiz yani DUY ihbar platformuyla vatandaşlarımız veya çocuklarımız zararlı olduğunu düşündükleri içerikleri Bakanlığımıza bildirebiliyorlar. Biz, aynı zamanda sosyal medya çalışma grubumuzla bir tarama yaparak koruyucu ve önleyici çalışmalarımız kapsamında çocuklarımızı dijital ortamda korumaya çalışıyoruz. Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumuyla, Emniyet Genel Müdürlüğüyle çok yakın bir iş birliği içerisinde gerekli müdahaleleri anında gerçekleştiriyoruz. Sosyal medya çalışma grubumuzla bugüne kadar 2.904 içeriğe müdahale ettik. Aynı zamanda çocukların dijital güvenliğini desteklemek üzere de geçtiğimiz ay, aralık ayında önemli bir uygulamayı da hayata geçirdik. Çocuklar Güvende "web" sitesi ve mobil uygulamasını çocuklarımızın ve ebeveynlerimizin kullanımına sunduk. Bu uygulamamızda çocuklarımız ve ebeveynlerimiz için rehberlik dokümanlarının yanı sıra uzmanlarımızdan yardım talep edilebilmesini mümkün kılacak bir mekanizmayı da öngörmüş durumdayız. "Web" sistemimizde "Benimle paylaş" alanı, uygulamamızda zararlı içerik bildirme-, yardım isteme butonlarıyla çocuklarımız risk altında hissettiklerinde bizim Bakanlığımıza doğrudan bunu bildirebiliyorlar ve uzmanlarımızdan yardım talep edebiliyorlar. Biz de ilgili paydaşlarımızla iş birliği içerisinde gerekli adımları atıyoruz.

Yine, çocuklarımızın korunması kapsamında biz BTK'yle iş birliği içerisinde bir koruma kalkanı oluşturmaya çalışıyoruz. Tespit ettiğimiz zararlı içeriklerin çıkarılması veya bu içeriklerin bulunduğu platformların tamamen erişime engellenmesi noktasında çalışmalar yürütüyoruz. Özellikle katalog suçlara ilişkin resen BTK'nin bir engelleme yetkisi var, bunu zaman zaman kullanabiliyorlar. Bunun dışında, Bakanlığımız başvuru yaparak mahkemelere zararlı içeriklerin engellenmesi konusunda adımları atabiliyoruz. Sosyal platformlarda da yine zaman zaman iş birliklerimiz olabiliyor. Doğrudan bildirdiğimiz içeriklerinin kaldırılması noktasında da yardımcı olduklarında işimiz daha da kolaylaşmış oluyor.

Yine, koruyucu önleyici hizmetler kapsamında dijital dünyada çocukların güncel gelişmeleri takip etmesi ve risklerden korunması için farklı rehberler ve eğitimler uyguluyoruz, hayata geçiriyoruz. Hazırladığımız bu rehberler aynı zamanda az önce bahsettiğim Çocuklar Güvende "web" sitemiz ve uygulamamız üzerinden de erişime açık durumda; çocuklarımız bunlardan faydalanabiliyorlar. Yine, dijital dünyada çocuk haklarının korunması bağlamında bir Çocuk Hakları Sözleşmemiz var; ilk imzacısı olarak, Sayın Cumhurbaşkanımızın da desteğiyle, çocuklarımızın korunması için ulusal ve uluslararası farkındalığa Bakanlık olarak öncülük ediyoruz.

Son dönemde çocukların teknoloji bağımlılığından korunmasına ilişkin çalışmalarımızı da hızlandırdık. Bu konuda bir yönerge hazırladık, bu yönergeyi yürürlüğe soktuk. Hizmet çerçevemizi ve uygulama esaslarımızı belirledik. Bu kapsamda, çocuklarda teknoloji bağımlılığıyla mücadele komisyonları vasıtasıyla bu mücadelemizi daha da güçlendireceğiz.

Son olarak, dijital dünyada çocukların güçlendirilmesine yönelik bir eylem planı hazırladık. Bu eylem planımızla hem toplumun geneline hem özellikle çocuklara ve onlara bakım verenlere, ebeveynlerine yönelik bazı stratejik amaçlar belirleyerek bu riskleri bertaraf etmeye çalışacağız önümüzdeki dönemde ve farkındalık ve bilinçlendirme çalışmaları, koruyucu ve önleyici çalışmalar, müdahale ve destek mekanizmalarının güçlendirilmesi, yasal ve kurumsal düzenlemelerin güçlendirilmesi gibi çalışmaları önümüzdeki dönemde yürüteceğiz. Önümüzdeki dönemde Meclisimizin onayına sunulacak aslında sosyal medya düzenlemesi de bu yasal ve kurumsal düzenlemelerin güçlendirilmesi amacımız bağlamında çok önemli bir adım olacak.

Çocuk hakları noktasında da yine çocuklarımızın aktif bir şekilde çalışmalarımıza katılımlarını önemsiyoruz. 81 ilde aktif olarak çalışan il çocuk hakları komitelerimiz var, bu komiteler bünyesinde akrandan akrana eğitimler, seminerler, forumlar ve toplantılar yapılıyor. Bu çocuklarımız kültürel, sosyal ve sportif etkinliklere katılarak çocuk hakları alanında çalışmalar yapıyorlar. Yine, her yıl çocuk hakları komitelerimizin bir araya geldiği ulusal çocuk forumları düzenliyoruz. 20 Kasım döneminde Çocuk Hakları Günü döneminde çocuklarımız bir araya gelerek farklı temalarda çalışmalar yürütüyorlar ve bu çalışmaların sonucunu bir bildirgeyle kamuoyuyla paylaşıyorlar. Son olarak, 26. Ulusal Çocuk Forumu'nda geçtiğimiz sene kasım ayında dijital dünyada çocuk hakları konusunda bir çalışma yürüttüler, 17 maddelik bir bildirge hazırladılar ve bu bildirgeyi Sayın Bakanımızın refakatinde TBMM Başkanı Sayın Numan Kurtulmuş'a takdim ettiler.

Çalışmalarımızın ikinci eksenini aile odaklı hizmetlerimiz. Bu aile odaklı hizmetlerimiz kapsamında temel hedefimiz, her çocuğumuzun aile ortamında bakımını sağlamak. Bu doğrultuda aile yanında çocuklarımızı desteklemeyi hedefleyen sosyal ve ekonomik destek hizmetimiz, koruyucu aile hizmetimiz ve evlat edinme hizmetlerimiz var. 2002'den bu yana bu hizmetlerimize oldukça önem vermiş durumdayız. Aile odaklı bir bakış açısıyla yaklaşıyoruz. Bu kapsamda 2002 yılında aile odaklı hizmetlerimizin oranı yüzde 39 iken, şu anda bu oran yüzde 93'e ulaşmış durumda.

Aile odaklı hizmetlerimizin en önemlilerinden biri sosyal ve ekonomik destek. Bu destekle çocukların ihtiyaçlarının karşılanması, ailelerin güçlendirilmesi, geçici olarak yaşanan bazı sıkıntıların çocukların aileleri yanındayken çözülmesi için bir hizmet modeli uyguluyoruz. "SED Hizmeti" dediğimiz bu hizmet sosyal yardım değil, bir sosyal hizmet modeli ve ailelerin ekonomik olarak güçlendirilmesinin yanı sıra psikososyal açıdan da desteklenmelerini hedefliyor. Bu kapsamda, hâlihazırda 182.997 çocuğumuza hizmet vermiş durumdayız. Ortalama 9.700 lira civarı bir destek ödemesiyle çocuklarımızı aileleri yanında destekliyoruz. Bu aile odaklı yaklaşımımız çerçevesinde SED hizmetinden faydalanan çocuk sayımız da gün geçtikçe artmaya devam ediyor. Tabii, SED'le desteklenen çocuklarımıza sadece psikososyal destek vermiyoruz, onların ebeveynleriyle de bazı görüşmeler yapıyoruz, İŞKUR'a yönlendirerek onların meslek edinmelerine destek oluyoruz. Aynı zamanda çocuklarımızı, özellikle ortaokul ve lise çağındaki olan çocuklarımızı "Okul Destek Projesi" dediğimiz ODES'le destekliyoruz. Sportif, sanatsal ve kültürel faaliyetlerle çocuklarımızın psikososyal gelişimlerine ve akademik gelişimlerine de destek sağlamış oluyoruz. ODES Projesi 2017 yılında başlayan bir proje, o zamandan bu yana 42.551 çocuğumuza bu kapsamda destek olduk ve çeşitli etkinliklerden faydalanmalarını sağladık.

Bir diğer aile odaklı hizmet modelimiz de koruyucu aile modelimiz. Bu modelimizde çeşitli nedenlerle biyolojik ailesi yanında bakılamayan çocuklarımızın güvenli bir aile ortamında bakımlarının, eğitimlerinin ve yetişmelerinin sağlanmasını hedefliyoruz. Devlet denetiminde kısa veya uzun süreli, ücretli veya ücretsiz olarak çocukların bakımını sağlayan korucu ailelerimiz onlara sevgi dolu bir ortam sunuyorlar. Bu koruyucu ailelerimizi biz de farklı usullerle, aylık ödemelerle, kırtasiye, giyecek gibi ek ihtiyaçları karşılayacak

desteklerle desteklemeye devam ediyoruz. İlk yıl her ay, daha sonra ise en geç üç aylık düzenli aralıklarla bu çocuklarımız ve ailelerimizin izleme faaliyetlerini de gerçekleştiriyoruz.

Farklı koruyucu aile modellerimiz var. Bunlardan en yaygın olanları akraba veya yakın çevre modeli ve süreli modeller. Akraba modelinde veli ya da vasisi dışında kalan, kan bağı bulunan akrabalar veya çocukla iletişimi olan bakım ihtiyacını karşılayan bakıcı, komşu gibi kişiler bu modelden faydalanabiliyorlar. Yine, süreli modelde de öz ailesi yanında kısa sürede döndürülme imkânı bulunmayan çocuklarımız veya kalıcı olarak aile yanına yerleştirilemeyen çocuklarımız bu koruyucu aile modelimizden faydalanabilmekteler. Geçtiğimiz yıl önemli iki farklı modeli de pilot uygulama olarak hayata geçirdik. Birincisi, geçici koruyucu aile modeli. Bu modelde acil koruma gereken ya da hakkında hizmet planı oluşturulmamış çocuklarımız bu sunumumuzun başında belirttiğim ÇOKİM dediğimiz kuruluşlara, ilk kabul kuruluşlarına alınmadan doğrudan geçici koruyucu ailelerimizin yanına yönlendirilebiliyorlar. Bu pilot uygulamamız kapsamında en son Samsun'da 100'üncü çocuğumuzu bir koruyucu aile yanına yerleştirmiş bulunuyoruz. Bu modelin yaygınlaştırılması konusunda da çalışmalarımız devam ediyor. Diğer bir yeni modelimiz de uzmanlaşmış, profesyonel koruyucu aile dediğimiz modeller. Bu modelde de özel zorlukları olan, ihtiyaçları olan çocuklarımız, özellikle engelli çocuklarımız bu konuda uzmanlaşmış koruyucu ailelerimizle eşleştiriliyorlar ve bu çocuklarımızın bu koruyucu ailelerimiz yanında bakımlarının sağlanmasını temin etmiş oluyoruz. Bu modellerimiz, dediğim gibi, önümüzdeki dönemde ülke geneline yaygınlaştırılacak modellerimiz olacak.

Tabii, koruyucu aile modelimiz Sayın Cumhurbaşkanımızın eşleri Saygıdeğer Emine Erdoğan Hanımefendi'nin himayesinde başlatılan Toplum Kalkınmasında Gönül Elçileri Projesi'yle birlikte önemli bir ivme kazandı, daha etkin bir hâle geldi. 2002 yılında 515 tane koruyucu aile yanında çocuğumuz varken, şu anda bu sayı 10.841'e ulaşmış durumda. Sayın Cumhurbaşkanımızın tensipleriyle 2021 yılında 30 Haziran gününü Koruyucu Aile Günü olarak ilan ettik, o günden beri kutlamalarımız devam ediyor ve bu önemli bir farkındalık oluşturdu aileler arasında. Farklı tanıtım çalışmalarıyla, özellikle bu haftada yoğunlaşan tanıtım çalışmalarımızla bu hizmete yönelik farkındalığı artırmaya devam ediyoruz.

Üçüncü aile odaklı hizmet modelimiz de evlat edinme modeli. Bu model kapsamında Bakanlık olarak koruma ve bakım altına alınmış ve biyolojik ailesiyle yaşama imkânı kalmamış çocuklarımızı evlat edinme hizmetinden faydalandırıyoruz. Durumu evlat edinmeye uygun olduğu değerlendirilen çocuklarımızı kuruluştaki bekletmeksizin sırada bekleyen ailelerin yanına yerleştiriyoruz. Evlat edinecek ailenin izlemelerini ve uygunluğunu tespit çalışmalarımızı da çok yakından Bakanlık olarak takip ediyoruz. Bakanlığımız tarafından 2003 yıl sonuna kadar 7.151 çocuk evlat edindirilmiş iken, 2025 sonunda bu rakam 20.854'e ulaşmış durumda.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Bir şey söyleyebilir miyim? Bir açabilir misiniz, çok özür dilerim. Burada kümülatif olarak vermişsiniz verileri de yıllık bazda evlat edinme sayılarını paylaşmamışsınız, onu paylaşsanız aslında bir düşüş olduğunu göreceğiz herhâlde. Ben burada şimdi onları çıkarıyorum. Son on yıldaki nüfus ve bütçe artışımızı da göze aldığınızda bu düşüşün sebebi nedir? Bu verileri kümülatif değil de o şekilde paylaşırsanız, bunu bir açıklarsanız...

AYŞE BÖHÜRLER (Kayseri) - Ama evlat edinme havuzunda çocuk da azalmış olabilir yani şu an sadece öyle bakmamak lazım olaya.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Bilmiyorum, sadece soruyorum. Soruyorum ama veriler kümülatif olunca yani yoksa biz aynı...

AYŞE BÖHÜRLER (Kayseri) - Tabii, nüfus artış hızı düştü, evlat edinme havuzunda çocuk azalmış olabilir.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Cevap verilerse öğrenelim.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ HASAN BASRİ ALAGÖZ - Tamam, notumuzu aldık Sayın Vekilim, bu konuda bilgilendirmeyi yapacağız.

2025 yılı itibarıyla yıl genelinde 681 çocuğumuz evlat edindirilme hizmetinden faydalanmış durumda.

Çocuk koruma sistemimizin üçüncü eksenini olarak da bakım hizmetlerinden bahsetmek istiyorum: Kurumsal politika önceliklerimiz doğrultusunda, son seçenek olarak uygulamaya çalıştığımız kuruluş bakımında temel anlayışımız, kısa süreli kuruluş bakım hizmeti verilmesi. Bununla birlikte, süre fark etmeksizin kuruluş bakımında yer alan çocuklarımızın da kaldıkları süre zarfında en iyi ve sağlıklı bir şekilde hayata hazırlanması, yetiştirilmesi, zihinsel, ruhsal, fiziksel, sosyal, bilişsel ve duygusal gelişiminin desteklenmesi ve topluma tekrar uyumunun sağlanması nihai hedefimiz. Bu konuda önemli çalışmalar gerçekleştiriyoruz.

Tabii, bu doğrultuda daha sağlıklı nesiller yetiştirmek amacıyla çocuk bakım hizmetlerinde yıllar içerisinde köklü bir değişim gerçekleştirdik. 2017 yılından itibaren koğuştaki bakım kuruluşlarımızı tamamen kapattık. Şu anda çocuklarımızın psikolojik ve ruhsal gelişimlerine daha elverişli, aile ortamına daha yakın ev tipi yatılı birimlerimizle hizmetlerimize devam ediyoruz. Bu bakım kuruluşlarımızı çocukevleri, çocukevleri siteleri ve ihtisaslaştırılmış çocukevleri siteleri olarak sıralayabiliriz. Çocukevlerimiz, daha küçük birimlerde bakımın sağlanması amacıyla her ilin sosyal, kültürel ve fiziksel yapısı çocuk yetiştirmeye uygun bölgelerinde, tercihen il merkezinde, okullara, hastanelere yakın yerlerde bir apartman dairesi veya müstakil dairede verilen yatılı bir sosyal hizmet modeli. Çocukevleri sitelerimiz ise aynı yerleşke içerisinde birden fazla müstakil ev tipi şeklinde, aile ortamına en yakın şekilde hizmet veren kuruluşlarımız. Şu anda 15.508 çocuğumuz kuruluş bakım hizmetinden faydalanmaya devam etmektedir.

Bu Komisyonumuzun görev alanı kapsamında esasen çocuklarımızın hizmet aldıkları ihtisaslaştırılmış çocukevleri siteleri var; bunlarla ilgili biraz detay bilgi paylaşmak isterim: Şu anda 59 tane ihtisaslaştırılmış çocukevleri sitemiz var. Bu kuruluşlarımızda 1.415 çocuğumuzun bakımını sağlıyoruz ve sosyal rehabilitasyon çalışmalarını yürütüyoruz. Bu kuruluşlarımızda, suça sürüklenmesi veya suç mağduru olması sebebiyle haklarında bakım tedbiri veya korunma kararı verilen çocukların, psikososyal desteğe ihtiyaç duyduğu tespit edilenlerin bu ihtiyaç giderilinceye kadar geçici süreyle bakım ve korumaları sağlanıyor. Bu süre içerisinde, aile, yakın çevre ve toplum ilişkilerinin düzenlenmesine yönelik çalışmalar yürütüyoruz. Çocukların suç mağduru olma, suça sürüklenme ve yaş-cinsiyet durumlarına göre ayrı ayrı yapılandırdığımız ihtisaslaştırılmış kuruluşlarımız mümkün. Bu 59 kuruluşun 7 tanesi suça sürüklenen çocuklar alanında ihtisaslaştırılmış durumda. Bu kuruluşlarımızda, hitap ettiği çocuklarımız düşünüldüğünde Bakanlığımız personeli zorlu bir ortamda büyük bir özveriyle rehabilitasyon çalışmalarını yürütüyorlar. Verdiğimiz hizmetlerin daha da iyileştirilmesi için sürekli gözden geçirilmelerle yenilikleri devreye alıyoruz.

İyileştirme ve psikososyal destek sürecinde kuruluşlarımızdaki çocuklarımızın gelişimlerini farklı proje ve programlarla desteklemeye devam ediyoruz. Çocuklarımızın bireysel farklılıkları ve ihtiyaçlarını dikkate alarak, olumlu tutum ve davranış değişikliği oluşturmaya, yaşam becerilerini geliştirmeye, çocuklarımızı hayata hazırlamaya, onların gelişim ve eğitimlerini desteklemeye, aile ve sosyal çevresiyle uyum sağlamasına yönelik bir anlayışla psikososyal destek programları uyguluyoruz. Bu destek programlarından en önemlisi Anka Çocuk Destek Programı dediğimiz programımız. Suç mağduru, suça sürüklenen, sokakta sosyal tehlikelerle karşı karşıya kalan, madde kullanımı olan ve ergen gebe olan çocuklara psikososyal destek hizmeti vermek üzere geliştirdiğimiz bir program bu. Şu anda yeni versiyonunu hizmete sunmuş durumundayız. Anka Çocuk Destek Programı 3.0 dediğimiz program ile kuruluş bakımındaki çocukların psikososyal gelişimini destekliyor, risk unsurlarını azaltıyor, olumlu davranış değişikliği oluşturmak amacıyla bütüncül bir müdahale yapısı oluşturuyoruz.

Anka'ya ek olarak, görevli personelimizin çözüm odaklı terapi, EMDR gibi travma odaklı eğitimler almasını sağlayarak kuruluşlarımızdan hizmet alan çocuklara psikoterapi desteğini de sunuyoruz. Buna ek olarak da çocuk bakım kuruluşlarımızda korunma ve bakım altında olan çocuklarımıza değerler eğitimi programını da uyguluyoruz.

Zaman zaman, çocuklarımızın kuruluşlarımızdan izinsiz ayrılma durumları olabiliyor. Bu durumlar, çocuklarımızı hâliyle risk altına sokabilmekte. Biz, bu durumlarda ivedilikle harekete geçerek gerekli tedbirleri almak için adımlarımızı atıyoruz. Öncelikle, çocuklarımıza ulaşmaya çalışıyoruz, sosyal medyalarını kontrol ediyoruz, telefonla ulaşmaya çalışıyoruz. Eğer çocuk için bir risk teşkil etmiyorsa ailesine, yakın çevresine ulaşmaya çalışıyoruz ve çocuğun kuruluştan izinsiz ayrıldığını bildiriyoruz. Çocuğun bulunabileceği erişilebilir adreslerde araştırmalar yapıyoruz ve kolluk birimlerine kayıp şahıs bildirimde bulunarak tam bir teyakkuza geçilmesini sağlıyoruz.

Çocuğun kuruluşa teslim edilmesi veya kendiliğinden geri dönmesi durumunda da yine gerekli incelemeleri yapıyoruz. Genel sağlık muayenesini kuruluştaki veya ilgili hastanede yapıyoruz; darp, cebir, bulaşıcı hastalık gibi durumlar olup olmadığını araştırıyoruz. KİA sürecinde yani kuruluştan izinsiz ayrıldığı süreçte bulunduğu yer ve yaşadıkları hakkında görüşmeler gerçekleştiriyoruz. Güncel durumu hakkında farklı bir hizmet müdahalesi gerekiyorsa buna göre planlama yapıyoruz ve bunu uygulamaya başlıyoruz. Çocuğun izinsiz ayrıldığı dönemde suç mağduru olma veya suça sürüklenme durumu var ise de söz konusu süreç hakkında adli işlemleri de başlatarak takibini yapıyoruz.

Az önce de bahsettiğim gibi, hizmetlerimizi güçlendirmek için farklı yeni uygulamalar da hayata geçiriyoruz. Bakım hizmetlerimizin iyileştirilmesi kapsamında merkezî bir yapay zekâ destekli izleme sistemi üzerinde çalışmalarımız devam ediyor. Kuruluşlarımızda görüntü işleme, şüpheli hareket analizi, yangın ve duman algılama gibi özellikleri olan yapay zekâ destekli bir izleme sistemi kurmaya çalışıyoruz. Bu sistemin bizim olası risk durumlarında zamanlıca müdahale etme kapasitemizi önümüzdeki dönemde güçlendireceğini değerlendiriyoruz.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Akıllı kamera sistemi Bakanlık merkezinden de izlememizi sağlayacak. Dolayısıyla burada da özellikle bazen maalesef zamanında müdahale etmemiz gerekirken sonradan fark edebiliyoruz veya kuruluş "Bunu kendi içimizde çözeriz." diye bize bildirmiyor. Bu kapsamda, doğrudan Bakanlığın merkezinden izlenebilecek ve kayıt altına alınacak, herhangi bir şiddet, bir ihmal veya düşme durumunda da doğrudan bize uyarı sisteminde düşeceği bir sistem hayata geçiriyoruz. Böylelikle, kuruluşların da kendi aralarında görüntü saklama veya silme gibi bir eğiliminin de önüne geçmiş olacağız.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - "Ergen gebe" dediniz, değil mi?

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Evet.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Bu literatürde böyle kullanılıyor mu? Sakıncalı mı? 18 yaşının altındaki herkes çocuktur, bu ifadeyi sorunlu görüyorum.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - "Ergen gebe" "adolescent pregnancy" diye kullanılıyor literatürde de ya da "teenage pregnancy" olarak da kullanılıyor.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Ben yanlış ve sorunlu bulduğumu ifade etmek istiyorum.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Biz literatürü kullanıyoruz bu hususta, uluslararası...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - "Teenage pregnancy" ya da "adolescent..."

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Bize göre çocuk.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - 18 yaşın altında herkes çocuk ya, Çocuk Koruma Kanunu'na göre, "ergen" diye bir ifade olmaması lazım.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Aslında "adolescent"lar da çocuk, 18 yaşın altında oluyor.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - "Adolescent" erken gebe, öyle kullanılıyor uluslararası literatürde.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Makale var, atacağım size.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Teşekkür ederiz.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ HASAN BASRİ ALAGÖZ - Müsaadenizle, az kaldı, sunumum bitmek üzere.

Tabii, az önce de bahsettiğim gibi, bakım kuruluşlarımızda çalışan personelimiz var. Bu personelimizin kapasitesini güçlendirmek için de çeşitli eğitim çalışmalarına devam ediyoruz. Özellikle az önce bahsettiğim Anka Çocuk Destek Programı'yla ilgili şu anda kapsamlı bir eğitim çalışması yürütüyoruz. Bu programın kuruluşlarımızda daha etkin bir şekilde uygulanması için tedbirler alıyoruz. Psikoterapi eğitimleriyle, danışmanlık tedbirleri eğitimleriyle ve hizmet modeline özgü diğer hizmet içi eğitimlerle personel kapasitemizi güçlendiriyoruz.

Bu alan kurumlar arası iş birliğinin çok önemli olduğu bir alan. Bu bağlamda, biz de paydaşlarımızla iş birliğimizi güçlendirerek çalışmalarımıza devam ediyoruz. Bu çabalarımızın etkinliğinin güçlendirilmesi için bu iş birliğinin çok önemli olduğunu

düşünüyoruz. Adalet Bakanlığımızla imzaladığımız bir protokolümüz var. Bu protokol çerçevesinde tutuklu, hükümlü veya yükümlülerle çocuklarının sosyal hizmetlerden yararlanmalarını sağlıyoruz.

Yine, kurumlar arası iş birliğimiz çerçevesinde, geçtiğimiz yıl çok önemli bir adım attık. Bakanlığımız ile Adalet Bakanlığı, Gençlik ve Spor Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Diyanet İşleri Bakanlığı ve Türkiye Yeşilay Cemiyeti iş birliğinde Güçlendirici Bakım Modelinin ihtisaslaştırılması çocukeyleri sitelerine uygulanmasına dair bir iş birliği protokolü hazırladık. Güçlendirici Bakım Modeli, korunma ve bakım altında bulunan, bununla birlikte madde bağımlılığı, tekrarlayan suça sürüklenme ve kendine, çevresine zarar verme davranışları bulunması nedeniyle çocukların tüm ihtiyaçlarının multidisipliner bir yaklaşımla karşılanmasını hedefleyen, kurumlar arası iş birliğini esas alan bütüncül bir bakım anlayışı olarak ön plana çıkmakta. Bunun uygulanması noktasında kurumlarımızla, bakanlıklarımızla ciddi bir iş birliği yapıyoruz. Bu protokol çerçevesinde psikososyal destek, sağlık hizmetleri, eğitim süreçleri ve güvenlik tedbirlerinin ilgili tüm paydaşlarla koordineli şekilde ihtisaslaştırılmış çocukeyleri sitelerinde yürütülmesine imkân tanıyoruz. Çocukların güvenli, destekleyici ve gelişim odaklı bir ortamda hayata hazırlanmalarını amaçlıyoruz.

Sunumumun son kısmında, kısaca, çocuklarımızı 18 yaşına geldiğinde yani reşit olduklarında onları nasıl desteklemeye devam ettiğimizi açıklamak istiyorum. Bakanlık olarak devlet korumasında yetişen çocukların yılda 3 kere kamu kurumlarına atamalarını gerçekleştiriyoruz. Bunun yanı sıra, kamuda istihdam edilemeyen, herhangi bir nedenden dolayı kamudan ayrılan veya özel sektörde çalışmayı tercih eden hak sahibi çocuklarımıza özel sektör prim teşviki uygulamasını sunuyoruz. Bu uygulamada, özel sektörde çalışan çocuklarımız için işveren primlerini beş yıl süreyle devlet olarak biz karşılıyoruz. Öte yandan, devlet korumasındayken reşit olan gençlerimizin talep etmesi hâlinde bakım tedbiri ortaöğretime devam ediyor ise 20 yaşına kadar, yükseköğrenime devam ediyor ise 25 yaşına kadar, eğitimine devam etmese bile bir iş ya da meslek sahibi olana kadar sürede 20 yaşına kadar uzatılabilir yani bakım tedbiri kararı duruma göre 20 yaşına veya 25 yaşına kadar uzatılabilmekte. Bu gençlerden, korunma kararı kalkan ancak tek başına hayatını sürdüremeyecek durumda olan kız çocukları Bakanlığımız tarafından himayeye alınmaya devam edilmekte. Yine, 81 il müdürlüğümüzdeki bakım sonrası rehberlik ve izleme birimlerimiz bu çocuklarımızla ilgili sürekli olarak üçer aylık periyotlarla izleme çalışmalarını yürütüyorlar. İhtiyaç duyulan çerçevede yılda en fazla 2 kez olmak üzere sosyal ve ekonomik destek hizmeti, konaklama desteği, evlenme yardımı, iş hayatına uyum seminerleri, rehberlik faaliyetleri gibi farklı modellerle bu çocuklarımızın yanında olmaya devam ediyoruz yani çocuklarımız reşit olduktan sonra da bizimle eğer kendi rızaları dâhilinde ise irtibatla kalmaya devam ediyorlar.

Sayın Bakanım, kıymetli Komisyon üyelerimiz; Bakanlığımız aile odaklı bir yaklaşımla çocuk koruma sistemini güçlendirmeye devam etmekte.

Sunumumu saygıdeğer Komisyonumuzun bilgilerine arz ederim.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Bu kapsamlı sunum için biz de çok teşekkür ediyoruz.

Şimdi ikinci sunumumuz alalım.

Sayın Yasemin Abayhan, Bakan Danışmanımızdan alacağımız ikinci sunumu, daha sonra da toplu olarak sayın milletvekillerimizin soruları ve görüşlerini iletme üzere söz vereceğiz.

3.- Aile ve Sosyal Hizmetler Bakan Danışmanı Doçent Doktor Yasemin Abayhan'ın, çocuğun suça sürüklenmesi sosyal risk haritası ve Çocuklar Güvende Sistemi hakkında sunumu

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKAN DANIŞMANI DOÇ. DR. YASEMİN ABAYHAN - Merhaba. Ben Doçent Doktor Yasemin Abayhan; Sayın Bakanımızın Danışmanıyım, Hacettepe Üniversitesi Psikoloji Bölümünde öğretim üyesiyim aynı zamanda.

Sayın Bakanım, kıymetli milletvekillerim; bugün size yaklaşık bir buçuk yıl önce Sayın Bakanımızın vermiş olduğu talimatla başladığımız 35 adet sosyal risk haritalarından bir tanesi olan çocuğun suça sürüklenmesi sosyal risk haritasını arz edeceğim. Aynı zamanda bu sosyal risk haritasından elde ettiğimiz verilerin takip ve değerlendirilmesi için hâlihazırda sahada çalışmakta olan Çocuklar Güvende ekiplerimizin dijitalleştirilmesiyle ilgili Çocuklar Güvende Sistemi'ni de anlatacağım.

Hepinizin malumu, 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu, çocuklarımızın hem psikolojik hem fiziksel hem de sosyal iyilik hâllerini koruma görevini ana görev olarak bizim Bakanlığımıza vermekte. Dolayısıyla bu bağlamda çocuklarımızla ilgili ortaya koyduğumuz bütün koruyucu, önleyici faaliyetlerimizi ve risk haritalarımızı oldukça önemsiyoruz.

Kısaca kavramların üzerinden geçecek olursak; Türk Dil Kurumuna göre "risk" aslında "zarara uğrama tehlikesi" demek ama "sosyal risk" "risk"ten daha farklı bir kavramdır, sosyal risk "toplumsal hayatın içerisinde yaşamının bir yansıması olarak bireyin bir zarara uğraması" demektir. Evde otururken elinizdeki bardak kırılabilir, bu bir risktir, elinizi çizer ama sokakta suça sürüklenen bir çocuk tarafından bıçaklanıyorsanız bu bir sosyal risktir. Aile Bakanlığına baktığınızda, malumunuz, bizim müracaatçılarımız yani sosyal hizmet faydalanıcılarımızın, sosyal yardım faydalanıcılarımızın hepsi kırılgan gruplar olarak tanımlanırlar ve literatürde de kırılgan grupların sosyal risklerle karşılaştıklarında yaşayacakları travmaların daha uzun sürdüklerini ve sürecin içerisinde karşılaştıkları sosyal zedelenmelerin daha fazla olduğunu biliyoruz. Dolayısıyla, bu bağlamda, bu bağlamdan hareketle, takribî bir buçuk yıl önce Sayın Bakanımızın talimatıyla bütün genel müdürlüklerimiz kendilerinin sahada çalıştıkları sosyal olguları sıralamaya başladılar ve buna bağlı olarak 35 adet sosyal olguyu çalışmaya başladık. Bu sosyal olguların bir sosyal riske dönme ihtimali olacağını ortaya koyan "sosyal risk faktörleri" olarak da tanımlayabileceğimiz sosyal risk göstergelerimizi çalışmaya başladık, bunlar da bizim için önemliydi. Peki, sosyal risk göstergelerimizi nasıl çalıştık? Hem ulusal hem uluslararası literatüre hem de Bakanlığımızın bugüne kadarki verilerine göre çalıştık.

Bugünkü konumuz çocuğun suça sürüklenmesi olduğu için size sadece Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü bağlamında çalıştığımız sosyal olguları söyleyeceğim ama onun dışında 35 adet sosyal risk haritamız var. Bu sosyal risk haritalarımızın her birinde de bizim için "predictor" olarak kabul ettiğimiz 648 ayrı sosyal göstergesi çalışıyoruz. Burada ise Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğümüz tarafından çalışılan 9 tane sosyal olguyu görüyorsunuz. Ekranda gördüğünüz 9 tane sosyal olgunun 3'ü yani çocuğun ihmali, çocuğun suça sürüklenmesi ve sosyoekonomik yoksunluk olarak görülenler temel olarak veri entegrasyonları tamamlanmış

olanlar ve pilotları tamamlanmış olan sosyal risk haritalarımız. Bu 3 sosyal risk haritamızın da pilotlarını Ankara Sincan, Ankara Gölbaşı, Şanlıurfa Karaköprü ve Tunceli'de gerçekleştirdik. Pilotta peki ne yapıyoruz? Biz sosyal risk göstergelerimiz ile verilerimizi canlı ve dinamik bir şekilde topladığımızda -birazdan onu söyleyeceğim- sahada da sosyal incelemelerini gerçekleştiren meslek elemanlarımızın elde ettikleri risk algısıyla, risk göstergesi ile canlı veriler arasındaki risk göstergelerinin korelasyonlarını hesapladık ve birbirlerini olabildiğince tamamladıklarını ve korelasyonlarının yüksek olduklarını gördük. Dolayısıyla bu bağlamda pilot sonuçlarımıza bağlı olarak ve Sayın Bakanımızın talimatıyla da çocuğun suça sürüklenmesi risk haritamızı 81 ile genellemek, hatta çocuğun suça sürüklenmesiyle ilgili İstanbul'da ayrı bir pilotu başlatmak üzereyiz.

Çocuğun suça sürüklenmesi risk haritamızda, sosyal risk haritamızda 23 ayrı sosyal göstergemiz var. 23 ayrı sosyal göstergemizi ekranda görüyorsunuz. Bunların her biri birer kavramsal tanımlar ancak bu kavramsal tanımların aynı zamanda işe vuruk ve operasyonel tanımları da mevcut. Bir örnek vermek gerekirse okul başarısızlığı literatür içerisinde bir çocuğun bir zaman sonra suça sürüklenme ihtimalini gösteren indikatörlerden bir tanesidir. Biz hem canlı hem de dinamik şekilde okul başarısızlığına ilişkin verilerimizi Millî Eğitim Bakanlığımızdan, onlarla yaptığımız protokol kapsamında alıyoruz ya da bir bölgenin suç oranı çocuğun rol modeli alması açısından da bazı zamanlarda suça sürüklenme ihtimalini göstermektedir. Buna ilişkin verilerimizi de hem SEGE hem de Emniyet kapsamında gerçekleştiriyoruz, alıyoruz. Hanenin iç, dış göç hikâyesi gibi, annenin babanın belirli bağımlılıklarının olup olmaması gibi, hane yapısı gibi verilerimizi de alıyoruz. İhmal ya da istismar hem kendi Bakanlığımızın -demin Genel Müdürlüğümün de bahsettiği- ÇOKİM yani çocuk ilk kabul merkezlerindeki verilerinden hem de Emniyetten gelen verilerden devam ediyor. Burada gördüğümüz, aslında konsolide olmuş olan 23 sosyal göstergenin her biri farklı kamu kurumlarından gelen verilerin işlenmesi sonucunda oluşuyor. Sadece bu harita için aslında 37 milyon permütasyon verinin birbiriyle ortaya koymuş olduğu etkileşime bağlı olarak Türkiye'de 22,5 milyon çocuk var; 22,5 milyon çocuğun her birinin içinde bulunduğu hane için bir risk puanı hesapladık. Buradaki her bir sosyal göstergenin birbirlerinden farklı ağırlıklandırmaları var. Peki, bunları nasıl biliyoruz? Bakanlık olarak bu konuda müktesebatımız derin. Genel Müdürlüğümüzün kendi içerisinde sahip olduğu bu konudaki veriler ve bilgiyle, hem de literatüre bağlı olarak da buradaki geçişten bahsedebiliriz. Burada önemli olan noktalardan bir tanesi de şu: Tabii ki bunlar sadece risk göstergeleri, buradaki hesapladığımız -birazdan bir kesit göstereceğim size- çocukların mutlaka suçlu olacağı ya da suça sürükleneceği anlamına gelmiyor. Biz ne kadar koruyucu, önleyici faktörlerimizi güçlendirebilirsek, sosyal destek mekanizmalarımızı ne kadar çeşitlendirebilirsek ve bu süreci ne kadar öncesinde erken müdahale gerçekleştirip tespit edebilirsek çocuklarımızın suça sürüklenme ihtimalini azaltma ihtimalimiz o kadar yüksek.

Yapmış olduğumuz pilotlardan sonraki elde ettiğimiz verilerle beraber risk haritamızdan 3 tane kesit göstereceğim size. Bu bizim çocuğun suça sürüklenmesi sosyal risk haritamızdaki Sincan verilerimiz. Açık mavi olanlar riskli haneler, koyu mavi olanlar orta riskliler, mor olanlara yüksek riskliler. Bu şu demek: O hanenin içerisinde 18 yaş altında bir birey varsa, bir çocuk varsa o hanenin içerisindeki çocukların suça sürüklenme riskinin yüksek olduğu anlamına gelir. Prevalanslarının birbirlerinden farkını gösterebilmek bağlamında Karaköprü Şanlıurfa'yı da gösteriyorum. Burası da bizim pilotumuzda yer alanlardan bir tanesiydi. Burada her bir haneye yaklaştığımızda ve her bir haneye tıkladığımızda aslında o hanenin içerisinde, daha demin bahsettiğim gibi, başka 34 tane daha sosyal risk haritamız var; birden fazla başka riskler varsa o hanenin içerisinde hangi risk puanlarının yüksek olduğunu, o hanenin içerisinde bir sosyal yardım veya sosyal hizmet alınıyorsa bunların verilerini de ayrıca görebiliyoruz. Bu haritalarımız herkes tarafından görünmüyorlar. Bu haritalarımız hangi harita hangi genel müdürlük tarafından çalışılıyorsa onların belirledikleri kişiler tarafından, sadece kendi bölgelerini görebilen personel tarafından görülecek şekilde planlandı.

"Peki, biz sosyal risk haritalarında elde ettiğimiz bu koruyucu, önleyici müdahaleler için elimizi kuvvetlendirecek bu araçla ne yapacağız?" dediğimizde aslında burada hanelerin daha sonrasındaki sürece dair bir izleme takip mekanizmasını gerçekleştireceğiz. 18 yaş altında Çocuklar Güvende Sistemi'yle, 18 yaş üstünde ise Aile Rehberi Sistemi'mizde izleyeceğiz. "Çocuklar Güvende"yi birazcık daha açacak olursa aslında siz vekillerimiz kendi illerinizden de Çocuklar Güvende hizmetimizi biliyorsunuz, sahada sık sık sizin de karşılaştığınız hizmetlerimizden bir tanesi. Daha demin Sayın Genel Müdürlük de anlatmıştı, bizim Çocuklar Güvende mobil ekiplerimiz var. Bir çocuk eğer Çocuklar Güvende Takip Sistemi içerisinde yer alıyorsa rehberlik araştırma merkezindeki psikolojik danışmanlarıyla, okuldaki müdürleriyle, mahalle muhtarlarıyla, ailesiyle ve kendisiyle görüşmeler yaparak süreç içerisinde o çocuğumuzu takip ediyoruz. Şimdi, bu sistemimizi biraz daha dijitalleştirip diğer bakanlıklarla veri entegrasyonunu sağlayarak süreci devam ettirmek istiyoruz. Buradaki meramımız da sosyal destek mekanizmalarını hem daha güçlendirmek hem de daha çeşitlendirmekle ilgili.

Biz, özellikle aslında vakaların vakaya dönüşmesinden önce bir sosyal hizmet ekosistemine dâhil olmasının çok önemli olduğunu düşünüyoruz çünkü hepinizin malumu, sosyal hizmet aslında koruyucu, önleyici faktörlerle çok daha güçlenebilen bir süreçtir. Eğer burada koruyucu, önleyici faktörlerimizi güçlendirebilirsek, sadece risk altındaki çocuklarla sürece başlayıp devamını getirebilirsek Sayın Bakanımızın da konuşmalarında söylediği gibi sosyal hizmetleri daha da güçlendirmiş oluruz.

Çok teşekkür ederim.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Biz çok teşekkür ediyoruz.

Gerçekten bu Çocuğun Suça Sürüklenmesi Sosyal Risk Haritası Projesi beni çok heyecanlandıran bir proje; çok bilimsel, güzel bir yaklaşım. Coğrafi bilgi sistemleriyle entegre edilmiş güzel bir halk sağlığı önleyici bir yaklaşım.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Başkanım, bu haritayla ilgili bir soru sorabilir miyim? Genel sorularım olacak da.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Tabii, hemen hızlıca, sıcaklığına sorun, sonra görüş ve soruları alacağız.

Buyurun.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Teşekkür ederim.

Bu risk haritasında görülen sosyal risklerdeki kriterler neye göre belirleniyor? Bunu öğrenmek istiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Buyurun.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKAN DANIŞMANI DOÇ. DR. YASEMİN ABAYHAN - Sayın Vekilim, sosyal göstergelerimizde hem ulusal hem uluslararası literatüre bakarak hem de daha demin söylediğimiz gibi çocuk ilk kabule gelen çocuklarımızın sosyodemografik özellikleri ve psikolojik profil özelliklerine göre çıkartıyoruz. Hem ulusal hem uluslararası literatürdeki kriterlere bakıyoruz, uluslararası kuruluşların yapmış olduğu araştırmalara da bakıyoruz hem de daha demin de belirttiğim gibi, bizim kendi çocuk ilk kabullerimizde ya da ihtisaslaşmış çocukevleri sitesindeki çocuklarımızın sosyodemografik özelliklerine ve psikolojik profillerine bakarak belirliyoruz.

IV.- MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONLARI

A) Görüşmeler

1.- Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı Mahinur Özdemir Göktaş, Çocuk Hizmetleri Genel Müdürü Hasan Basri Alagöz ve Aile ve Sosyal Hizmetler Bakan Danışmanı Doçent Doktor Yasemin Abayhan'ın yaptıkları sunumlara ilişkin görüşme

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Sayın Mühür Kanko Vekilimiz, buyurun.

İsterseniz, hazır sosyal risk haritasıyla ilgili sorular sorulmuşken diğer sorularınızı ve görüşlerinizi de iletin, sonra sırayla ilerleyelim.

MÜHÜR KANKO (Kocaeli) - Çok teşekkür ediyorum sunumunuz için.

Sincan bölgesini gösterirken bir 18 yaş sınırından bahsettiniz, onu almak istiyorum.

Bir de gördüğüm şeye göre pembe görünen hanelerde yani yüksek riskli görünen hanelerde gerçekten orada ortaya çıkan suça sürüklenen çocuk oranları ile renkler arasında bir korelasyon var mı acaba?

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKAN DANIŞMANI DOÇ. DR. YASEMİN ABAYHAN - Riskler ile hâlihazırda var olan suç oranları arasında bir korelasyon var, göstergelerimizden bir tanesi de aslında yetişkinlerin bölgedeki suç oranı zaten, o yüzden de aralarında bir korelasyon var ve bekliyoruz da korelasyon olmasını.

MÜHÜR KANKO (Kocaeli) - Yani o geriye doğru yapılmış bir çalışma mı, yoksa önceden işaretlenmiş, orada oluşan suça sürüklenen çocuk oranı saptanmış mı, yoksa önce çocuklar gelmişler, sonra bunlar geriye doğru mu taranmışlar acaba?

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKAN DANIŞMANI DOÇ. DR. YASEMİN ABAYHAN - Biz burada bir retrospektif değil de daha fazlasıyla genel olarak ileriye dönük bir çalışma yapıyoruz Sayın Vekilim, bizim için bir regresyon puanı aslında bunlar, bir yordama puanı var, o yüzden çok retrospektif bir şekilde bu süreci planlamadık. 18 yaşla ilgili söylediğim kısımda sadece Ankara Sincan değil de aslında bütün haritalarla ilgili geçerliydi, onda da hesaplamamızı şöyle yapıyoruz: Bir hanede 18 yaş altında bir birey varsa, yaşı daha 18'i doldurmadıysa orada çocuk var demektir. Türkiye'de 22,5 milyon çocuk var, o hane için o puanı hesaplıyoruz. Aynı şekilde, mesela kadına yönelik şiddet sosyal risk haritamız var, hanede kadınlar varsa eğer o hane için puanı hesaplıyoruz gibi. İlk başta başlarken o haneyi bu hesabın içerisine katmadaki kriter ya da dışlama kriterimiz diyelim, dışlama kriteri olan şey, oradaki bu özelliğin olması. Çocuk yoksa o ev için, o hane için bir puan hesaplamıyoruz.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Bizim aslında başından beri, Sayın Vekilim, konuştuğumuz risk faktörlerini, akademisyenlerle de konuştuğumuz risk faktörlerini içeren, madde kullanımı, parçalanmış aile, göç durumu varsa, kente uyumsuzluk vesaire, ailede şiddet öyküsü, birçok risk faktörünü içeren bir puanlama sistemi var. Aslında Komisyonda da özellikle konuştuğumuz ve çok önemseydiğimiz şu erken uyarı sisteminin bir nevi pilotu yapılmış durumda ve bu çok iyi bir şey. Bundan sonra asıl önemli olan, bu erken uyarı sisteminin üzerine bir müdahale önergesi ya da programı ya da bir çerçevesi bina etmek diye düşünüyorum.

Buyurun lütfen, kestim sizi.

MÜHÜR KANKO (Kocaeli) - Başkanım, teşekkür ediyorum.

İsterseniz kendimi tanıtayım: Tıp doktoruyum, Kocaeli Milletvekiliyim. Şimdi, suça sürüklenen çocuklar sadece basit bir asayiş durumu değil tabii, biliyoruz çünkü bunun gelişmesi için sosyal, ekonomik, çevresel ve birtakım dün de bize takdim edilen dijital faktörlere ihtiyaç var. Belki de burası sürekli söz konusu ettiğimiz "sosyal devlet" kavramının gerilemesi çünkü biz bir muhalefet milletvekili olarak bunu her ortamda söylüyoruz yani sosyal devlet yapımızda son dönemlerdeki suça sürüklenen çocuk oranlarının artması, sizin bu kadar çalışmanıza rağmen, bu kadar bundan önceki kuruluşların da sunduğu, sizin sunduğunuz çalışmalara göre gayet iyi çalışmalar yapıyorsunuz ama buna rağmen hâlâ oranlarımız artıyorsa burada bir problem olduğunu kabul etmek gerekir.

Bunun dışında, koruyucu önlemler alınmasının yetersiz olduğunu düşünüyorum. Eğer çocukların suça sürüklenmesinde etken olan faktörler yeterince ve zamanında uygulanabilseydi belki bunların önüne geçecektik; bugün suça sürüklenmiş olan çocuklar belki de okullarında, belki de iş ortamlarında devam edeceklerdi. Açıkça, çocuklar maalesef suça sürüklenme durumuna geldikten sonra saptıyoruz, maalesef öyle oluyor. Yani siz bir risk haritası yapmışsınız, çok güzel bir çalışma bence de ama bugüne kadar gelen uygulamada önce çocuk ortaya çıkıyor, suça karışıyor, ondan sonra biz buna bağlı önlemler almaya çalışıyoruz.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Evet, biz bunu önlemek için zaten yani bu risk faktörünün... Sadece bu konuda değil yani kadına yönelik şiddetle beraber pek çok göstergeleri ele alan bizim 39 sosyal risk haritamız var. Bunu önlemek amacıyla ve erken müdahale sistemimizi, aslında Bakanlığımızın önleyici ve koruyucu önleyici görevini zamanında yerine getirebilmesi için biz bu sistemi kurguladık ve çok önemli olduğunu düşünüyoruz. Tabii, 86 milyon vatandaşa hitap ediyoruz. Her haneye girmek, her hanenin sosyal ihtiyacını belirlemek, zamanında önleme şeklinde de belirlemek, bunu da diğer bakanlıklardan veri entegrasyonu ile, Adalet Bakanlığından, İçişleri Bakanlığından, Sağlık Bakanlığından, Millî Eğitim Bakanlığından... Ama dediğim gibi, aynı zamanda biz burada muhtarlara, sivil toplum kuruluşlarına da görev vermek zorundayız.

MÜHÜR KANKO (Kocaeli) - Sayın Bakanım, benim de insicamım bozuluyor ama, keşke dinleyebilseydiniz.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Kusura bakmayın, söz aldım.

MÜHÜR KANKO (Kocaeli) - Doğru söylüyorsunuz, siz elbette cevaplarınızı vereceksiniz ama ben de bir düzen içinde sorularımı sorarsam çok sevineceğim.

Yani bize göre çocuk suça sürüklenip suça sürüklenen bir çocuk ortaya çıktıktan sonra bununla ilgili geriye doğru da birtakım önlemleri ve taramaları yapıyoruz, buradan edindiğim bu.

Birtakım sorularım olacak. Öncelikle geçmişinize baktığımızda Belçika'da yaşadığınız bir dönem var. O dönemde orada bir parlamenterlik de yaptınız sanıyorum; orada son durumlar nedir, onu merak ediyorum. Sizin muhtemelen bilginiz vardır, Bakan olduktan sonra oraya da bir ilgi göstermişsinizdir. Orada son durumlar nedir? Çünkü orada da baktığımız zaman suça sürüklenen çocukların oranında aşağı yukarı yüzde 12 oranında bir artış var. Evet, Türkiye'de de var, Türkiye'de bundan biraz daha fazla, özellikle son iki yılda çok artış var. Sosyal yardım alan ailelerde suça sürüklenen çocuk oranı ne acaba? Yani daha önce, evet, burada bu aileye sosyal yardım verilmiş ama bunların çocukları daha sonra suça sürüklenmişler yani bir prognostik, daha önceden anlaşılan bir gösterge olarak kullanılmış mı, onu merak ediyorum. Bununla ilgili bir istatistik sayınız var mı?

Son yıllarda artış gösteren, suça sürüklenen çocuklar hakkında sizce en önemli faktör nedir? Bir Bakan olarak, burada önemli bir görevde olan bir kişi olarak acaba sizin dikkatinizi çeken "Ya, evet, bu ciddi bir faktör." dediğiniz bir şey var mı; sizin kendi, bireysel yani edindiğiniz bir izlenim var mıdır? Onu öğrenmek istiyorum.

Bir de illere göre bir çalışmanız var mı? Bölgelerde ve bu illerde ortaya çıkan oranların, suça sürüklenen çocukların hangi temel faktörlerden kaynaklanarak ortaya çıktığını gösteren çalışmalarınız var mı? Başkanım da biraz önce sordu, ben de dün söylemiştim, erken uyarı sistemini sormuştum, onu aşağı yukarı cevapladınız.

Suçta sürüklenen çocukları saptadığınız zaman bunların aileleriyle ilgili neler yapıyorsunuz? Yani bir çocuğu saptadınız, çocuk geldi, cezasını aldı veya almadı ya da bir girişim oldu, tam suça sürüklenen çocuk pozisyonuna gelmedi, belki suça yönlendirilen bir çocuk pozisyonuna geldi, bu çocukların aileleriyle ilgili neler yapıyorsunuz?

Bakanlığınıza bağlı rehabilitasyon çalışmaları olduğunu söylediniz. Kaç çocuk kalıyor burada acaba? Yani rehabilitasyona aldığınız ya da sizin işte birtakım isimlerle adlandırdığınız merkezlerde kaç çocuğumuz acaba burada gözaltında, gözetim altında, eğitim altında -ne dersenez deyin- duruyor; burada yeterli personelimiz var mı? Onu öğrenmek istiyorum.

Okulda olup suça sürüklenen çocuklar ya da suça sürükledikten sonra okulu terk eden çocuk oranı kaç acaba? Bunu merak ediyorum. Bunları okula kazandırmak için Millî Eğitim Bakanlığıyla ilgili bir çalışmanız var mı? Evet, burada değindiniz ama biraz daha detay istiyorum o konuda.

Akran zorbalığı var, biliyorsunuz akran zorbalığı çok önemli bir problem, bütün okulları aşağı yukarı tehdit ediyor, hatta öğretmenlerine karşı suç işleyen çocuklarımız var. Geçen de Ankara'nın bir ilçesinde gördünüz, maalesef çok üzücü bir şeydi. Eşim de öğretmen olduğu için "Allah'tan eşim lise öğretmeni değil." dedim, ilkokul öğretmeni olduğu için sevindim çünkü lise öğretmeni olmak gerçekten bu dönemde çok zor, bunu kabul etmemiz gerekiyor. Bu çocuklar akran zorbalığı sonucu kurban olduktan sonra ne yapılıyorlar? Yani akran zorbalığına kurban olmuş ne kadar çocuk var? Çünkü orada gitmiş akran zorbalığında dayak yemiş, şiddete uğramış ama ondan sonra çıkmış, kendisi de şiddet üretmeye başlayan bir çocuk varsa bunların oranı ne kadar, bunu merak ediyorum.

Uyuşturucu alan ve suça sürüklenen çocuk oranı nedir? Bunu merak ediyorum. Suç örgütleri tarafından kullanılan çocuklarımız var; son günlerde Daltonlar, Casperlar, bir sürü çetelerle uğraşıyoruz. Tabii, bunlar maalesef gayrimeşru edindiğimiz bilgilere göre, burada söyleyemeyeceğim birtakım edindiğim bilgilere göre, gerçekten acayip ortamlardan geçerek o örgütlerin eline düşüyorlar ve bunlarla ilgili sadece kolluk kuvvetleri mi bir önlem alıyor, yoksa siz de bunlarla ilgili bir girişimde bulunuyor musunuz? Yani bu çocuğu oraya alan bu yasa dışı örgüt ya da işte mafya örgütüyle ilgili bir yaptırımınız olabiliyor mu? Sadece kolluk kuvvetleri mi onlarla mücadele ediyor acaba? Onu merak ediyorum.

Bir de önemli bir şey var, psikolojik faktörler var. Mesela, burada hekim arkadaşlarımız da var, onlar da bilirler; hiperaktivite, bipolar kişilik bozukluğu, depresyon, bunların hepsi aslında suça sürüklenen çocuklar için önemli bir risk faktörü oluşturuyor. Burada sizin saptadığınız psikolojik tedavi gören, antidepresif tedavi gören kaç çocuk var, ilgili bir veriniz var mı, onu merak ettim. Mesela, zekâ durumu düşük olan çocuklarla -bu kontrolsüz çünkü alt üst beyin ilişkisi olmadığı için onların biraz daha rahatlıkla suça sürüklenen çocuk pozisyonuna gelme şeyleri var- ilgili elinizde bir bilginiz var mı? Özellikle psikolog arkadaşım bunu belki söyleyecektir.

Bir de tabii ki önemli olan... Bütçede her zaman biz, işte bazı bakanlıklara, bazı daire başkanlıklarına çok para aktarıldığını hep eleştiririz, örneğin bunlardan biri Diyanet İşleri Başkanlığıdır ama toplumumuzun bir beka problemi hâline gelen, suça sürüklenen çocukları engelleyebilmemiz için, önleyebilmemiz için sizler ayrıca sizin Bakanlığınıza verilen bütçeden acaba bu alt gruba, önemli bir gruba ne kadar bütçe ayırıyorsunuz? Geçen yılın bütçesi ile bu yılın bütçesi arasında bir fark var mıdır? Bunları merak ettim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Sayın Bakanım, şimdiye kadar soruları toplu aldık, daha sonra toplu cevap verildi ama siz nasıl arzu edersiniz?

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - Pardon, bir şey daha söyleyeceğim, bir notum var.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Lütfen, buyurun.

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - Sosyal medya engellemesiyle bir önlemden bahsettiniz. Bence o çok doğru bir şey değil çünkü çocuk sonuçta annesinin telefonunu alıp, babasının telefonunu da alıp oradan girebiliyor yani onu bence bir daha gözden geçirmekte fayda var.

Teşekkür ediyorum.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Şöyle bazı konuları şimdiden cevaplandırsam.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Tabii ki öyle yapalım.

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - Nasıl isterseniz.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Belçika'yla ilgili duruma bakacağım ama şunu net bir şekilde söyleyebilirim: Hiç olmadığı kadar sokak çeteleri arttı yani ora da metroda, sokakta, sokak çeteleriyle mücadele eden bir ülke; sadece orası değil, gerçekten bu konu... Eskiden bilirsiniz, Amerikan filmlerinde Harlem'de siyahilerin bağımsızlık hareketiyle

beraber bunlardan bahsedilirdi. Banliyö hareketleri Fransa'da da çok yaygındır. Banliyöde her zaman bir şeyler yakmak, polise, yönetime, okullara, grev esnasında taşkınlık yürüten faaliyetlerin arttığını söyleyebiliriz. Banliyö hareketleri her zaman oldu ama son yıllarda gerçekten her tarafta arttı. Ama şunu söylemek istiyorum: Sosyal medyanın gücünü azımsamamak lazım. Sosyal medyada çocuklar ne izliyorsa gerçekten çocuklar çok daha fazla depresif. Hani diyoruz ya "Depresyona giren çocuklar, depresif çocuklar, anksiyete sahibi çocuklar çok daha fazla suça yöneliyor." Anksiyetenin artmasının sebebi sosyal medyanın ta kendisi, gerçekten çünkü sürekli uyarılan bir hâldeler. Biz, bununla ilgili çok çalıştay yaptık, akademisyenlerle çalıştık, sosyal medyanın gücünü hiç azımsamayın ama burada annelere babalara da görev düşüyor çünkü anneler, babalar... Evet, devlet bir şeyler yapıyor ama bu elimizde böyle sihirli bir değnek yok, keşke böyle basıp da kapatabilsek. Yok maalesef yani elimizden gelen gayreti bu konuda yapıyoruz, bir irade göstermeye çalışıyoruz. Ama şunu söylemek istiyorum: Annelere babalara gerçekten görev düşüyor. Yeni bakıcı modeli olarak evde ses çıkarmayan çocuklar oluşturduk. Çocuk ses çıkarmıyorsa evde, aman bana bulaşmasın... Annenin babanın elinde telefon, büyüklerin elinde telefon. Dijital mecra sadece çocukları etkilemiyor, ne görüyorsa onu yapıyorlar. İçeriklere bakıyorsunuz, sosyal medya, televizyon, dizilerin içeriğinde gerçekten çok yoğun bir silah kullanma yani ne izlerseniz onu rol model alıyorsunuz. Yani, bu hususta şunu söylemek istiyorum: Sosyal medya üzerinden çocuklar çetelere düşüyor yani "fishing" yapıyorlar, onları orada tespit edip oradan kendilerine çok cüzi, maalesef kötü, küçük rakamlar teklif ederek çocukları bir hikâyenin -affedersiniz tırnak arası söylüyorum- kahramanı olmaya davet ediyorlar. Yani, biz çocuklarımızı sosyal medyanın -bu olumlu tarafını değil- bu dönüştürücü ve kötü gücünden koruyamazsak gerçekten ve bunun etkisini minimize edersek yanlış yoldayız. Burada gerçekte bütün dünya benzer şeyleri söylüyor, onu söylemek istiyorum.

Diğer konulara da... İÇES'lerde kalan çocuk sayımız 1.395'ti bütçe döneminde, 1.417 şu anki sayı. İhtisaslaşmış çocukevleri sitemizde mesela refakatçisiz çocuklar da var, aynı zamanda 7 tane suça sürüklenmiş çocuklara yönelik ihtisaslaştırılmış çocuk birimimiz var. Orada kabul edilen 346 çocuğumuz oldu, süreci tamamlayıp ayrılan çocuklar da var, onlara bir rehabilitasyon süreci tamamlıyoruz, orada farklı kurumlarla çalışıyoruz. Yani ihtisaslaştırılmış Çocuk Evleri Sitemizden biz çok fazla kamuoyuyla paylaşmıyoruz aslında ama orada bizim personelimizin de gerçekten çok güçlü olmaları lazım. Bazı çocuklar maalesef kuruluştan ayrılmak için yakıyorlar kuruluştan, çok ciddi şiddet uyguluyorlar, camları kırıyorlar; hani zaman zaman kaçıyorlar. Medyada duyuyorsunuz bazen "Çocuk kaçmış kuruluştan, devlet bir şey yapmamış." Hayır, yapmış, arıyoruz onu her tarafta ama çocuk orada kendini ait hissetmiyor ki yani orada güle oynaya kalmayan çocuklarımız var çünkü farklı ilaçlar kullanılan çocuklar var, farklı hikâyelerden intihar girişimi olan çocuklar var. Bunların her birini rehabilite etmemiz ve kendi ihtisas gruplarına yönelik de çalışma yürütmemiz gerekiyor. Belki bu Komisyon kapsamında böyle bir kuruluştan da ziyaret edebilirsiniz, onların yapım şekli de biraz farklı.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Edeceğiz.

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - Spontane edelim ama doğaçlama gidelim yani daha önceden haber verilmesin.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Doğaçlama gidin tabii ki Vekilim, ne demek.

Yani bizim...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Biz de öyle planlıyoruz.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Biz, o hususta özellikle hassasiyet gösteriyoruz buna çünkü oradaki yaşam biçimini görmeliyiz, işte böyle cicili bicili giyinmiş çocukları değil yani günlük yaşam şekilleri ne ise onu vermeye çalışıyoruz. Ama bizim orada amacımız, çocuğu güçlendirmek, psikolojik olarak güçlendirmek. Aile üzerinde de çok çalışıyoruz. Yani, biz Aile Bakanlığı olarak bireyleri birey birey çalışmıyoruz. Evet, bireysel bir danışmanlık tedbiri, bir takip sistemi oluştururken diğer yandan aileyi güçlendirmeye yönelik de faaliyet yürütüyoruz.

Diğer yandan, çocuk süreç tamamlandığında ya diğer kuruluşlarımıza yönlendiriliyor yani normal kuruluşumuza hani "sevgievi" dediğimiz, çocukevi sitesine veya ailesine döndürmeye yönelik de çalışmalar yürütülüyor. Mesela, erken gebeye yönelik modellerimiz yani evlerimiz orada... Erken gebelikte şunu söyleyeyim: Dünya literatüründe Dünya Sağlık Örgütü tarafından kullanılan bir kelime "adolescent pregnancy" ve 15-19 yaş aralığında gerçekleşen gebelikleri ifade ediyor. Tıp, halk sağlığı, psikoloji ve sosyal hizmet literatüründe yerleşik ve geçerli bir terimdir. Ben de Belçika'da milletvekiliyken bu terimi kullanıyorduk dolayısıyla bu konuda da bir küresel istatistik de resmî sayfalarında açıklıyorlar.

Ama şunu söyleyeyim: Gerçekten akran zorbalığı okullarda, çocukların okula devam etmemesi... Çocuk okuldan kopuyorsa, farklı davranışsal bozukluğa da girebiliyor; aile boşanıyorsa orada da risk faktörleri yüksek olabiliyor. Yani, özel takip gerektiriyor gerçekten çünkü çocuk... Yani ihmal silsilesi -tabii sadece buna bağlamamak lazım- birbirini takip edebilir. Ailenin yeni bakıcı modeli olarak bir sosyal medyaya çocuğunu vermesi yani telefona veya "Ya çocuğum beni rahatsız etmiyor, demek ki odasında." gibi bakarsak burada aslında çok yanlış yere gidiyoruz çünkü çocukların orada kimlerle iletişim hâlinde olduğunu bilmiyoruz, tıpkı yeni oyunlarda olduğu gibi. Oyunlarda chatleşme kısmı var. Chatleşme kısmında da yani 13-14-15 yaşındaki çocuklar 65 yaşındaki adamlarla bazen iletişimde olabiliyorlar. Tabii ki sadece bu değil ama bunu da özellikle ifade etmek istiyorum, orada farklı kahramanlar görüyorlar, bunu yaparsa yeni hikâye...

Akran zorbalığına uğrayan çocuklarla ilgili de şunu çok net söyleyebilirim: Çocuklar genelde bunu ne kendilerine ne ailelerine söyleyebiliyorlar çünkü bunu telaffuz etmekten çekiniyorlar. Bu hususta da gerçekten farkındalık çalışmalarını çoğaltmamız lazım. Akran zorbalığı farklı riskleri de beraberinde getiriyor; çocuğu okuldan koparıyor, içine kapanık bir hâle getiriyor ve kendisinin de başka risklere yönelmesine sebep olabiliyor. Dolayısıyla, o boyutu da göz ardı etmemek gerekiyor. Bununla beraber diğer sorularınıza da sonrasında bir toparlayıcı cevap vereceğim.

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - Bu arada açılmışken televizyonlardaki şu gündüz programlarında maalesef kadın-erkek ilişkilerini, gayrimeşru ilişkileri ele alan bir çalışma yapmakta fayda var. Artık televizyon Brezilya dizisi gibi oldu, birbirini aldatan bir sürü insan var ortalıkta ve biz her gün bunları izliyoruz. Lütfen, bu konuda bir önlem alın.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Sayın Bakan, 39 risk rehberi dediniz; bu 39 ilde mi, yanlış mı anladım yoksa ayrı ayrı mı?

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - 39 risk faktörü.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - 39 farklı sosyal risk haritamız var. Kadına karşı şiddet sosyal risk haritamız var; boşanma sosyal risk haritamız var; yaşlı, bakıma muhtaç; engellilik, yoksulluk, kadın refahı, suça sürüklenme, çocuk ihmali, bunların hepsinin listesini size sunabiliriz isterseniz. Burada, sadece suça sürüklenme olayına değindik yani.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Gizem Özcan Vekilimizin söz talebi var ama bir cümle eklemek istiyorum konu sıcak olduğu için. Bu OECD ve UNICEF istatistiklerine, verilerine baktığımız zaman, Sayın Bakanımızın da ifade ettiği gibi, dünyada da küresel bir çocuk suçluluğunda artış görüyoruz ve sadece çocuk suçluluğunda artış görmekle kalmıyoruz, suçun mahiyetinde bir değişiklik oluyor. Yani, eskiden çocukların işlediği suçlar ile şimdiki suçları mukayese ettiğimiz zaman suçun mahiyetinde, niteliğinde korkunç bir değişim görüyoruz fakat bundaki en önemli risk faktörlerinden biri dünya uluslararası literatürünün de teyit ettiği gibi dijital riskler. Dolayısıyla, bu 15 yaş öncesine sosyal medyada kısıtlama getirmeyi ben çok olumlu bir reform olarak görüyorum. Uygulanmasında elbette ki bazı kısıtlılıklar olacak. Elbette ki korsan uygulayanlar olacak ama devletin burada, bu yeni çağda norm koyması gerekiyor. Yani o aileler için de bir bence farkındalık olacak. Ya, bence 15 de bu arada daha yüksek olmalı, ben bunu savunuyorum Sayın Bakanım.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Komisyon talepleri...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Yani 15 çünkü... Bence bu Komisyonun bir çıktısı da umarım bu olur; 16 ve hatta belki daha yüksek, veriye dayandırarak. Burada devletin norm koyması çok mühim. Elbette ki korsan girecek. Elbette ki biz de çocukken bize yasak olan şeyleri tali yollardan yapıyorduk yani küçük yaramazlıklar elbette yapılacak ama bu ailede ve toplumda büyük bir farkındalık. Devlet, bunu bu yaştan altına yasaklıyorsa bunda bir iş var diye bir yeni bir anlayış oluşturacaktır, dolayısıyla ben çok önemsiyorum.

Sözü çok uzatmadan...

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Başkanım, çok özür dilerim, aynı konuyla ilgili bir söz talebim var.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Çok kısa çünkü Gizem Hanım bekliyor.

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Çok kısa, risk haritasıyla ilgili. Şu anda bizim bütün illerimizde suça sürüklenen çocuklarla ilgili risk haritamız var mı ve bu risk haritamız sadece il kapsamında mı; ilçe ya da belde, köy bazında var mı? Bu, bir.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Hane bazlı.

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Hane bazlı var.

İkincisi, bu risk haritası yurt dışında var mı? Mesela, yurt dışı ile kendi ülkemizi karşılaştırabilir miyiz; bu çalışma yurt dışında yapılmış mı acaba? Yani mesela, işte Belçika olduğu için söylüyorum, Belçika'da var mı böyle bir risk haritası?

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Genelde sonradan yapılan. Ama bazı ülkelerden biz gösterge aldık.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKAN DANIŞMANI DOÇ. DR. YASEMİN ABAYHAN - Hane bazlı yapılmış bir sosyal risk haritasıyla biz karşılaşmadık, mahalle bazlı ya da ilçe bazlı karşılaştık. Biz birazcık daha detaylı çalıştık Sayın Vekilim. 81 ilde de şu anda...

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Veri entegrasyonu bütün bakanlıklarla birlikte yapılıyor, 648 sosyal göstergeyle çalışıyoruz. Biz, çok detaylı çalıştık bu hususa. Zaman zaman kurumlarla da bizzat görüşerek, ikna ederek Bakanlığımızın görevi hasebiyle de önleyici tedbir oluşturmak açısından da bunun çok kritik olduğunu vurguladık; KVKK komisyonu da görüştük. Kişisel verileri de kapsadığı için tabii çok hassas davranıyoruz bu hususta. Nihayetinde herkesin kişisel verisi var, özellikle sosyal yardımların da Bakanlığımız bünyesinde olması hasebiyle. Ama çocuk, kadın, engelli, yaşlı ve bütün gruplara hitap eden bir Bakanlık olarak da bizim de elimizde bazı veriler ve istatistikler vardı. Tabii, bunları çarpan etkisiyle yürütüyoruz. Maksimum derecede hassasiyetleri aldığımızı özellikle ifade etmek istiyorum, gerçekten oluşturmak on altı ayımızı aldı ve sürekli dinamik bir yapıyla oluşturuyoruz ki zamanında erken tedbir alarak önleyici tedbirlerimizi güçlendirelim. Hangi mahallede daha fazla etki yapmamamız lazım, hangi mahallede çok daha fazla işin bir parçası olup da önleyici tedbirler almamız gerekiyor? Burada tabii, sonraki amacımız, aile rehber sistemi; aile rehberinde de ailenin vakasını takip edecek, diğer kurumlara yönlendirecek şekilde faaliyet yürütmek. Yani kurumlara görev vermemiz lazım. Bizim Bakanlığımız koordinasyon bir bakanlık, koordinatör bir bakanlık yani hem Sağlık Bakanına görev vermek, gerekirse Millî Eğitime. Dolayısıyla yarın da bizim sosyal risk haritamızı tüm İstanbul bazında ele alması için İstanbul Valimizle beraber, il müdürlerimizle bir toplantımız var. Amacımız, önceki pilot çalışmamızı bütün İstanbul'a yaygınlaştırmak, okullaşma sürecinde olmayan çocuklarımız için derhâl, hızlı bir şekilde çalışma yürütmek, okullaşmalarını sağlamak, gitmeyen çocuklara yönelik de önleyici tedbirlerimizi uygulamak. Tabii, bunu yaparken de sadece çocuk bazlı değil, aile bazlı, hane bazlı çalıştığımızı özellikle ifade etmek isterim.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Çok teşekkür ediyoruz.

Gizem Hanım, buyurun lütfen.

GİZEM ÖZCAN (Muğla) - Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli bürokratlar, kıymetli Komisyon üyeleri; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle sunumlarınız için teşekkür ediyorum. Tam da biraz önce bahsi açılan konudan devamla bugün tabii, dünyanın başka yerlerinde nasıl bu sorunların ele alındığı üzerine de bir tartışma yürüdü. Bu bağlamda, ben de Portekiz modelini özellikle dikkatlerinize sunmak istiyorum, hem de yapılan Komisyon faaliyetlerine katkı sunması bakımından çünkü aslında bu model tam da bizim bugün yaşadığımız sorunlarda eksikliğini yaşadığımız yere işaret ediyor.

Sayın Bakan, Portekiz modeli, çocukların suça sürüklenmesini cezai aşamaya gelmeden önce önlemeyi amaçlıyor ve merkezî iktidar ile yerel yönetimlerin bir arada çalıştığı bir model ve çok paydaşlı, rızaya dayalı, erken bir müdahale mekanizması. Bu, bir erken müdahale modeli ve amaç, suç oluşmadan önce müdahale etmek; ceza hukukundan önce devreye giriyor ve müdahale eşiği de suç değil, risk. Aslında siz biraz önce 3 bölge için sanırım bu çalışmayı yapmışsınız benim gördüğüm kadarıyla.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Yok, çok daha fazla yaptık.

GİZEM ÖZCAN (Muğla) - Çok daha fazla mı? O zaman örnekler 3 bölgedeydi.

Yoksulluk, okuldan kopuş, aile içi şiddet, ihmal, maddeyle temas... Türkiye'de sistem ne yazık ki ne zaman çalışıyor? Suç olduktan sonra. Çocuk erken yaşta kriminalize ediliyor ve devlet, çocuğa ilk temasını ceza eliyle değil sosyal hizmet eliyle kuruyor. Tabii, burada önemli bir adım da yerel yönetimlerle iş birliği yapılıyor olması. Ben bu noktada şu soruyu da yöneltmek istiyorum: Bugüne kadar sizin bu yönde bir çalışmanız oldu mu? Çok bakanlıkla iletişim hâlindeyiz çünkü alanı çok geniş, çok katmanlı; Sağlık Bakanlığını, Millî Eğitim Bakanlığını, pek çok bakanlığı ve kurumu aynı anda ilgilendiriyor. Yerel yönetimlerle bu yönde herhangi bir temasınız, faaliyetiniz, çalışmanız oldu mu?

Burada, Portekiz modelinde iktidarla birlikte belediyenin de imkânlarının çünkü kullanılması mümkün. Erken müdahalenin en kritik unsuru da elbette ki hız çünkü risk birikirken bir tarafta, aylarca onu bekleyemezsiniz, orada hızlı bir şekilde ve etkin bir şekilde müdahale edilmesi gerekiyor. Bir önemli hususu da bu modelin tabii ki ciddi bir disiplinli yapıya sahip olması. Keza, bu model Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'yle ve Avrupa Konseyi çocuk adaleti ilkeleriyle de tam uyumlu, özellikle de şu ilkeyi bire bir karşılıyor: Çocuğun adalet sistemiyle mümkün olan en geç aşamada temas etmesi.

Tabii, bu çerçevede bunu anlattıktan sonra somut sorularıyla da aslında erken müdahalenin bugüne kadar neden çok hızlı bir biçimde hayata geçirilmediğini, çocukların neden suçtan sonra hatırlandığını ve sosyal hizmetin geç kaldığını da sormak istiyorum. Özellikle son dönemde suça sürüklenen çocukların faili olduğu eylemlerdeki artışı hep birlikte kaygıyla takip ediyoruz, büyük bir üzüntüyle onu ifade etmek istiyorum ama bu sadece bir adli vaka değil, aynı zamanda Komisyonumuz da zaten sadece bir adli vaka olmaması değil, tüm yönleriyle araştırılması amacıyla kuruldu, bundan hareketle kuruldu. Bu noktada sosyal, ekonomik ve hukuki boyutlarıyla topyekûn ele alınması gerekiyor ve devletin doğrudan sorumluluğunu gerektiren, çok yönlü, çok katmanlı bir toplumsal sorun var önümüzde. Bu noktada da şu hususları iletmek istiyorum: Bugün ceza infaz kurumlarında bulunan her 10 çocukta 1'inin tutuklanmadan önce eğitim hakkına erişemediği anlaşılmakta. Bu çocuklar eğitim sisteminin dışına itilmişken devletin sosyal hizmet mekanizmaları, bu anlamda Bakanlığınızın çalışması oldu mu; bunu sormak istiyorum. Bu çocuklar hakkında neden daha önce koruyucu ve destekleyici tedbirler alınmamıştır? Eğitimden kopuş bu kadar görünürken Bakanlığınız hangi aşamada devreye girmiştir? Kolluğun çocuk birimi korunmaya ihtiyacı olan ya da suça sürüklenen çocuklar hakkında işlem başladığında Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına bildirimde bulunmak zorunda, bununla yükümlü. Bu bağlamda, 2023, 2024, 2025 yıllarında Bakanlığınıza kaç çocuk hakkında bildirim yapılmıştır? Bu bildirimler sonucunda çocuklar hakkında hangi somut adımlar atılmıştır?

Eğer hızlı gidiyorsam not almanız için yavaşlayabilirim.

Ceza infaz kurumlarında bulunan çocuklardan kuruma alınmadan önce Çocuk Koruma Kanunu kapsamında koruyucu ve destekleyici tedbir kararı alınmış olan çocuk sayısı kaçtır? Yani soruyorum: Devlet bu çocukların kaçına suça sürüklenmeden önce direkt bir şekilde temas etmiştir, dokunabilmiştir?

Bir başka kritik başlığı da dikkatlerinize sunmak istiyorum. Bakanlığınıza ait kurumlarda bakım tedbiri altında bulunan çocuklardan kaçına soruşturma veya kovuşturma açılmıştır? Devletin bakım sorumluluğu altındaki bir çocuğun suça karşı karşıya gelmesi başlı başına idari ve politik bir başarısızlık değil midir?

Tahliye edilen tutuklu ya da hükümlü çocuklara da bu noktada değinmek istiyorum. Tahliye edilen çocuklarla ilgili olarak hangi tedbirler alınmaktadır Bakanlığınızca? Bakanlığınızın tahliye edilen çocuklara yönelik özel bir hizmet modeli var mıdır? Somut olarak soruyorum: Tahliye edilen çocukların kaçı hakkında sosyal inceleme raporu düzenlenmiştir; kaçı hakkında eğitim, danışmanlık, sağlık, barınma ya da bakım tedbiri alınmıştır? Yoksa çocuklar cezaevinden çıkıp yeniden aynı yoksulluk ve risk ortamına mı temas etmiştir?

Yine, mahpusların çocuklarına ilişkin konuya da değinmek istiyorum. Bakanlığımız bu konuda hangi hizmetleri yürütmektedir? Çünkü annesi ya da babası ceza infaz kurumlarında olan çocuklarımız var ve bunların kaçı hakkında koruyucu ve destekleyici tedbir kararı alınmıştır, kaçı hakkında yine sosyal inceleme raporu düzenlenmiştir?

Sayın Bakan, bir de önemli bir hususa vurgu yapmak istiyorum. Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Komitesi Türkiye hakkında yayımladığı sonuç gözlemlerinde çocuk adalet sistemi ile sosyal hizmetler arasında koordinasyon bulunmamasını üç yıl önce açıkça eleştirmişti yani burada bir koordinasyon sorunu olduğuna özellikle dikkat çekmişti. Aradan geçen bu üç yıllık sürede bu iki sistem arasındaki somut koordinasyon adımlarını attınız mı? Hangi yapısal değişiklikleri hayata geçirdiniz?

Son olarak şunu sormak istiyorum: Çetelerin, suç örgütlerinin -biraz önce de ifade edildi yine- sosyal medya üzerinden çocuklara ulaştığı artık bir gerçek, bunu herkes biliyor, aileler de bununla ilgili tedbirlerin alınmasını istiyor. Bu noktada, bu platformlarda çocukların korunmasına yönelik hangi somut adımlar atılmıştır? Kaç sosyal medya hesabı hakkında savcılığa Bakanlığınızca ihbarda bulunulmuştur ya da bu konuda bir tespit çalışması yapılmıştır? Bunların yanıtlanmasını sizden isteyeceğim.

Çok teşekkür ediyorum.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Ben de hızlıca en azından geniş çerçevede cevap vereceğim.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Her seferinde cevap vermeseniz, toplu verseniz...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Sayın Bakanım, buyurun.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Bizim de olacak, tümüyle mi...

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Tamam, tamam, eğer cevabımda kalacaksanız sorun yok.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Kalacağız, kalacağız, merak etmeyin.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Çünkü genelde böyle soru sorup gidiyorlar, o kısmında biraz rahatsız olduğumu ifade etmek istiyorum. Kaçınıcı komisyon, burada soru sorup gidiyorlar, sonra biz burada kalıyoruz.

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - Biz buradayız, merak etmeyin.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Biz buradayız, merak etmeyin.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - O yüzden sorularımı dinleyecekseniz gerçekten hepsine toplu cevap vermeyi tercih ederim.

Teşekkür ederim.

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - Yani şunu mu demek istediniz: Ben sordum, gideyim mi; cevapladınız, gideyim mi?

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Vekilim, siz gidebilirsiniz. Herkesi tutmuş oldum ben.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Memnunuz biz bu durumdan.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Sayın Bakanım, o hâlde toplu cevap verin.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Tamam.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Bazen çünkü mükerrer sorular da oluyor.

Bir söz talebi de Aysu Bankoğlu Vekilimizden.

Buyurun lütfen.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Teşekkürler.

Hoş geldiniz, Meclisimizi teşrif ettiniz Sayın Bakan.

Sunumlar için de teşekkür ediyoruz hem ekip arkadaşlarınıza hem size.

Tabii, ben daha kapsamlı, etki analizleri içeren, rakamlarla dolu, biraz daha istatistiklerin yorumlandığı bir sunum da beklerdim, o yüzden birkaç değerlendirme yapacağım öncelikle.

Hepimizin bildiği gibi, aslında ağır bir Bakanlığın Bakanısınız yani çocuklar suça sürükleniyorsa, çocuklar korunamıyorsa, bugün çocuklar cezaevinde büyüyorsa burada en ağır sorumluluklardan biri Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının. Ben, sadece son birkaç haftada, hatta birkaç günde çıkan birkaç haberdan bahsedeceğim. 17 yaşındaki Atlas Çağlayan 15 yaşındaki bir çocuk tarafından bıçakla öldürüldü. Atlas'ımızın ailesini tehdit ettiği iddiasıyla gözaltına alınan zanlı tutuklandı. Mersin'de iki gün önce bir olay patladı, sizin de açıklamalarınız var. Mersin Davultepe Çocuk Esirgeme Kurumunda çocukları tekmelediği videoda da görülen bir eğitimcinin görevine iade edildiği yansıyor.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - İşte iade edilmedi, o yanlış bir bilgi; onu da düzelteyim.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - İade edildiği iddiası ortaya çıktı. Sizin açıklamanızdan maalesef birazcık tam anlaşılmıyor; bu kişinin görevinin sonlandırıldığını, memuriyetinin sonlandırıldığını açıklamanızda söylüyorsunuz ama bunun tarihleri yer almadığı için bu iddia doğru mu, yanlış mı?

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Tabii, o görüntüler 2024 görüntüleri. O yüzden, bizim Bakanlığımız en çok dezenformasyonla mücadele ediyor, bunu da vurgulayayım.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Tamam. Bu iddia doğru mu, değil mi? Sonuçta böyle bir kurumda çocuklarımızı tekmeleyen bir eğitimci görevdeydi, Bakanlık daha sonra, söylediğiniz üzere, görevini yaptı.

Ankara'da 2 kız çocuğunun polise, Emniyetimize başvurusuyla başlatılan soruşturma kapsamında eğlence mekânlarına operasyon düzenlendi; biri 8'inci sınıf terk, diğeri lise terk olan 2 kız çocuğunun garsonluk, dansçılık gibi işlerle başladıklarını, daha sonra fuhşa zorlandıklarını dile getiren ifadeler verdikleri yönünde basında haberler çıktı. Soruşturma kapsamında 15 kız çocuğumuzun bu gece kulüplerinde çalıştırıldığı iddiaları ortaya çıktı. Çocuklarımızın 2 bin lira, 5 bin lira karşılığında fuhşa zorlandığı iddiaları basına yansıdı ve mağdur çocukların beyanlarında, çocuk yaştaki bir kız çocuğuna da uyuşturucu verilerek cinsel saldırıda bulunduğu ve görüntülerin çekilerek yaygınlaştırıldığı da basına yansıdı. Ben de kızlarımızın ifadelerine ulaştım. Bu ifadelerden gizlilik kararı olduğu için bahsetmeyeceğim ama bazılarının doğru olduğunu görüyoruz.

Devam ediyorum. Kamuoyunda sadece örneklerden biri, "Casperlar" adıyla bilinen suç örgütüne yönelik soruşturma kapsamında 68 kişi hakkında dava açıldı, bu kişilerden en az 57'sinin çocuk olduğu ortaya çıktı ve örgütün de bu çocukları suç faaliyetlerinde kullandığı belirlendi.

Devam ediyorum. İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Meclisinin raporuna göre, 2025'te 94 çocuk, işçi olarak çalıştırılırken hayatını kaybetti. Bu sayı bugüne kadar açıklanan en yüksek çocuk işçi ölüm sayısı olarak kayıtlara geçti.

Son olarak, hepimiz buradayız, yaşadık; Türkiye Büyük Millet Meclisi lokantasında stajyer olarak çalışan MESEM'li kız çocuklarının istismar edilmesine ilişkin açılan davanın ilk duruşması geçen hafta görüldü, ben de oradaydım. Duruşmayı takip etmek için gelen kadınlar polisler tarafından engellenmeye çalışıldı; buna alıştık, geçiyorum. Mağdur stajyer öğrencilerden birisi yaşadıklarını annesiyle paylaştıktan sonra annesinin Meclis Staj Bürosuyla görüştüğünü söyledi, annesine "Sizin başınız yanar." denildiği duruşmada ifade edildi, tutanaklara geçti, hepimiz de duyduk.

Şimdi, bu ve benzer birçok sayıda haber var ve bunlar sadece son birkaç günde yayımlanan haberler. Tabii, yine her daim hatırlamamız gereken Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının görevi, misyonu ve kanunla belirlenmiş sorumlulukları var. Çocukları Koruma Kanunu'nda yer alan hususlar da bunların başında geliyor.

Şimdi, Sayın Bakan, biz bu Komisyonda 7'nci Toplantımızı yapıyoruz. TÜİK geldi buraya, "2024 yılında suça sürüklenme nedeniyle güvenlik birimlerine gelen çocukların karıştığı olay sayısı 2.785'e çıktı ve 2020'ye göre yüzde 80'in üzerinde artış var." dedi, yine, "Aynı yıl mağdur olarak güvenlik birimlerine gelen çocukların karıştığı olay sayısı da 279.620'ye ulaştı." dedi. Bunları tek tek söylüyorum, tutanaklara da girsin, çok fazla bu rakamlar. Adalet Bakanlığı geldi Sayın Bakan, "2025 yılında çocuklara yönelik soruşturma sayımız 186 bini aştı." dedi, "2020 yılından bu yana mağdur çocuk sayısında yüzde 56 artış var." dedi.

Şimdi, tüm bunlar bize ne gösteriyor biliyor musunuz? Tüm bunlar bize önleme mekanizmalarının çöktüğünü gösteriyor, önleme mekanizmalarınızın çalışmadığını gösteriyor. O hâlde soruyorum: Sizin sosyal hizmet sisteminiz ne yapıyor Sayın Bakan? Ben duymak isterdim ki bu sunumlarınızda "Bizim sosyal hizmetlerimizde şöyle şöyle aksayan yönlerimiz de var, şöyle şöyle iyileştirmelere ihtiyacımız da var." ama yok.

Şimdi, övgüyle bahsedilen bu Aile Yılı'nda bu aile izleme mekanizmaları, okul temelli sosyal destekler, mahalle düzeyinde erken uyarı sistemleri gibi burada az önce de bahsettiğiniz onlarca şey neden çalışmadı da bu kadar artış var, neden bu durumdayız Sayın Bakan; samimiyetle soruyorum, samimiyetle soruyorum.

Bakanlığınızın en temel görevlerinden biri risk altındaki çocukları erken tespit etmek, aileyi desteklemek, çocuğu suça sürüklenmeden önce korumak; önce, önce korumamız gerekiyor.

Birazdan bahsedeceğim ama bu Ankara'da yaşanan, bu gece kulübünde yaşanan bu rezil olayda çocukların ifadesiyle beraber bu soruşturma başlatılıyor sizin kendi Aile Bakanlığınızın yaptığı açıklamanızdan anladığımız üzere. Çocuklar şikâyetçi olmasaydı ne olacaktı? Çocuklar önce sosyal hizmetle karşılaşmıyor, çocuklar önce sosyal hizmetle değil, çocuklar önce kollukla karşılaşılıyor. Bunun anlamı ne? Bunun anlamı ne? Emniyetin verilerine göre, çocuklar arasında -geldi, burada Emniyeti de dinledik- bağımlılık, çeteleşme, şiddet, okul terki, erken yaşta suç örgütlerinin ağına düşme artık neredeyse olağan hâle gelmiş durumda değerli arkadaşlar.

Televizyon yayınlarından bahsediyorsunuz. E, RTÜK sizde değil mi? Kapatın, engelleyin, yayımlattırmayın. Neden yapmıyoruz? Neden yapılmıyor? Başka kanallar istenildiğinde siyasi gerekçelerle kapatılabiliyor, kolaylıkla engellenebiliyor, ceza kesilebiliyor. Bu yayınlar neden engellenemiyor madem bu kadar önemli?

Şimdi, TÜİK verileri bile özellikle uyuşturucu kullanımı ve ticareti nedeniyle işlem yapılan çocuk sayısının bir yılda yaklaşık 2 kat arttığını söylüyor. Peki, bu konuda ve bu tablo karşısında Aile Bakanlığınız ne yapıyor Sayın Bakan? Kaç çocuk için bireysel sosyal hizmet planı oluşturuluyor? Kaç risk altındaki aileye düzenli sosyal hizmet desteği veriliyor ya da verildi? Kaç çocuk için psikososyal destek, bağımlılıkla mücadele, aile içi şiddeti önleme programı uygulandı? Kaç çocuğun okulu terk etmesi, sosyal hizmet sistemi tarafından önceden fark edilip müdahale edildi? Ben bu rakamları duymak istiyorum.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Biz bu yüzden sosyal risk haritasını oluşturduk Sayın Vekilim.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Ben bunları duymak istiyorum, hani, buraya geldiniz, teşrif ettiniz.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Her şey toz pembe değil yani.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Biliyorum olmadığını zaten, siz de gayet farkındasınız. Bu rakamları duymak istiyorum Sayın Bakan.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Vekilimiz slayta da pek bakmıyordu o sırada, önüne bakıyordu.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Bu soruların yanıtını sayılarla, sonuçlarıyla...

Yok, gayet dinledim ben Sayın Bakanı, çok daha iyi takip ediyorum.

GİZEM ÖZCAN (Muğla) - Başkanım, bu, hoş bir yaklaşım değil ama.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Siz müsaade edin, hiç ben... Devam edeyim, Sayın Bakanla biz birbirimizi çok iyi tanırız, hiç sorun yok.

GİZEM ÖZCAN (Muğla) - Hiçbir komisyonda böyle bir söylem yok.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Şimdi, Sayın Bakan, ben, hep beraber şunu rica ediyorum...

Arkadaşlar müsaade edin.

GİZEM ÖZCAN (Muğla) - Ama öğretmen...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Bunu bir ezberlemişsiniz arkadaş ya.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Ben hiç dinlemiyorum.

GİZEM ÖZCAN (Muğla) - Ama doğru bir yaklaşım değil, olmaz.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Tamam, siz büyütüyorsunuz.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Arkadaşlar, müsaade edin, insicamı bozmayın lütfen.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Siz büyütüyorsunuz, siz büyütüyorsunuz.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Arkadaşlar... Arkadaşlar...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Şu anda insicamı bozan sizsiniz.

GİZEM ÖZCAN (Muğla) - Siz bu Komisyonun Başkanı'sınız, burayı adaletle yönetmeniz lazım.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Komisyonun Başkanı bensem, bırakın ben yöneteyim.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Arkadaşlar, bana müsaade eder misiniz.

GİZEM ÖZCAN (Muğla) - Ama o kelimeleri şahsileştiriyorsunuz Sayın Başkan.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Şahsileştirmedim, bir küçük gözlemimi aktardım.

Lütfen devam edin.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Ya, ben Sayın Başkanla artık tartışmak istemiyorum; ben, Sayın Bakanla muhabatım, burayı teşrif ettiler...

Şimdi, Sayın Bakan...

GİZEM ÖZCAN (Muğla) - Saygı, sevgi çerçevesinde...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Ben artık saygı da beklemiyorum çünkü saygı... Neyse, geçiyorum. Sayın Başkanla muhatap değilim.

Şimdi, hep beraber şunu çok merak ediyorum: Bakın, değerli arkadaşlar, Sayın Bakan bize birazdan açıklar belki detaylarını, gizlilik var ama. Ankara'da bir gece kulübünde, eğlence merkezinde bir operasyon düzenleniyor. Baştan aşağı skandallarla dolu yani hangi suçu sayayım ya? Uyuşturucu var, çocuk işçiliği var, fuhuş var, zorla alıkoyma var, içinde yoksulluğun, kadın sömürsünün olduğu birçok suç türü var; var Allah var yani. Şimdi dürüstçe...

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Portekiz'le ilgili cevap verecektim size.

GİZEM ÖZCAN (Muğla) - Ben dışarı çıkıp geleceğim, biraz hava alayım yani çünkü bu yaklaşım hiç hoş bir yaklaşım değil.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Buradayız, buradayız Sayın Bakan, dinleyeceğiz sizi.

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - Sayın Bakanım, dinliyoruz, dinliyoruz, merak etmeyin. Merak etmeyin, buradayız.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Şimdi, bu, Ankara'da, pavyonlarda; ismini de kullanayım. O, Ankara'da, başkent'in göbeğinde 2 çocuk, polis merkezi...

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Şöyle: O konuyla ilgili Sayın Vekilim...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Ben müsaadenizle, ne olur bitireyim.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Ama şöyle: Çocuklarla ilgili gizlilik kararı var ve bu çocukların hayatı tehlikede, hayatı tehlikede.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Biliyorum. Ben basına yansımayan hiçbir şey söylemiyorum.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Basına yansıyanlar yanlış.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Sayın Bakan, soru soruyorum, ben zaten hukukçuyum ve gayet titizlikle o ifadeleri de kullandım. Ben şunu merak ediyorum, rica ediyorum sizden, ben diyorum ki size: Bu çocuklar şikâyetçi olmadan önce neredeydiniz diyorum, bunu hepimize soruyorum. Ama yirmi dört yıldır iktidar olan sizler olduğunuz için bunun sorumluluğu da sizde maalesef; kabul etmek istemiyorsanız siz bilirsiniz. Yirmi dört yıldır iktidar olan, bu ülkeyi yöneten AKP'nin Bakanına ben bunu sormak zorundayım. Eminim ki o da üzgündür ve eminim ki o da çok titizlikle takip ediyordur, ben takip etmiyor demiyorum. Ben, önleyici mekanizmalar neden çalışmıyor diyorum. Neyse, devam ediyorum. Burada kadın sömürüsü var. Acaba bu ilk olay mı, Sayın Bakan açıklasın. Daha önce böyle gece kulüplerinde, Ankara'mızda, başkentte, Meclisimizin bir kilometre ötesinde, bakanlıkların bir kilometre ötesinde, çalışan yerlerde başka kız çocukları istismara uğradı mı, fuhşa sürüklendi mi? Tam da suça sürüklenen çocukların göbeğindeyiz. Bu ilk olay mı? 2 çocuk geldi, iyi ki de gelmişler, operasyon yapıldı. Peki, bu haberlere ilişkin acaba hangi tarihlerde, hangi işlemler yapıldı? Mağdur çocukların Bakanlığınızca koruma altına alınıp dinlendiği tarihler neler mesela? Şimdi, bir de şöyle bir iddia var, ben doğru olduğunu zannetmiyorum ama basına yansıdığı için soruyorum: Çocukların bazılarının koruma altındayken çıkıp... Bu doğru değil zannediyorum.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Doğru değil, kesinlikle değil.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Tamam, ona girmiyorum.

Dolayısıyla bakın, bu mekânlar onlarca yıldır faaliyet gösteriyor. Buralarda kadın bedeni sömürüsünden uyuşturucuya kadar birçok suçun işlendiğini tüm Ankaralılar, hepimiz biliyoruz; hatta belgeselleri çekildi, izleyin, tavsiye ediyorum. Yine, Ankara'nın göbeğinde bu çocuklar bu hâlde ve siz ne yaptınız, ne yaptınız? Merak edip de acaba burada ne oluyor, bu Ulus'ta ne oluyor diye, bu kadınlar neden bu hâlde, bu çocuklar neden bu hâlde diye hiç düşünüldü mü, çalışıldı mı, hiç merak edildi mi? Hayır.

Peki, Bakanlığınızla bağlı çocuk destek merkezleri dediniz ya demin, çocuk izlem merkezleri, sosyal hizmet merkezleri; ben önleyici olmadığını iddia ediyorum ama bugün gerçekten size göre önleyici mi, yoksa sadece hasar tespiti yapan kurumlar ve birimler hâline mi dönüştü? Ankara'daki olayda -az önce de söyledim- çocuğun şikâyetiyle soruşturma başlatıldığını sizin açıklamanızdan zaten anlıyoruz. Peki, çocuklar suça karşı karşıya gelmeden önce neden bu mekanizmalar çalışmıyor?

Değerli arkadaşlar, Sayın Bakan buradayken hep beraber bunu sorgulamamız, bunu tartışmamız gerekiyor. Önleyici mekanizma yok, suç oluşmadan önce yoksunuz değerli arkadaşlar. Şimdi, burada sadece mesele çocukların hayatı, hayatı çocukların yani çocuklar hayattan koparılırken...

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Evet, çocukların hayatı. Eyüpsultan kreşine de değinmenizi sabırla bekliyorum.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Bir müsaade edin. Duymadım. Ben bir konuşayım ya, bir tahammül edin.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - İşinize gelirse duyarsınız, işinize gelmezse duymazsınız.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Bir tahammül edin. Siz istediğinizi söyleyin.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Siz dediğiniz için ben lafa girdim.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Şimdi, kendinizi Bakana göstermeye çalışıyorsunuz herhâlde. Sayın Vekilim, bunu yapmayın, bunu yapmayın.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Niye bana burada göstermeye çalışsın?

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Ben sükûnetle sizi dinliyorum.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Ben müsaadenizle konuşayım. Siz konuşma hakkınızı alınca bana ne isterseniz söyleyebilirsiniz. Ben sizin sözünüzü kesmeden dinleyeceğim Sayın Vekilim ama bunu yapmayın, bu size yakışmıyor.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Sayın vekillerim, hep birlikte konuşmayalım lütfen.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Size yakışmayan çok şeyler duydum bu masada sizden ben.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Siz benim söylemlerime katılmıyorsanız, rahatsız oluyorsanız çıkabilirsiniz.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Sayın Vekilim...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Sayın Bakan beni dinleyecek, buraya geldi bugün, o da bana cevabını verir; kendisi de gayet yetkin bir insan, bana gayet cevap verebilecek. Sizin benim...

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Bakan sorgulanmaya gelmedi buraya.

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Aysu Hanım, lütfen ama, lütfen ama...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Sayın Başkan, lütfen, uyarırsanız beni uyardığınız gibi.

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Neyi uyaracak ya?

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Siz benim insicamımı bozuyorsunuz ya.

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Ayıp ama ya! Böyle olmaz ama ya!

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Siz neden tahammül edemiyorsunuz? Siz neden tahammül edemiyorsunuz, soruyorum ya.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Sayın Vekilim...

EROL KELEŞ (Elâzığ) - On beş-yirmi dakikadır aynı şeyleri defaatle tekrar ediyorsunuz, yapmayın ya.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Neden tahammül edemiyorsunuz? Ya, konuşurum, rahatsızsan çık. Sayın Vekilim, rahatsız olan varsa çıksın ya.

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - Dinleyin.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Pavyondaki kız çocuklarının istismara uğramasından rahatsız oluyorsunuz da benim konuşmamdan mı rahatsız oluyorsunuz? Hadi oradan!

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Bir şey söyleyeceğim.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Soru sordum ya.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Hayır efendim.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Sayın vekillerim...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Hayır efendim, siz beni dinleyebilecek tahammüle bile sahip değilsiniz çünkü siz...

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Her konuşmanızda aynı şeyler ya. Yeter ama!

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Sayın vekillerim...

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Soruya bile tahammül edemiyorsunuz ya!

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Ben soruyu duymadım ki, duymadım. Sayın Bakan gayet rahat, cevap verebilir, siz heyecanlanmayın.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Sayın vekillerim, vekilimizi duyamıyorum. Bir şey söyleyeceğim.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Sayın Başkan, rica ediyorum, uyarın, bitireceğim.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Bağırmasanız uyaracağım, lütfen... Bir müsaade eder misiniz?

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Ya, onlar bana bağıyor.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Şu anda da anlaşılıyor.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Ya, arkadaşlar, ne kadar ayıp bir şey ya, doğru düzgün yönetin ya!

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Hem muhalefet hem iktidar vekillerimizi uyarmak istiyorum.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Rica ediyorum ya. Keyfimden mi bağıyorum ben?

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Lütfen, teker teker söz alalım. Lütfen, teker teker söz alalım.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Hiç yakışmıyor ya!

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - Sakin olun, herkes konuşacak ya.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Sayın Vekilim, ne olur, müsaade edin de ben yöneteyim.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Konuşacağım, sakince konuşuyorum.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Suçlaya suçlaya konuş, kamerada ratinge oyna, biz de susalım.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Lütfen, Sayın Vekilim...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Konuşurum, siz de cevap verin. Sayın Vekil, siz de cevap verin.

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - Siz de konuşacaksınız.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Veriyorum işte.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Sayın Vekilim...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Ama söz al, söz al, bekle, cevap ver.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Söyleyecek sözünüz varsa siz de söyleyin. Bu doğru bir yaklaşım değil ama.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Ya, bir şey söyleyeceğim, bir şey söyleyeceğim ama şu anda bir...

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Herkesin hassasiyeti aynı durumda.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Sayın Vekilim, müsaade ederseniz ben yönetebilir miyim Komisyonu?

Lütfen, Sayın Vekilim, çok rica ediyorum.

Bir şey söyleyeceğim.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Arkadaşlar, ben bitirebilir miyim? Konuşmam çöp oldu.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Ya, bitireceksiniz.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Bitiriyorum zaten.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Bir saniye... Asayiş sağlamaya...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Siz de sakin olun.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Tamam, bağıra bağıra şey yapıyorsunuz.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Ben bağırmiyorum, onlar bağırıyor, onlar sürekli bana bağırıyor.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Müsaade edin de bir sükûneti sağlayayım.

Öncelikle, bir tarz problemimizi de çözelim.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Siz arkadaşlarınıza söyler misiniz?

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Karşınızda bir Bakan var, karşınızda milletvekilleri var.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Ben bağırdım mı? Sayın Bakanla nasıl konuşacağımıza da ben karar veririm.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Benimle muhatap olmadığınızı söylüyorsunuz.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Sayın Bakanla nasıl konuşacağımıza ben karar veririm.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Ya, bir susar mısınız? Müsaade edin.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - O da bana gayet cevap verebilecek...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Bir şey söyleyeceğim. Arkadaşlar...

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Bakan rahatsız olmaz.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Ya, biz buraya kavgaya çıkarmaya gelmedik, sürekli provoke ediyorsunuz.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Provoke... Aa...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Yapmayın ya, provoke ediyorsunuz ya.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Bir şey söyleyeceğim.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Provoke ediyorsunuz ya.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Bir şey söyleyeceğim.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Müsaade edin, ben tamamlayacağım, sonra her birine tek tek söz verebilirsiniz.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Tamamlayacaksınız, biz de sabırla tamamlamanızı bekliyoruz zaten de bir sükûneti sağlayalım müsaadenizle.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Uyarın arkadaşlarınızı.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

2.- Komisyon Başkanı Müşerref Pervin Tuba Durgut'un, Bartın Milletvekili Aysu Bankoğlu'nun sunumlara ilişkin görüşmelerde yaptığı konuşmasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Yalnız, Komisyon Başkanı olarak şunu da bir uyarı olarak yapmak zorundayım: Bu Komisyonun ilk toplantısından itibaren burada siyasi mülahazalarla değil çocukların üstün yararı için toplandığımız, bilimsel veriye dayanarak sorunları objektif bir şekilde ortaya koyarak ve çözüm yollarını bulmak için ortak akıl bulmaya çalışarak toplandığımız bir Komisyon olduğunu defaaten belirttim. Fakat şunu da söyleyeyim: Yani Sayın Bakanımız çok naif ve çok nazik, hakikaten çok da yetkin bir Bakanımız, sabırla dinliyor. Bence ona karşı tavrınız da...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - O beni ilgilendirir. (AK PARTİ milletvekillerinin laf atmaları, gürültüler)

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - ...beni muhatap almamanız da...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - O beni ilgilendirir.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - ...bu Komisyonu fazlasıyla ilgilendiriyor.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Sayın Bakanla nasıl konuşacağım beni ilgilendirir. Siz benim annem, babam, öğretmenim değilsiniz.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Rica ediyorum.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Siz benim annem, babam, öğretmenim değilsiniz.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Bir dakika ya... Komisyon Başkanı olarak bu Komisyonun sükûneti de beni ilgilendirir.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Saygısızlık yapmayın, çok rica ediyorum.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Bir dakika...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Çok rica ediyorum, Sayın Bakanla nasıl konuşacağıma ben karar veririm.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Bir dakika...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Hiç yakışmıyor size. Sizin gibi nazik bir hanımefendiye hiç yakışmıyor.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Her toplantıda...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Ben sizin öğrenciniz değilim. Bakın, tekrar ediyorum; sizin gibi nazik bir hanımefendiye hiç yakışmıyor.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Burada sükûneti ve bilimsel...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Hiç yakışmıyor sizin gibi nazik bir hanımefendiye.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Bir dakika... Her geldiğinizde aynı plağı dinliyoruz, her geldiğinizde burayı provoke ediyorsunuz.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Çünkü siz sürekli benim sözümü kesmeye çalışıyorsunuz.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Bu doğru bir laf değil, provoke lafı. Sizin kendinize göre bir provoke tanımınız var ya.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Hiç yakışmıyor. Ben kaçınıcı komisyondayım ya, hiç böyle bir yönetim görmedim ya!

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Şimdi Komisyona sükûneti tesis etmek için on beş dakika veriyorum, daha sonra kaldığımız yerden devam edeceğiz.

Kapanma Saati: 16.08

İKİNCİ OTURUM
Açılma Saati: 16.41

BAŞKAN: Müşerref Pervin Tuba DURGUT (İstanbul)
BAŞKAN VEKİLİ: Mustafa KÖSE (Antalya)
SÖZCÜ: Ümmügülşen ÖZTÜRK (İstanbul)
KÂTİP: Naci ŞANLITÜRK (Ordu)

----- 0 -----

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Sayın Komisyon üyeleri, toplantımızın İkinci Oturumunu açıyorum.

IV.- MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONLARI (Devam)

A) Görüşmeler (Devam)

1.- Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı Mahinur Özdemir Göktaş, Çocuk Hizmetleri Genel Müdürü Hasan Basri Alagöz ve Aile ve Sosyal Hizmetler Bakan Danışmanı Doçent Doktor Yasemin Abayhan'ın yaptıkları sunumlara ilişkin görüşme (Devam)

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Aysu Bankoğlu Vekilimizde kalmıştık.

Lütfen sözünüzü tamamlayın Sayın Bankoğlu.

Buyurun.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Evet, Sayın Bakan, en son mesele, "Önemli olan çocukların hayatıdır." demiştik ve önleyici mekanizmalara vurgu yapmıştım dolayısıyla şunu tekrar vurgulamam lazım: Bakanlığınız, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bu ülkede çocuklarımızın en son sığınağı olması gereken kurumdur ve siz bu kurumun başındasınız ama çocuklar, bugün maalesef çocuklarımızın birçoğu o sığınağa ulaşmadan sokakta suç örgütlerinin, uyuşturucu tacirlerinin, şiddet ağlarının içine düşüyor. Bu çocukların çoğu da yoksul, dezavantajlı ve korumasızlar yani yine sizin doğrudan sorumluluk alanınızda olan çocuklar bunlar. O yüzden bir kez daha soruyorum: Bakanlığınızın erken uyarı ve erken müdahale sistemleri neden yetersiz kalıyor? Sosyal hizmet uzmanı sayılarınız yeterli mi? Çocuk cezaevlerinden çıkan çocuklarımızın kaçısı için sürdürülebilir sosyal uyum programı uygulanıyor, kaçısı yeniden suça sürükleniyor, bununla ilgili verileriniz nedir? Bunları lütfen burada paylaşın. Bugün çocukların suça sürüklenmesi bir güvenlik sorunu değil, bir sosyal devlet krizidir. Bu krizin merkezinde de maalesef sizin Bakanlığınız var. Çocuklar ve olaylar üzerinden tek tek anlatmak istemiyorum. Burada yaşanan kamusal bir sorumluluk vardır. Şimdi, biz bu Komisyonunda artık süslü sunumlar, slaytlar istemiyoruz. Ben şunu merak ediyorum: Bakanlığınız döneminde kaç çocuk korundu, kaç çocuk kaybedildi, kaç çocuk suçtan uzak tutuldu, kaç çocuk sistemin dışına itildi; kaç aile desteklendi, kaç aile yalnız bırakıldı?

Sayın Bakan, bir diğer konu: 2025 yılında çocuklara yönelik adli mercilerin başlattığı soruşturma sayısı 186 bini aşmış durumda. On yıl öncesine göre de korkunç bir artış var. Yine, 2024 yılında -az önce de söyledim- 279.620 çocuğumuz mağdur olarak güvenlik birimlerine sığınmış. Bu ne demek, biliyor musunuz? "Bu devlet çocuklarını aslında istismardan, şiddetten, sömürüden korumakta eksik kalıyor." demek. "Aile yapısını koruyoruz. Aile Yılı..." demekle maalesef olmuyor. Kadın konusuna hiç girmiyorum ama annesi öldürülen çocuklara ilişkin ne gibi çalışmalarınız var mesela?

Bir başka başlık eğitim. Eğitim konusunda yıllardır söylüyoruz, binlerce çocuk "MESEM" adı altında sanayiye, açıköğretime yani denetimsizliğe mahkûm edilmiş durumda. Millî Eğitimle protokolleriniz var. MESEM'lerde kaç çocuk cinayeti işlendi, bu çocuklar neden eğitimden kopuyor? MESEM'lerde şiddet ve istismara uğrayan çocuk sayısı kaç? Bunları da açıklarsanız sevinirim.

Ve son olarak, Sayın Bakan, sizden beklentimiz niyet değil, yirmi dört yıldır iktidarda olan ve çocukların hayatının göz göre göre kötüye gitmesine göz yummanız ve gerçek icraatlarda bulunmanızdır.

Değerlendirmelerim bu kadar. Son olarak şunu söyleyeceğim Sayın Başkan: Biz milletvekilleriyiz, bu Komisyonunda istediğimiz şekilde siyasi değerlendirmeleri yaparız, bu özgürlüğe sahibiz. Hepimiz farklı siyasi partilerden geliyoruz ama ne siz bizim üstümüzünüz ne biz sizin öğrenciniz, burası da bir akademik kuruluş ya da üniversite değil. Burası siyasetin tam merkezi. Buradaki siyasette bir problem var, önleyici mekanizmalarda, uygulanan politikalarda bir problem var ki bugün burada bu Komisyonun kurulmasına ihtiyaç duyulmuştur dolayısıyla lütfen, bizlere, bir milletvekiline nasıl konuşacağımızı, nasıl hitap edeceğimizi öğretmek size düşmez Sayın Başkan, nezaketinize de yakışmaz. Bunu bir kez daha ve son kez söylüyorum: Bu üsluba da devam ederseniz bundan sonra daha farklı şekillerde o zaman konuşmak ve daha farklı ihtimalleri konuşmak gerekir. Bunu da size yakıştıramadığımı bir kez daha söylüyorum. Lütfen, bu usulünüzü sürdürmeyin. Ben Sayın Bakana karşı gayet siyasi olarak değerlendirmelerde bulundum, sorularımı sordum. Sayın Bakan gayet yetkin bir insan, kendisi sorularına cevap verir. Değerlendirmelerime ister cevap verir ister vermez, kendi takdiridir, buna da gayet yetkin bir insandır. Sizler de benim söylediklerimden hoşnut değilseniz, katılmıyorsanız söz alırsınız, gayet nezaketli bir şekilde sözlerinizi söylersiniz ama bu usul yakışmıyor. Burası bir siyaset kurumu...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Meramınız anlaşıldı, teşekkür ediyor uyarılarınız için.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Burası bir üniversite değil, biz bilimsel bir makale üretmeye çalışmıyoruz, biz burada bir tez yazmıyoruz. Bunu bir kez ve son kez daha hatırlatıyorum. Milletvekillerinin itibarını etkileyecek şekilde söylemlerde de lütfen bulunmayın.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Çok teşekkür ediyoruz. Bir kez daha tekrar ederseniz yine dinleyelim.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Bu şekilde de devam ederseniz biz de gereğini yaparız.

Teşekkürler.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Tamam, çok teşekkür ediyoruz, çok aydınlatıcı oldu her zamanki gibi.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

3.- Komisyon Başkanı Müşerref Pervin Tuba Durgut'un, Komisyon üyesi olmayan milletvekillerine söz verme usulüne ilişkin açıklaması

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Şimdi, sayın Komisyon üyelerimiz, Komisyon üyesi olmayıp da bugün burayı teşrif eden çok kıymetli milletvekillerimiz var. Genellikle usulen önce Komisyon üyelerimize söz veriyoruz ama şu anda uzun süredir Şengül Karslı Vekilimizin söz talebi var. Sizler mutabık kalırsanız, bugün bu süreye dikkat etmeyelim ama "Önce Komisyon

vekilleri söz alsın." dersiniz ona da tabii ki uyarım. Bunu niye söylüyorum? Daha önce Komisyon dışından katılan, mesela Elif Esen Vekilimiz bazen bundan muzdaripti. Siz ne dersiniz? Tamamen sizlerin mutabakatına sunuyorum.

ELİF ESEN (İstanbul) - Şöyle: Ben katıldığım toplantılarda bu usule her zaman uydum, uyulmasını da tercih ederim.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Tamam o hâlde, Sayın Vekilim, Komisyon dışından vekillerimize daha sonra söz... Söz haklarınız baki.

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - Şengül Hanım konuşmak mı istiyor Başkanım?

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Yok, çok uzun süredir söz talebi var.

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - Sorun yok, biz bekliyoruz.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Ama şimdi şöyle yapalım, mutabık olalım yani çoğunluk karar versin.

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - Fark etmez yani...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Elif Esen Vekilimizi dinleyelim. Daha sonra karışık gidelim.

IV.- MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONLARI (Devam)

A) Görüşmeler (Devam)

1.- Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı Mahinur Özdemir Göktaş, Çocuk Hizmetleri Genel Müdürü Hasan Basri Alagöz ve Aile ve Sosyal Hizmetler Bakan Danışmanı Doçent Doktor Yasemin Abayhan'ın yaptıkları sunumlara ilişkin görüşme (Devam)

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Buyurun Elif Hanım.

ELİF ESEN (İstanbul) - Teşekkür ediyorum.

Hoş geldiniz. Sunumunuzu izleyemedim, çok önemli bir toplantı vardı, kusura bakmayın ama zaten takip ediyorum, belki de en derin takip ettiğim... Ve teşekkür ediyorum hem Bakanlık seviyesinde hem de birimleriniz seviyesinde iletişimde olduğumuz, sıkıntıları, ihtiyaçları ilettiğimiz, görüşlerimize değer verdiğiniz bir iletişimle yol alıyorsunuz. Ben tekrar bunun için teşekkür ediyorum ve biz de olabildiğince nitelikli muhalefette sorun, ihtiyaç tespitleri ve öneriler şeklinde ilerliyoruz sizinle de.

Şimdi, "suça sürüklenme" dediğimiz şey aslında çocukların -anlam olarak- suçun içine itilmesi, suçun faili olması ve bir de bunun diğer tarafı da var; suçun mağduru olması da önemli ve ailenin, sosyal çevrenin, arkadaş çevresinin bunda ne kadar önemli olduğunu da biliyoruz. Komisyonumuzun çalışma usulü, ilk önce, biz sorunları tespit olarak gittiğimiz için de çok fazla dinleme yapıyoruz, bu dinlemeleri de kıymetli buluyorum. Belki, sıralayacak olursak, doğrudan yine sizin kapsamınıza giren çocuğun ekonomik yoksunlukların içinde büyümesi, çocuğun aynı zamanda suça bulaşma riskini çok artıran etkenlerden biri. Çocuğun suçun içine doğması, aile içindeki huzursuzluk, şiddet, istismar, bağımlılıklar, sevgi, şefkat, denetim eksikliği yine sizin gözlemleyebileceğiniz bu risk analizleriyle de takip ettiğiniz konular arasında diye düşünüyorum. Ama yine en önemli etkenlerden biri ve iş birliği içinde olmanız gereken Millî Eğitim Bakanlığı; okullaşmanın bu konudaki öneminin hepimiz farkındayız. Çocuk okulda tutunabilirse...

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Biz de onu önerdik, ondan bahsettik.

ELİF ESEN (İstanbul) - Evet yani o anlamda Millî Eğitim Bakanlığıyla iletişiminizi merak ediyorum, nasıl iş birlikleriniz var? Hangi noktada, o iş birliği riskler doğrultusunda da devreye giriyor ya, bunu öğrenmek istiyorum; Millî Eğitim Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, bunlar sizin doğrudan ve Sağlık Bakanlığı yani raporlar vasıtasıyla...

Yine olumsuz arkadaş çevresinden bahsettik. Suça özendirme, suça özendirmede de, sosyal çevre, yanlış rol modeller, o racon kesen ağabeyler, çeteler, mafyalar ama bir de bunların televizyon tarafından çocuğa verilmesi. Burada da şunu merak ediyorum: BTK'yle, RTÜK'le ne tür suç bağlamında iletişiminiz var ve belki yaptırımlarınız da var mı? Bu yaptırımları da açıkçası varsa sizden duymak istiyorum. Yine, suça karışmada çocuğun kendisinin psikolojik durumu, geleceğe dair umutlarını yitirmeye başlaması ve hedeflerinin olmaması da çocuğun suça sürüklenmesinde etken. Bunun için Bakanlığınız tarafından çocuğa ve aileye verilen bu Çocuk Koruma Kanunu'nda belki hani bu konuyla ilgili yaptığınız çalışmalar var mı, onları öğrenmek isterim. Öz güven, empati eksikliği, ergen dönemindeki o yanlış rol modellerden bahsettik. Ve yine çok önemli sebeplerden birinin de şu olduğunu düşünüyorum, ara ara da konuşuyoruz, suç ve cezanın hangi sınırlar içinde başladığını çocuklara ve ailelere anlatmak yani böyle bir farkındalık çalışmanız var mı? Yani bir çocuk ya da ergen ya da yetişkin suçun hangi noktada başladığını bazen bilemeyebiliyor. Biz yakın bir zamanda Mecliste ne yazık ki bir istismar vakası yaşadık ve ben buradan KEFEK Başkanımız Çiğdem Hanıma da ayrıca teşekkür etmek istiyorum. Biz "Komisyon olarak bunun mutlaka üzerine gidilmesi gerekir." dediğimizde çok hızlı bir reaksiyon aldı ve bir gözlem komitesi kuruldu. Yine Genel Sekreterimize teşekkür ediyorum. Şimdi, burada o yetişkin kişi de bizim staj için gelen kızımıza fiilî bir şey yapıyor yani çalışma ortamında fiilî bir müdahalesi oluyor. Onun belki de suç kapsamına gireceğini hani bilmiyordu, iyi niyetli bir yorumla diyorum ama ben orada en ağır cezanın da verilmesi taraftarıyım.

Şimdi, bu 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu'nda yalnızca çocukla sınırlı kalan bir hizmet mi bu Çocuk Koruma Kanunu'ndaki danışmanlık, yoksa çocuğun o danışmanlık aldığı düzeyde aileye de sirayet ediyor mu? Yani bunu merak ediyorum, bu çocuğun ailesinin de mutlaka danışmanlık alması, dediğiniz fiilî bir uygulama aşamasına geçiliyor mu? Birinci sorum bu anlamda, bu. Eğer varsa aile danışmanlığı, bunun hukuki dayanağını nereye dayandırılıyorsunuz hani çocuk korumadan nereye geçiyor, bunu da yine merak ediyorum. Yine, elinizde bununla ilgili sayısal veriler var mı? Bu danışmanlık hizmetini verdikten sonra bir izleme yapıyor musunuz? Etki analizi çıkarabilmek için bu izlemeler önemli, bunları merak ediyorum. Yine, çocuğun üstün yararını korumak amacıyla, aileyle çalışılıp çalışılmadığını öğrenebilmek amacıyla bu etki analizlerinin sonuçlarını kamuoyuyla paylaştığınız raporlar var mı ya da paylaşmayı düşünüyor musunuz ilerleyen etapta?

Çocuğun suça karışması ve bunun adalet sistemine, yargı sistemine yansması, bir ceza alması ama ardından yapmış olduğum cezaevi ziyaretlerinde kadın için de aynı şeyin söz konusu olduğunu düşünüyorum ve burada çıktıktan sonraki koruyucu, önleyici tedbirlerin ve desteklerin de çok büyük öneminin olduğuna yine inanıyorum. Evet, birtakım kurslar var ve bunlar çok çok önemli ama o kurslar cezaevinde, cezaevi süreci bittiği zaman o kursun etkinliği de o kişi üzerinde bitiyor. Bunun devam edebilmesi için Adalet Bakanlığı, Aile Bakanlığı ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile Sanayi Bakanlığının iş birliğinde bir projeye ihtiyaç

olduğunu düşünüyorum. Çünkü oradaki kadınlarla konuştuğumda en büyük tedirginliklerinin "Ben buradan çıktuktan sonra ne yapacağım, aynı çevreye geri döneceğim, gelirimde bir değişiklik olmayacak, ben bu döngüyü nasıl kıracağım?" endişesini çok net hissettim. Bu, kadın için de geçerli, çocuk için de geçerli; buna dair bir projeniz var mı? Eğer yoksa bu konuda hani bir destek isterseniz, biz de çalıştık bunun üzerine, biz de hani fikren destek verebiliriz. Sadece eleştirmek olmamalı bizim işimiz, öneri de olmalı diye düşünüyorum.

Ceza infaz sürecinden önce Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığıyla temas edip hizmet kaydı olan ya da koruma ihtiyacı süreci bulunan, fakat o süreçte suça bulaşıp cezaevine giren çocukların daha sonraki izlemeleriyle örtüşen, elinizde olan veriler var mı? Yani biz bu çocuğu riskli olarak tespit etmişiz ama hani bir şekilde yani siz istediğiniz kadar koruyucu, önleyici tedbir uygulayın, bazen koruyabilirsiniz ama bazen o ağır şartlar daha ağır gelip suça sürüklenebilir. Bunun tespiti de önemli yani önlenbilmesi açısından, elinizde bu veriler var mı? Paylaşırsanız sevinirim.

Yine, cezaevine giren her 10 çocuktan 1'inin okuma yazma bilmediğini görüyoruz. Millî Eğitim Bakanlığıyla telafi edici eğitim ya da okuryazarlık eğitimi olarak bu çocuklar üzerinde düşündüğünüz birtakım çalışmalar, projeler var mı? Bunları merak ediyorum. Tahliye sonrası destekten bahsettim zaten. Çocuk Koruma Kanunu uyarınca kolluğa alınan her çocuğun durumunun Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına bildirilmesi yükümlülüğü uygulamada eksiksiz bir şekilde yerine getirilebiliyor mu? Yani bildirim yapılmaması hâlinde ya da gecikmesi hâlinde Bakanlığınızın herhangi bir takip ve denetim mekanizması bulunuyor mu? Yine bunu da sormuş olayım. Resen koruma tedbiri alınmasının yol açtığı ikincil zararları takip edebiliyor musunuz? Hani bunun etkisini görüyor musunuz diye de ayrıca eklemem faydalı olabilir. Dijital materyallerde de bunu çalıştığınızı biliyorum. Bir yaş sınırı çalışıyorsunuz, merakla da bekliyoruz gelecek kanunu, biz de çalışıyoruz çünkü o konu üzerinde. Karşılıklı özel görüntü paylaşımı, sanal cinsel içerik üretimi gibi dijital materyal içeren akran çocuk soruşturmalarında delil toplanması ve değerlendirilmesine ilişkin Bakanlığınızın özel bir politika, rehber ya da yönlendirmesi var mı? Ve son olarak dijital materyal kullanımı ve sosyal medya paylaşımının çocuklar açısından doğurduğu risklere ilişkin Bakanlık tarafından hazırlanmış rapor, rehber veya politika belgesi bulunmakta mıdır ya da bir çalışma planlanmakta mıdır? Bunu da sormuş olayım.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Girişte söylemiştim ama.

ELİF ESEN (İstanbul) - Ben girişte bulunamadığım için belki mükerrer şeyler olabilir, kusura bakmayın.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Şimdi, Şengül Karslı Vekilimize kısa bir söz vereyim o hâlde, uzun süredir söz talebi var.

Buyurun Sayın Vekilim.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Değerli Başkanım, çok teşekkür ederim. Herkese de nezaketi için teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, kıymetli vekillerim, kıymetli bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, ben söylediğiniz gibi Komisyonun üyesi değilim ancak konu Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımızın görev alanını doğrudan ilgilendirdiği gibi, esasında tüm kurumları, toplumu ve hepimizi birinci derecede, öncelikli olarak ilgilendiren çok önemli, hassasiyetle yaklaşmamız gereken bir mesele. Ben polemik olsun diye söylemiyorum ama hissettiğimi söylüyorum. Diğer komisyonda çalışma arkadaşlarımız az çok birbirimizi tanıyoruz. Çocuk meselesi, kadın meselesi çok hassas olduğumuz meseleler. Burada siyasi görüşümüz değil aslında çocuğun üstün menfaati, hepimizin derdi bu ya da ben öyle olduğuna inanmak istiyorum.

Ben de katılıyorum her birinize. Meseleye sadece asayiş ya da yargı penceresinden bakarsak konu eksik kalır. Çocuk çoğu zaman kendi iradesinden önce ihmalin, şiddetin, akran zorbalığının, madde piyasasının, dijital dünyanın karanlık koridorlarında, kimi zaman da on birinci yargı paketinde de değindiğimiz örgütlü suçların içine itilmiş oluyor. Bu açıdan, Komisyonun sebeplerin nasıl kümelendiğini görmesi, risklerin nasıl üst üste bindiğini tespit etmesi ve bu risklere karşı çözüm önerilerini sunması açısından oldukça kıymetli bir misyon üstlendiğine inanıyorum.

Tabii, çocukları suça sürükleyen riskler kümesine baktığımızda; birincisi, aile ve bakım ortamı, aile içi şiddet, ihmâl, istismar, ebeveynin bağımlılık sorunu, ebeveyn becerilerinin zayıflığı, parçalanmış aile yapıları, çocuğun evde görünmeyen yalnızlığı diyebiliriz.

İkincisi, maddi zorlanma ve sosyal dışlanma. Burada sadece gelir düşüklüğünden söz etmiyorum. Ben de avukatlık hayatım boyunca büyük kısmını çocuk istismarı davalarına ayırmış birisi olarak konunun çok içinden, acıtan taraflarından şahitlikle konuşuyorum bunları aslında. Barınma güvencesizliği, çocuğun eğitim, ulaşım, yaşam döngüsünün kopması, erken yaşta çalışmaya zorlanması, mahalle dezavantajları ve fırsat eşitsizliğinin birikimlerinin etkisi; bunlar tabii, tek başına bir suç üretmek için büyük bir risk değildir, seçenekleri daraltır sadece, tek başına değildir.

Üçüncüsü, eğitim hattındaki kırılmalar; devamsızlık, okul terk, akran zorbalığı, öğrenme güçlükleri, rehberlik hizmetlerine erişim yetersizliği gibi. Okul çocuğun hem de aidiyetini koruma alanı, okuldan kopan çocuk bu bağdan da mahrum kalmış oluyor.

Dördüncüsü, akran çevresi ve sokak, mahalle dinamikleri; çeteleşme eğilimleri, suçun normalleştirilmeye çalışılması, yetişkin suç ağlarının çocukları araçsallaştırması. Burada güvenlik birimlerimizin çalışması kadar, tabii, mahalle ölçeğinde sosyal hizmetin varlığı da çok belirleyici.

Ben 1 Mayıs Mahallesi, yeni adıyla Mustafa Kemal Mahallesi, Ümraniye'de bir mahalledeki toplum merkezinin hayatıma ve oradaki çocuklara katkısına da şahitlik etmiş, büyüdükten sonra da orada gönüllü çalışmış birisi olarak mahalle ölçeğinde bu sosyal hizmet varlığının, o kılcallara ulaşmanın çok güzel sonuçlara sebep olduğunu da bizzat görmüş, yaşamış birisiyim.

Beşincisi, madde riski. Maddeye başlama yaşı düştükçe suça sürüklenme yaşı da düşüyor. Maddeye erişim kolaylığı şiddet davranışı ve suça karışma riskini de artırıyor. Bu anlamda, önleme, tedaviye yönlendirme ve rehabilitasyon kapasitesi de çok kritik. Bence suçun infazı ve çocuk infazına bu noktadan da yaklaşmak çok önemli.

Altıncısı, dijital riskler. Bugün çocukların sokağı maalesef ekranların içi. Bir uzmandan duymuştum, çok çarpıcıydı: "Oyun kiminse çocuk onundur." O oyunu hazırlarken nasıl kurguluyorsa kişiliği de öyle şekillendiriyor çocuğu. Çevrim içi suçlara özendirme, kumar ve yasa dışı bahis ağları, şiddet içerikleri, siber zorbalık yetişkinlerin dahi zor dayanacağı bir dünyayı çocukların karşısına

çıkartabiliyor. Bu anlamda, çalıştığınız sosyal medyayla ilgili çalışmalara bizler de katkı sunmak, desteklemek yükümlülüğündeyiz. Bu da bizim için sevindirici bir bilgiydi, bir müjdeydi.

Bu anlamda, "dijital dünyada çocuk güvenliği" sosyal politikaların merkez başlıklarından biri olması gereken dönemdeyiz. Bu açıdan, o çalışmayı çok kıymetli görüyorum. Çok teşekkür ediyorum.

Aslında tüm başlıklar çözümün kurumlar arası işleyen bir mekanizma olduğunu gösteriyor. Tabii, koruyucu ve önleyici mekanizmalarla bunun desteklenmesi gerekiyor. Üç başlık da risk oluşmadan önce, risk görüldükten sonra ve olay olduktan sonra tekrar etmemesinde. Çocuk adliyeyle ya da suça bir kere karşılaştığında mükerrerlik oranı artıyor çünkü.

Erken çocukluk dönemine yatırım; aile destek programları, ebeveyn okulları, mahalle temelli sosyal hizmet erişimi, spor, sanat, kültür alanları gibi pozitif meşguliyetler.

İkincisi risk görünürken -örneğin, okul devamsızlığı başladığında- rehberlik, psikodestek, aileyle yakın çalışma çok gerekli ya da mahallede riskli gruplarla etkileşim başladığında direkt mentörlük, gençlik programları, sosyal çalışmacı takibi gibi; bu durumlarda çocukla temas çok kıymetli.

Üçüncüsü de olay olduktan sonra tekrarını önlemek için onarıcı adalet uygulamaları; rehabilitasyon, mesleki eğitim ve istihdam köprüsü, denetimli destek mekanizmaları, aileyi eş zamanlı güçlendirme yani çocuğun hayatına bir seçenek eklemek.

Tabii, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımız bu işin ana omurgasından biri. Sahada güçlü ve sürdürülebilir bir sosyal hizmet kapasitesi olmadan masada kurduğumuz hiçbir model çalışmaz. Birçok sisteme arkadaşlar atıfta bulundu ama bizim sistemimizde birçoğu da yer alıyordu. Hem sunumlarınızda hem de pratik hayatta da görüyoruz.

Toparlayacak olursam, ben bu mücadelede doğru göstergelerin şu olduğunu düşünüyorum: Tekrar suça sürüklenmelerin oranının düşmesi, okul dönüş ve devamının artırılması, mesleki eğitim ve istihdam bağlantılarının güçlendirilmesi, ailenin işlevselliğinin artırılması, ihbarla ilk temas süresinin kısaltılması -çünkü bazen kaybetmiş oluyoruz- riskli mahallelerde hizmete erişimin yüksek olması, daha da yükseltilmesi.

Ben Komisyon çalışmalarına katkı olması için birkaç soru sormak istiyorum. Aslında canımın acıdığından ve vekilimin bu konuya da değinmesinden mutlu olacağımı söylediğim için söyledim ama yanlış anlaşıldım. Maalesef, bugün basına düşen ve İstanbul Büyükşehir Belediyesinin Eyüpsultan'da bulunan bir kreşinde yaşanan 3 yaşındaki bir evladımızın kurum çatısı altında maruz kaldığı iddia edilen ve detaylarını telaffuz etmekten bile hicap duyduğum o istismar vakası, eminim, rastlayan her birinin yüreğini sızlatmıştır; emanet ettiğimiz kurumlar.

Konu özelinde şunu merak ediyorum sizi ilgilendiren tarafı itibarıyla: Çocukları emanet ettiğimiz bu merkez sizden izin alarak mı kurulmuş? Siz bu izin sürecinde orada çalışan personelin geçmiş taramaları ve psikolojik yeterliliği konusunda bir önleyici, bağlayıcı denetim mekanizması uyguluyor musunuz? Yerel yönetimlerle bu konuda ortak bir çalışma yapıyor musunuz? Bunu merak ediyorum.

Onun ötesinde, ayrıca, tekrar, suça sürüklenmeyi azaltmada hangi programların en etkili olduğuna dair düzenli bir etki değerlendirilmesi yapılmakta mı? Yani bir sürü mekanizmamız var risk haritasına göre. Hangisi en etkili? Buna göre bir etki değerlendirmesi var mı? Oranları belirliyor musunuz?

Sosyal hizmet merkezlerinde bir sosyal çalışmacının ortalama dosya yükü nedir? Hedeflenen standart ve iyileştirme planınız var mıdır?

Suça sürüklenme riski için ulusal ölçekte işleyen bir erken uyarı modeli var mıdır? Bu hangi göstergelerle çalışmakta? Kısmen konuşulmuştu ama daha ayrıntılı söylenmesi gerektiğini düşünüyorum çünkü bu konuda ebeveynler de endişeli, belki onlara da bir yol göstericilik olur.

Sözlerimi burada sonlandırırken Sayın Bakanım ve ekibine katkıları için, kıymetli milletvekili değerli arkadaşlarıma da çalışmalarını için çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Çok teşekkür ediyoruz.

Aslında Orhan Ateş Vekilimizin söz talebi var ama yine, Komisyonumuzun üyesi olmamakla beraber -erken ayrılmak durumunda- çok kısa bir katkı sunacağını söyledi, Ayşe Keşir Vekilimize bu jesti yapalım diye düşünüyorum.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Sayın Vekilim, İBB'nin açıklaması var; kamera kayıtlarında böyle bir bulguya rastlanmamıştır ama yine de soruşturma yapılıyor diye...

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - Bu nereden gelirse gelsin yapılması gereken bir şey.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Kesinlikle. Ben Bakanımızın bu konudaki bilgisine de başvurmak istiyorum.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - İstanbul Büyükşehir Belediyemizin açıklaması var.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Biz de açıklama yapıyoruz ama zaman zaman açıklamalarımız dikkate alınmıyor sanırım.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Ayşe Keşir Vekilimizin söz talebini karşılayalım.

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - Neyse, buna cevap hakkımız saklı kalsın.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Tabii ki saklı, ne demek, tabii ki.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Biz de açıklamalar yapıyoruz.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Ben sizi suçlamadım.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Yok, estağfurullah, hani şunu söylüyorum: Biz de açıklama yaptığımızda keşke aynı şekilde...

AYŞE KEŞİR (Düzce) - Evet, Sayın Bakanım ve heyetine teşekkür ediyorum. Komisyon Başkanımıza ve üyelerine de teşekkür ediyorum.

Benim de çok uzun zamandır çalıştığım alanlardan olduğu için özellikle bugün de gelmek, hem kendi bilgilerimi güncellemek hem de bu konuyla ilgili sorularım var, onları sizlerle paylaşmak istedim. Daha önce yaptığımız bir çalışmada bende bir veri var, yanlışım varsa beni lütfen düzeltin, tekrara da girmek istemiyorum yani aynı şeyleri tekrar söylememek adına: Koruyucu

önleyici tedbirlerin suçun maliyetine yani suçun ortaya çıkmasından sonra oluşan maliyete karşı oranına bakıldığında 1'e 6 bir orandan bahsedilir yani 1 birim koruyucu önleyici tedbire bir maliyet uyguladığımızda aslında 6 birim suçun ortaya çıkmasından sonraki maliyeti bertaraf ettiğimizle ilgili. Bunu özellikle kayda geçirmek istiyorum bu 6'ya 1 oranını önemsemediğimi söylemek adına.

Burada, tabii, bu alanı çalışan hemen herkes bilir ki "güçlü aile" ve "güçlü birey" kavramında aslında bir mutabakat da sağlamamıza gerek olduğunu düşünüyorum çünkü "güçlü aile" dendiğinde çok farklı kavramlar, farklı ifadeler kullanılıyor. Aslında aile sosyologlarının ifade ettiğine göre güçlü aile "sorun çözebilen, çözüm üretim kapasitesi yüksek aile" demek. Sorun insanın olduğu her yerde var, çocuğunuz varsa, ergen varsa, işte, çiftler varsa ama bu sorunu çözüp ilerleyebiliyor mu? Ailenin gücünü aslında böyle ölçüyoruz; bu, birey için de geçerli. Onun için, bu koruyucu önleyici tedbirler kapsamında ailenin güçlendirilmesine yani sorun çözme kapasitesinin artırılmasına yönelik programları çok önemsemediğimi ifade etmek isterim; bunu özellikle yapmamız gerektiğini düşünüyorum yani bu parametrelerin içinde olması gerektiğini.

Bir diğer konu da şu: Bizim kuşağımıza, bizden bir sonraki kuşağa ya da bizden önceki kuşağa baktığınızda çocuğun birinci referansı ya ailesi, aile çevresi ya da okulu ya da okul çevresi olurdu. Şimdi uyaranlar o kadar çok ki -özellikle sosyal medya, işte, televizyon ve diğer mecralarla- aile ve okul çocuğun birinci referansı değil; hatta üçüncü, beşinci referansı oluyor. Birinci referansı, işte, tabletinden, telefonundan ulaştığı kaynaklar, çocuğa ulaşan kaynaklar oluyor.

Geçtiğimiz günlerde yazacağım bir yazı vesilesiyle bir araştırma yaptığımda gördüm, 14 ila 18 yaş grubu çocuk için sosyal medya mecralarında özel algoritmalarla -bu kavram literatüre geçmiş bir kavram, ben üretmiyorum- kitle manipülasyonu yapıldığıyla ilgili çalışmalar var yani özellikle 14-18 yaş grubu çocukların, işte, hayata bakışlarını sorgulayan, yaşam amaçlarını sorgulayan, ailesiyle ilişkisini sorgulayan, ona güvensiz dünya hissini yaratan algoritmaların özellikle çocukların önüne düşürüldüğüyle ilgili çalışmalar var. Burada özellikle bir medyanın yani bu araçların -medya dediğimde, lütfen, ne olur, tüm sosyal medyayı anlayın- sosyal öğrenme etkisini ve ikincisi de kitle manipülasyonu etkisini görmemiz gerekiyor; özellikle Bandura ve Neil Postman'ın bunda çok detaylı çalışmaları var. Burada, gençlerin ve çocukların birinci referansının bu kaynaklar olduğu hasebiyle bu konuya dikkat çekmek istiyorum.

Tabii, teknolojiyi üreten teknolojiyi kullanıyor; vekilimin de söylediği gibi, oyunu üreten oyunu kuruyor ve o şekillendiriyor o çocuğu. Burada, tabii, teknoloji üretmemiş olmamız bizim bu alanın dışında kalmamız anlamına gelmiyor yani bizim kültürel kodlarımıza ya da değerler eğitimine ait -ne dersiniz, çok geniş bir perspektiften söylüyorum ama- içerikler üretilebilir. Burada temel sorunun içerik üretmek olduğunu düşünüyorum, mesleki açıdan da.

Şöyle de bir yanılsama var yani sosyal medyayla bizim gerçeklik algımız da bozuldu yani tüm dünyanın, sadece bizi, bizim çocuklarımızı kastetmiyorum. Sanal ailemde olan bir şeyi başka bir boyut gibi algılıyorlar; hâlbuki gerçek hayatta suç olan orada da suç, gerçek hayatta mahrem olan orada da mahrem yani bu bilinç dünyada da gelişmediği için... Bununla da ilgili -Akışkan Modernite, Bauman- pek çok yayınlar var, onları da buradan kayda geçirmek isterim.

Özellikle koruyucu önleyici tedbirlerin içinde Bakanlığın çok önemsemediğim bir konusu var; SED uygulamanız. Bunun yeterince anlaşılmadığını da düşünüyorum; iyi de bildiğim bir uygulama, kendi şehrimde de çok sık müracaat ettiğim bir alan. Yani ailede -tırnak içinde- yoksulluktan kaynaklı -iflas olabilir, işte, boşanma, ölüm olabilir- geçici bir sıkıntı varsa aileyi ekonomik olarak güçlendirmek açısından ve çocuğu ailenin yanında tutarak -yani sağlıklı bir aileden bahsediyorum tabii- o anlamda SED'in önemli bir geçici tedbir olduğunu söylemek isterim, aileyi güçlendirmek açısından.

Bir şeyi daha özellikle ifade etmek istiyorum: Bu risk gruplarından bahsederken 39 parametre konuşuyoruz, bir sürü şey sayıyoruz -bazen ben de bu hatayı yaptığımı fark ediyorum- işte "boşanmış aileler" diyoruz, "alt gelir grubu" diyoruz ama aslında bir anlamda da kullandığımız dille ötekileştiriyoruz. Yani her alt gelir grubunda olan işte bu gruba mı giriyor, bu çocuklar mı?

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Değil, kesinlikle değil.

AYŞE KEŞİR (Düzce) - Hâlbuki çok onurlu; çocukları çok öz güvenli, çok şerefli yetiştiren, eğitime çok önem veren aileler de var. O anlamda, buradaki dilin özel bir dil olması gerektiğini düşünüyorum, bunu özellikle ifade etmem lazım.

Mesela bir örnek vereyim sosyal medyayla da ilgili: TikTok Çin'in icat ettiği ve sahibinin Çin olduğu bir uygulama fakat bizim bugün Türkiye'de ya da başka ülkelerde kullandığımız TikTok versiyonu Çin'de kullanılmıyor, kendi ülkesinde bu versiyonu kullanmıyor; kendi ülkesinde sadece derslere yardımcı kaynak olarak kullanılıyor; onun için, yapılacak çok şey var o anlamda. Bu konuda cesur adımlar atmamız gerektiğini düşünüyorum çünkü araç kullanırken bile -yani otomotiv- bugün bir baktığınızda 15-16 yaşında, gelişmiş bir erkek çocuğu o aracı fiziken kullanabilir ama vermiyoruz ehliyeti, 18 yaşını doldurması gerekiyor. Onun için, burada -şekli ve formatı ayrı bir konu ama- mutlaka bir düzenleme gelmesi gerektiğini söylüyorum.

Son söz olarak: Uyuşturucu ve bağımlılık konusu bütüncül olarak ele alınıyor; madde bağımlılığı, işte, teknoloji bağımlılığı, alkol bağımlılığı ya da davranış bağımlılığı gibi -işte, öfke kontrolü falan- ama bunların içinde uyuşturucu diğerlerinden ayrılıyor. Diğerleri çok suç unsuru oluşturmuyor ama uyuşturucunun her kademesi suç; onun için, burada sadece romantik tedbirlerden öte, başka şeyleri konuşmamız gerekiyor.

Son söz olarak, Şengül Vekilimin de atıf yaptığı bir konuyu söyleyerek kapatacağım. Bu, Mersin'de yaşanan olay yani Bakanlığın kurumunda yaşanan olay; İstanbul Büyükşehir Belediyesi ÇEM'de yaşanan, bugün sabahtan beri medyada okuduğumuz olay ya da Kahramanmaraş'ta hastanede bir bebeğe beş günlükken uygulanan şiddet gibi konular var önümüze düşen. Burada şunu belki gündemimize almak gerektiğini düşünüyorum: Çocuklara istismar genellikle çocuğa en yakın kişiden geliyor; bu, öğretmen olabiliyor, aileden biri olabiliyor, komşu olabiliyor ya da çocuğa hizmet sağlayan bir hizmet üreticiden olabiliyor yani servis şoförü, kantindeki bir personel gibi. Belki genel olarak çocuğa hizmet sağlayan tüm sektör ve mesleklerde kamu kurumu-özel sektör ayrımı yapılmaksızın bir mekanizma kurarak yeterlilik akreditasyonu yapmamız gerekiyor. Yani okuldaki kantinciye de servis şoförüne de işte kreşteki öğretmene, bakıcıya kadar ya da hastanedeki çocuk servisindeki hemşireye kadar çocukla temas sağlayan tüm kamu ve özel sektör görevlilerine bir akreditasyon yeterliliği getirmek gerekir kanaatindeyim. Tabii, zor bir işten bahsediyorum ama bu da gündemde olursa yani en azından kayıtlara geçerse, Başkanım, memnun olurum; onun için ifade etmek istedim.

Teşekkür ediyorum. Tekrar ayağınıza sağlık. Ben de epey bir veri güncelledim.

Teşekkür ediyorum, sağ olunuz.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Sayın Ayşe Keşir'e çok teşekkür ediyoruz.

AYŞE KEŞİR (Düzce) - Başkanım, size de teşekkür ediyorum sabrınızdan dolayı.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Gerçekten çok aydınlatıcı bilgiler verdiniz.

Orhan Ateş Vekilimizin söz talebini derhâl karşılıyorum.

Buyurun Sayın Vekilim.

ORHAN ATEŞ (Bayburt) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım ve ekibine de hoş geldiniz diyorum; vermiş oldukları kıymetli bilgilerden dolayı da teşekkür ediyorum, sunumlarından dolayı.

Sanayi Devrimi 18'inci yüzyıl sonlarından itibaren başlayan ve dünyadaki bütün algoritmayı kökten değiştiren bir dönüm noktası olmuştur. Yine, dünyada sanayi devriminden sonra dijitalleşme çağına, modernleşme çağına gidilirken bence bu dijital dünyanın, teknoloji dünyasının getirmiş olduğu sorunları yaşıyoruz şu anda. 1900'lerin başlarında Avrupa sanayileşme devrimiyle birlikte nüfustaki azalma sorununu yaşamış, bu sorun zaman içinde geliştirilen yöntemlerle Avrupa'da belli bir çözüm noktasına ulaşmış. Şu anda, bizim önemli sorunlarımızdan biri de nüfustaki düşüş; bunun birçok nedeni var da en önemli sayılacak nedenlerin arasında sanayileşme ve kentleşme geliyor.

Yine, dijitalleşme ve teknolojinin getirmiş olduğu bu komplikasyon -diyelim- tüm dünyayı etkiliyor. Eminim ki nasıl ki biz bu toplantıyı burada yapıyorsak Avrupa'da da her ülkede böyle bir komisyon vardır ve bu konu tartışılıyordur yani bu, dünyanın tartıştığı ve dünyanın geleceği, ülkemizin geleceği, hakikaten millî güvenlik meselesi olan bir konu çünkü bugün suça sürüklenen çocuklar yarın bu ülkede erişkin olacaklar, ülkenin yönetiminde olacaklar; ülkenin memuru, ülkenin işçisi, ülkenin sahibi olacaklar. Dolayısıyla bu mesele bugünün değil, yarının meselesi. Bu sebeple, değerlendirmeyi yaparken bu geniş pencereden olaya bakmak daha doğru olur diye düşünüyorum. Nitekim, Başkanım da ifade etmişti, suçların niteliğine ve oranına baktığımızda otuz sene önce belki birinci sıradaki suçlar şimdi beşinci, altıncı sıraya düşmüş, otuz sene önce olmayan suçlar birinci kategoriye yükselmiş durumda. Bizim çocukluk yaşlarımızda -Mustafa Hocam da bizim akranımızdır, hatırlar- işte, giderdik bir Bruce Lee'nin, bir Rambo'nun filmini seyrederdik haftada bir, çıkardık, hepimiz Rambo olurduk, hepimiz Bruce Lee olurduk yani vururduk, okulda kavga gürültü, hepimiz öyle büyüdük, geliştik. Görsel etkinin insan davranışına etkisi otuz sene önce öyleydi, şimdi çok daha fazla. Dolayısıyla bu kaskat içinde yani "suça sürüklenen çocuk" kavramının oluşmasındaki kaskat içinde ana merkezde dijital dünyanın olduğunu, buraya odaklanmanın gerektiğini düşünüyorum çünkü gerek sanal kumar gerek uyuşturucu gerek çeteleşme bütününün ana kaynağı, membası buradan besleniyor, çocuklarımız maalesef oradan aldığı olumsuz konsantrasyonla, olumsuz uyarılarla, uyarılarla o yola giriyor, o yola sürükleniyor. Bu anlamda, Sayın Bakanım şunu sormak istiyorum: Bu kadar zararlı bir mecra ile ilgili, neticede hepsi illegal siteler değil, burada konuştuğumuz Instagram'ı da var, TikTok'u da var, Facebook'u da var ki oralarındaki zararlı içerikleri de konuşuyoruz, onunla ilgili devletler arasında bir görüşme, buranın ıslah edilmesi noktasında bir kulis, Birleşmiş Milletler nezdinde bir girişimi var mı, olsa faydası olur mu diye sormak istiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Çok teşekkür ediyoruz.

Sayın Vekilim, buyurun lütfen.

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Çok teşekkür ederim Başkanım.

Çok kıymetli Bakanım, Komisyon üyeleri, kıymetli bürokratlar; öncelikle ben Sayın Bakanımıza gerçekten çok teşekkür ediyorum, gerçekten konuyu özetleyen çok güzel bir sunum yaptınız, başlıkları çok net bir şekilde ortaya koydunuz ve konuya başlarken de iki başlık hâlinde koydunuz. "Bir, adalet; iki, risk faktörleri." dediniz ve risk faktörlerini irdelerken de baştan aşağıya doğru "Bir, okul." dediniz, "İki, aile." dediniz, "Üç, sokak ve akran zorbalığı." dediniz, dördüncü de dijital ve sosyal medya zorbalığından bahsettiniz. Bunların sonrasında da hemen başlıklar hâlinde de alınması gereken önlemlerden bahsettiniz ki bu önlemlerden biri erken uyarı sistemi, erken müdahale ki erken müdahaleyi nereye yapacağız? Risk faktörlerine yapacağız yani okul, aile, sokak ve sosyal medyayı bizim kontrol altında tutmamız lazım. Tabii, burada yeri geldiği için söylüyorum, bu birinci maddeydi. Birinci maddede, mesela, okul da bir çocuğun gerçekten suça sürüklendiğini ilk tespit eden yerlerden biri, bir öğretmen bunu çok net olarak görebiliyor ama öğretmen onu gördüğü zaman söylediği yer ya da ilettiği yer genelde okul müdürü, okul müdürleri de aileye konuyu anlatıyor. Eğer aile içerisinde ciddi sıkıntı var ise -ki bunların çoğunda da zaten aileyle ilgili problem var ve burada kopuyor- aile bunu kesinlikle başka yere de iletmiyor ve bu süreç erken diyoruz ama sonrasında çok farklı bir şekilde, geç bir şekilde bizim önümüze geliyor.

Yine, aynı şekilde, ikinci konu, özellikle aile içindeki problemler, aile sorunları. Bizim toplumumuzda aileyi oluşturan bireylerden hiç kimse aile içerisindeki problemi dışarıya yansıtmak istemez, bu ayıptır yani bu, bizim ailemizin içerisinde olan bir şeydir ve dolayısıyla burada da bir gecikme oluyor, ta ki bazı şeyler vuku bulduktan sonra biz bunun farkına varıyoruz.

Üçüncüsü, sokak, sokakta bir vurdumduymazlık. Tabii, sokakta da özellikle işte, muhtarlar çok önemli iş düşünüyor çünkü sokağa ve mahalleye en fazla hâkim olan kişi olarak değerlendirmek lazım. Dolayısıyla erken uyarı sistemlerini aslında değerlendirmede bu sıkıntıları dikkate almak gerektiğini düşünüyorum. Toplumumuz bilinçlendikçe bence bunların daha erken tanısı açısından da önemli mesafe alacağız.

İkinci başlık olarak aileyi güçlendiren önlemlerden bahsettiniz. Bu, gerçekten çok kıymetli. Üçüncü olarak da özellikle yoğun ve ihtisaslaşmış hizmet modellerinin ortaya konulması, bunun için de çok güzel çalışmalarınız var, bunları ifade ettiniz.

Ben şimdi bunları böyle özetledikten sonra şunu sormak istiyorum: Bir, gerçekten Sayın Bakanım, bu süreç içerisinde yeni bir yasal düzenlemeye ihtiyaç var mı yani bizlerden, vekillerden ve Meclisten böyle bir talep var mı, bunu sormak istiyorum. İkincisi: Kurumlar arası koordinasyonda sizler Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı olarak koordinatör rol oynuyorsunuz ve birçok ayakları var; İçişleri Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, bunlar arasındaki koordinasyonu sağlamakta gerçekten güçlük çekiyor musunuz ve bu koordinasyonu daha iyi sağlamak açısından nasıl önlemler alınabilir? Bununla ilgili fikirleriniz var mı? Üçüncü olarak da özellikle Ayşe Keşir Vekilim biraz önce söyledi, uyuşturucu ve bağımlılıkla ilgili. Bu konuda -ben de hekimim ve bir dönem, yaklaşık

üç yıl başhekimlik yaptım- şehir hastanesinde özellikle -bilmiyorum, şehir hastanesini bilenler belki hatırlayacaktır- tutuklu, hükümlü adli psikiyatri ve yüksek güvenlikli adli psikiyatri hastaneleri vardır yani bunlar müstakildir çoğu yerde. Müstakil bir yere hastalar, daha doğrusu, mesela, psikiyatri hastası suçu sabitlenmiş hükümlüler buralara gelirler, hem rehabilite edilirler...

ELİF ESEN (İstanbul) - Yüksek güvenlikli diye mi geçiyor?

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Yüksek güvenlikli ayrı, tutuklu, hükümlü, adli psikiyatri ayrı. Yüksek güvenlikli adli psikiyatri gerçekten suçu işleme yetisinin olup olmadığını tespit etmek için üç hafta aralıklarla yatırılan yerdir, gözlem amaçlı yatırılan yerlerdir. Tutuklu, hükümlü adli psikiyatri ise hükümlüdür, hem tedavisini hem rehabilitasyonunu hem de cezasını çeker. Şimdi, Sayın Bakanım, özellikle burada bu modelle ilgili benim çok ciddi bir çalışmam oldu ve Adalet Bakanımız da bu konuyla ilgili Sağlık Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığıyla beraber bir koordinasyon yürüttü ve bu, bugün gündeme geçti ve protokolü imzalandı. Belki hatırlarsınız, bütçe görüşmelerinde de Bakan Bey şahsıma teşekkür etti. İki pilot il seçildi, bunlardan biri Elâzığ, bir diğeri de İstanbul olarak. Bu modelin aynısını biz çocuklarımız için de uygulayabiliriz yani bir kez suç işlemiş bir çocuğun tekrar suç işlememesi için bizim bu çocuğu rehabilite etmemiz lazım, bizim bu çocuğun eğer gerekirse tedavisini yapmamız gerekir. O yüzden, müstakil, böyle cezaevlerinin dışında, müstakil yerlerde bu çocukların hem rehabilitasyonu hem cezasını çekmesi ve topluma kazandırılması gerektiğini düşünüyorum. Sayın Bakanım, bu projenin bu suç işleyen çocuklarımız için de kullanılmasını ben burada huzurunuzda öneriyorum.

Tekrardan vermiş olduğunuz bilgiler için de çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Çok teşekkür ediyorum Sayın Vekilim. O projenin yaygınlaşması ve uygulamasını Komisyon olarak değerlendirelim mutlaka.

Sayın Suiçmez Vekilimizin söz talebi var.

Buyurun Sayın Vekilim.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri, Sayın Bakan, kıymetli bürokratlar, değerli basın mensupları ve danışmanlar; hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakana -ekibi de- ne zaman bir problem iletsen hemen bireysel anlamda ekibiyle birlikte bu problemi çözmek için davranan ve geri dönüşü de yapan bakanlardan biridir. Dolayısıyla bu anlamda teşekkür ediyorum ama bu teşekkürümün sonrasında da burada eleştirdiğimiz kesinlikle Bakanın şahsı değil, üstelik de tabii, Sayın Bakanın temsil ettiği Bakanlık bir sürü bakanlığın yapması gereken görevleri yeterince yapmadığından dolayı da odak noktasında Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanının ve Bakanlığının geldiği de bir Bakanlık olma niteliğindedir maalesef. Çünkü hepimiz biliyoruz ki zaten kendilerinin de verdiği kitapçıkta da var, Koruyucu ve Önleyici Hizmetler bölümüne de baktığımız zaman, bu hizmetlerde bile ana bakanlığın Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı olduğunu çok net, açık bir biçimde görüyoruz. Öyle bir Bakanlık ki bazen çocuk doğmadan hemen el atması gerekiyor olaya, ölünceye kadar da vatandaşın sorumluluğunu üstlenen, üstlenmek durumunda kalan, üstlenmesi gereken bir Bakanlık. Dolayısıyla Sayın Bakana bizim burada yaptığımız eleştirilerin hiçbirisi kişisel değil; kişisel anlamda çok sevildiğini, beğenildiğini burada söylememize gerek yok ama şunu açıkça söylemek gerekirse Sayın Bakanım yani bütün mesele, bütün bakanlıklar geliyor, konuşuyor, herkes sunum yapıyor, bir bakıyoruz ki harikayız. Yani baktığımız zaman, ben, şimdi, benden önce konuşan kendi partimdeki milletvekili arkadaşlarımla konuşmalarına katıldığım gibi, bugün burada hepinizin konuşmalarına da -sizinki hariç, son önerdiğiniz sistem hariç Erol Vekilim- katılıyorum çünkü...

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Hangisine, niye katılmıyorsunuz?

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - O, çocukların... Aslında yapılan bir sistem var bizim. Hani, nerede ayrıldınız, onu da çok anlamadım ama...

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Anlamamışsınız ama.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - "Çocukların daha ilk suçta alınıp, kapalı bir mekâna kapatılıp orada rehabilite edilmesi." dediniz.

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Anlamadınız, anlamamışsınız; yanlış anlamışsınız.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Olabilir ama cümleler buydu yani cümle buydu.

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Siz müsaade ederseniz tekrardan anlatayım.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Tabii, şimdi onu anlatırsanız sevinirim ben de yani eğer yanlış anladıysam sorun bu değil ama cümleyi böyle kurdunuz.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Ben bir örnek verebilir miyim, şöyle anladım ben.

Lütfen sözünüzü unutmayın Sayın Vekilim.

Şimdi, Ahmet Minguzzi hadisesinden bir örnekle vereceğim. Bir kız çocuğu ama suça mümayyiz değil yani ehliyeti yok suç işlemeye, yaşı 12 miydi, neydi. Çok ağır hakaretler yapıyor, işte, çok çirkin paylaşımlar yapıyor. Aile bunu ihbar etti, neticede yakalandı fakat suç ehliyeti yok diye aslında bir şey yapmayacaklardı yani bir yaptırımı olmayacaktı. Ben o zaman dedim ki: Ya, bunun bir psikiyatrik durumuna bakın, bu kadar çirkin bir paylaşımı yapan bir çocuğun bir psikopatolojisi olması lazım çünkü kelimelerle tarif edilemeyecek kadar çirkin ve tahrik edici bir paylaşım. Neticede, o çocuğu biz aslında hem psikiyatrik bir değerlendirmeye hem de zorunlu tedaviye aldık. Bence hem çocuğu bir daha suç işlemekten menedecek hem de onun psikiyatrik tedavisini sağlamak açısından güzel bir şey yaptık. Şimdi, şöyle oluyor Sayın Vekilim: Suç ehliyeti yoksa o çocuklarla ilgili adli bir şey yapılmıyor, psikiyatrik de zorunlu bir şey yapılmıyor yani biri takip etmezse ya da ailenin böyle bir talebi olmazsa.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Ama tedbir verilebilir. Tedbir verilebilir de işte, problemimiz burada, niye verilmiyor?

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Yani dolayısıyla, bence Sayın Vekilimiz bunu kastetti.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Bunu dediyse evet.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Ben böyle anladım.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - "Tedbir verir." Ben öyle anlamadım ama kurulan cümleye çok net, bakarız.

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Olur, bakarız, eğer anlamamışsanız da tekrar anlatırım.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Yok, yok çünkü kendisi sağlıklı olduğu için sağlık yönüyle bir rehabilitasyonu işaret etti diye düşünüyorum.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Seve seve dinleriz tabii, yani birbirimizi dinledikçe doğruya varıyoruz.

Şimdi, Sayın Bakanım, dediğim gibi, çocuk doğmadan başlıyorsunuz ama adli sistem içerisinde yani suça sürüklenen çocuklar olayında da eğer bir suç oluşmuşsa onun tabii ilk gittiği yer kolluk kuvvetleri oluyor ve bizim alandan aldığımız bilgiler doğrultusunda da Çocuk Koruma Kanunu Yönetmeliği'nin 5/8 ve 16/3 bentleri uyarınca aslında kolluk güçleri veya savcılık kendilerine suça sürüklenen bir çocuk geldiğinde ve diğerinde de 16/3'te de mağdur da gelse direkt olarak size bunu ihbar etmek durumunda. Burada kolluk güçlerinin bu ihbarı yeterince yapmadığı konusunda alandan, barolardan, sivil toplum örgütlerinden bize gelen bildirimler var. Dolayısıyla siz bu konuda ne düşünüyorsunuz, merak ediyorum.

Şimdi, şöyle de bir -tabii, sona da kalınca- hazırladığım şeyler var, ne kadar tekrara gireceğim bilmiyorum sorularımda ama siz tekrar olanı zaten dikkate almazsınız, tekrar olmayanlara da şu anda belki verisel anlamda cevap vermeyebilirsiniz ama sonra verirseniz de çok memnun oluruz.

Şimdi, Sayın Bakan, dolayısıyla bu önleyici mekanizmada ilk devreye hani girdiğinizde de bir problem yaşanıyor. Dolayısıyla bu bahsettiğim hem Çocuk Koruma Kanunu hem Çocuk Koruma Kanunu Yönetmeliği uyarınca adli sisteme giren çocuk için yapılan bildirim sayıları nedir? Yapılan bildirim neticesinde, bildirimler neticesinde tedbir uyguladığınız verilen tedbir sayısı ve bu tedbirlerin başarı oranı nedir? Çocuk Koruma Kanunu 5'te düzenlenen koruyucu ve destekleyici tedbirlerin başarıya ulaşmış olmadığına ilişkin sizin tarafınızdan toplanan bir veri var mıdır? Bunu açıkçası çok merak ediyorum çünkü her şey çok güzel ama sonuçta belki de koordinasyonsuzluktan kaynaklanan, sonuçta artan suça sürüklenen çocuk sayısı, olay sayısı ve mağdur sayısı ama bu sadece Türkiye'de de değil tabii, bu gerçeği de görmek lazım, tüm dünyada da artan bir durum var.

Şimdi, bazen belki de "Çocuklara çok mu yükleniyoruz?" diye de düşünüyorum. Öyle bir dünya hâline geldik ki savaşların canlı olarak yayınlandığı bir dünyada çocukların şiddetten geri durması için bir mücadele veriyoruz. Çok kolay bir mücadele değil. O yüzden, hani tüm sorumluluğu da çocukların üstüne yıkmak da doğru bir yöntem değil.

Sayın Bakan, son beş yıl itibarıyla yıllara göre verilen koruyucu ve destekleyici tedbir kararlarının sayısı nedir? Bu kararların türlerine göre dağılımı nedir? Verilen koruma ve destekleme tedbir kararlarının kaç adeti acaba uygulanmamıştır? Uygulanmama gerekçeleri nedir? Bakanlık olarak çocukla ilgili koruyucu ve destekleyici tedbir kararı verildiğinde aileye veya çocuğa ulaşılamayan durumlarda nasıl bir yol izlemektesiniz? Bu çocuklara ilişkin alternatif destek mekanizması var mıdır? Yeniden suça sürüklenerek adli sisteme giren çocukların kaç hakkında geçmişte koruma, destekleme tedbir kararı verilmiştir? Kaçı hakkında herhangi bir koruyucu veya destekleyici tedbir kararı verilmemiştir? Elinizde bir veri var mı?

Bakanlığınıza bağlı olarak görev yapan ve suça sürüklenen ya da risk altında bulunan çocuklarla ilgilenen kurumlarda görev yapan sosyal hizmet uzman sayısı nedir? Çocuk adalet sistemi kapsamında görev yapan sosyal hizmet uzmanlarının çocuk başına düşen vaka oranı nedir? Bakanlığınızın koruma ve destekleme tedbir kararlarının uygulanmasını düzenli olarak izleyen bir veri sistemi Bakanlığınızca kurulmuş mudur?

Ben her zaman sizinle karşılaştığımda, özellikle bir de Adalet Bakanıyla, barolar ve sivil toplum örgütlerinin bu alanda hem kadın hem çocuk konusunda ne kadar eğitilmiş olduklarını, bilinçli olduklarını dile getiriyorum. Hatta avukatlarınız yanınızda, tek bir kelimeyi değiştirmeyle, 6284 sayılı Yasa'da, Türkiye Barolar Birliği ve baroları ekleseniz çok daha etkin bir adli vaka izlemesi yapabileceksiniz, niye bunu yapmıyorsunuz? Barolarla ve sivil toplum kuruluşlarıyla çocuk koruma süreçlerinde bir iş birliği yürütmekte misiniz? Yürütmekteyseniz hangi sivil toplum örgütleriyle yürütüyorsunuz ve iş birliği hangi alanları kapsıyor? Suça sürüklenen çocuklara ilişkin verilerin Bakanlığınız ve Adalet Bakanlığı arasında ve İçişleri Bakanlığı arasında düzenli bir paylaşımı var mıdır? Ki "Var." dediniz buna ama bunun etkin bir değerlendirmesi yapılıyor mu?

Bakanlığınızın bünyesinde çocuklarla çalışan personele yönelik travma farkındalığı, iletişim ve çocuk hakları eğitimi verilmekte midir? Çocuk koruma alanında görev yapan sosyal hizmet uzmanlarına mesleki destek ve süpervizyon hizmeti verilmekte midir? Uzmanların bu hizmetlerden yararlanma oranı nedir? Okullarda sosyal hizmet bulundurma konusunda Bakanlığınızın bakış açısı nedir? Çocuk koruma sisteminin güçlendirilmesi için önümüzdeki döneme ilişkin stratejik planınızda hangi hedefler yer almaktadır? Bakanlığınızın barolarla düzenli ve sistematik bir koordinasyon mekanizmasını kurmayı düşünüyor musunuz? Buna ilişkin bir planlamanız var mıdır?

Bakanlığınız bünyesinde kalan çocukların suça sürüklenme sayısına ilişkin veriniz var mı hem mağdur açısından hem suça sürüklenen çocuk açısından? Yine, aileler yanında kalan ama suça sürüklenen çocuk açısından ve mağdur olan çocuk sayısı açısından bir veriniz var mı? Yani karşılaştırma yapmak istediğim için soruyorum; kendi açısından ikiye ayırdım, hem ailede hem de Bakanlığınızın ilgili birimlerinde kalan çocuklar açısından; onlar arasında bir karşılaştırma yapabilmek için. Hâlihazırda koruyucu ve destekleyici tedbir uygulanan çocukların suça ilişkilendirme oranı konusunda bir veriniz var mı? Çocuk Koruma İlk Müdahale ve Değerlendirme Birimi ÇOKİM'de bulunan çocukların başta eğitim hakkı olmak üzere etkili koruma ve destekleme tedbiri uygulama örneklerine ilişkin verileriniz elinizde var mı? Cezai ehliyeti bulunmayan 12 yaş altı çocuklar hakkında yürütülen koruma ve destekleme tedbir sayısı ile bu çocukların yeniden suça ilişkilendirme oranlarına ilişkin herhangi bir veriniz var mı? Suça sürüklenen çocukların adli sistemle ilk teması öncesi kaç hakkında okul, rehberlik servisi, sosyal hizmet birimleri tarafından risk bildirimi yapılmıştır?

Tahliye edilen çocuklardan kaç için tahliye sonrası herhangi bir sosyal hizmet desteği sağlanmıştır? Tahliye sonrası destek almayan çocuklar ile destek alan çocuklar arasında yeniden suça sürüklenme oranlarına dair Bakanlığınızın bir karşılaştırmalı çalışması var mıdır? Bakanlığınıza bağlı kurumlarda kalan çocuklardan suça sürüklenen çocukların oranı nedir? Bu çocukların hangi kurum türlerinden geldiği tespit edilmiş midir? Kurum bakımında bulunan çocukların suça sürüklenmesine ilişkin Bakanlığınızca yapılmış bir iç denetim, risk analizi veya özel inceleme raporu mevcut mudur?

Aile yanında, SED yardımıyla gönderilen çocukların takibi yapılmakta mıdır? Suça sürüklenen çocuklara yönelik uzmanlaşmış koruyucu aile modelinin uygulanmama gerekçesi nedir? SSÇ'lere yönelik çocuk destek merkezlerinin sayısının

artırılmamasının nedeni nedir? Başka bir planlama mı yapıyorsunuz? Daha önce kapattığınız yerel ve mahallî düzeyde müdahaleyi kolaylaştıran koruyucu ve önleyici destek modeli toplum merkezlerinin tekrar açılmamasının nedeni nedir? Koruyucu destekleyici tedbir kararı uygulayan personelinize çocuk koruma odaklı yaklaşım doğrultusunda düzenli olarak hizmet içi eğitim veriyor musunuz? Veriliyorsa kaç personeliniz bu eğitimi hâlihazırda almıştır? Bu personelin süpervizyonunu sağlayan kurum içi destek mekanizması mevcut mudur?

Bundan öncede de zaten diğer arkadaşlarım da soruları sordu ama Sayın Bakan, ben şunu önemsiyorum: Gizem Vekilim de dedi; Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Komitesi, Türkiye raporunda, bakanlıklar arasındaki koordinasyonu eleştirmişti. Kim ne derse desin, kim burada bize hangi sunumları yaparsa yapsın ortada çözmemiz gereken bir problem var ve bunun da çoğunluğunun aslında -eğer sizin verdiğiniz veriler ve çalışmalar doğruysa- bir koordinasyon eksikliğinden ortaya çıktığı da ortadadır. Bu konuda, Aile Bakanlığınızın öncü olma konusundaki çalışmaları var mıdır?

Konuşmamı bitirirken şunu da söylemek istiyorum: Elbette ki burada hepimizin odak noktası çocukların üstün yararadır ama elbette ki herkes başka bir noktadan bakar, her siyasi parti başka bir noktadan bakar, sizler de başka noktalardan bakabilirsiniz çünkü tam da bu noktada çözüm politiktir yani tercihler ve hazırladığınız bütçe politikayı oluşturur zaten. Dolayısıyla, sizin bu kadar geniş alan içerisinde görev alıyor olmanızın sonucunda sağlanan bu bütçenin... "Evet" demenizin de siyasi anlamda ne kadar zor olduğunu biliyorum -sizi burada zor durumda bırakmak için ya da politik anlamda bir iktidarı zor durumda bırakmak için değil- ama seneye yine bütçeleme yapacağız, dolayısıyla buraya gelen bakanlıkların ya da birimlerin bize biraz daha cesur bir biçimde "Şuna ihtiyacımız var." "Bütçe böyle olursa çok daha iyi yapabiliriz." "Şu kadar eleman sıkıntımız var, şu kadar araç sıkıntımız var." diyebilme cesaretini de onlardan beklediğimden de altını çizmek isterim.

Bir de şunu söylemek istiyorum: Şimdi, hani, hep aile odaklı çalışma üzerine yoğunlaşıyoruz ya Sayın Bakan, bunun ne kadar doğru bir yöntem olduğundan emin değilim çünkü artık çocuklar ailelerin çocuğu değil, çocuklar okulların çocuğu da değil, çocuklar artık bu dijital mecralarda başka alanların çocukları, sokağın çocukları bir şekilde -tırnak içinde bunları söylüyorum- olmuş durumdalar. Siz ne kadar çocukları aile içerisine alıp bir odaya bile koysanız o odanın içerisinde artık sizin çocuğunuz değil. Dolayısıyla, bence, hani, birçok çalışmada hemen ilk basamak olarak aile gibi görülüyor ama ben güçlü devleti daha çok önemsiyorum. Güçlü devlet, tabii ki bütçesi yeterince ayrılmış bakanlıklar ve o bakanlıkların üstten aşağıya bir yönlendirmesiyle gelececek bir sistemin daha doğru, daha etkin olacağını düşünüyorum. Bu konuda da görüşünüzün ne olduğunu merak ediyorum.

Ben, tekrar sunumlarınız için teşekkür ederken işin çok kolay olmadığını altını çizmek istiyorum.

Şengül Hanım hemen belediye olunca şey yapıyorlar ama...

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Hiç öyle değil, çocuk olunca, çocuk olunca.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Ben izin verirsiniz o konuda bir şey...

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Sibel Hanım, onu düzeltin, size hiç uygun bir cümle değil.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Tamam, çocuk da olsa... Ama biz biliyoruz ki...

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Çocuk olunca, kimden oluyorsa olsun.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - ...Ayşe Hanım da çok rahat bir şekilde ifade etti, hastanelerde büyüklerin istismarı, hastanelerde çocukların istismarı, devlet kurumlarında istismarı olduğu...

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Senin istismarın, benim istismarım konusu olamaz.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Yok, o yüzden söylüyoruz.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Zaten iktidar vekili bunu söylediye...

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Tabii, tabii, o yüzden ben de söylüyorum. O konuda bir yanlış anlama olmasın, yani orada cevap vermiyorum. Sayın Kanko'ya söz verirsiniz memnun olurum.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Sayın Kanko, söz talebiniz var, mutlaka karşılayacağım ama...

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - Bir dakika... Bir dakika...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Bir şey söyleyeceğim.

Sayın Kâtip üyemiz Naci Şanlıtürk'ü daha ilk turda konuşmadığı için önce onu dinleyelim, çünkü ilk turda söz almadığı için...

Size vereceğim söz.

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - Tabii, tabii.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Buyurun lütfen.

NACİ ŞANLITÜRK (Ordu) - Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, değerli milletvekilleri; ben de öncelikle hepinizi, tüm hazırunu saygı ve sevgilerimle selamlıyorum.

Sayın Bakanımıza hem sunumları için Bakanlık heyetine hem de üst düzeyde böyle bir toplantıya katıldıkları için teşekkür ediyorum. Burada ağırlamaktan onur duyduğumuzu da ifade ediyorum.

Tabii, bu Komisyon tüm gruplarımızın ortak önergesiyle kurulmuş bir Komisyon yani siyaseten birbirimize -tabirimizi mazur görün- gol atacağımız bir yer değil. Ben tüm milletvekillerimizin bu manada yaklaşacağına, Komisyon çalışmalarımızın bundan sonra da böyle devam edeceğine inanıyorum.

Tabii, bundan sonra Sayın Başkanımızdan da konuşma sürelerini toplantı öncesinde sınırlarsak... Yani devletin Bakanını dört saat burada da tutmamış oluruz.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Estağfurullah.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Çoğunluk mutabakat sağlarsa yaparız; demokrasi.

NACİ ŞANLITÜRK (Ordu) - Tabii, ben de burada notlar aldım ama birçok konuyu tekerrüre girmesin diye bunları tekrar etmeyeceğim.

Efendim, öyle bir şey ortamı oluştu ki sanki suça sürüklenen çocuklar var, bunların tek sorumlusu çocuklarmış gibi. O'dan 18'e kadar, 20 yaşına kadar çocuklarımızı hangi ortama koyduğumuza bir bakmamız gerektiğini düşünüyorum. Türk örf, ananesi var, aile yapısı var, kültürümüz var. Dolayısıyla, buradaki bozulmalara, dejenerasyona... Toplumun her kesiminde bir erime var, bir

çürüme var; biz bu hâle nasıl geldik? Sayın Genel Başkanımız da grup konuşmasında bunları ifade etti. Televizyon dizilerinden tutun oyunlara kadar yani sorun sadece çocuklarda değil ki, büyükler olarak bu ortamları biz hazırladık. Dolayısıyla, bizim de önerilerimiz var, Ayşe Hanım'ın dediği gibi, diğer milletvekili arkadaşlarımızın da dediği gibi, 1'e 6 diyorsunuz oranı; gerçekten maliyeti daha düşürmek adına bu oranı -tabirimi mazur görün, tırnak içinde söyleyeyim- bataklığı kurutmak adına ne yapmamız gerekiyor? Bir defa, aile yapımız zayıfladı, bu aile yapısını güçlendirmemiz lazım, kadınımları güçlendirmemiz lazım. Özgürlük alanlarını nereye kadar hoyratça bu şekilde kullanmaya devam edeceğiz? Kurumlarımızın saygınlığını ayaklar altına almamız lazım. Aile kurumunu da ben burada önemsiyorum. Dolayısıyla, "Nedir?" diye başlarsanız; aileyi güçlendirmek adına da özellikle hiçbir sosyal güvencesi olmayan kadınlarımızın sigorta primlerini devlet ödesin diye bir kanun teklifi de vermeyi düşünüyorum.

Mesela, biliyorsunuz, nüfus artış oranımız da nüfusu yenileme eşiğinin çok çok altına düştü; 1.48'lere kadar düştük, artık 2033'ten sonra nüfus geri gelmeye başlayacak. Dolayısıyla, burada aileyi güçlendirmek adına -1'inci çocukta, 2'nci çocukta, 3'üncü çocukta gibi- asgari ücretin dörtte 1'i kadar aileye destek vermemiz lazım yani 3 çocuklu bir anneye 1 asgari ücret ve devlet tarafından sosyal güvenlik priminin ödenmesi bence faydalı, yerinde olacaktır. Güçlü ailelerin, manevi olarak güçlü ailelerin çocuklarının suça karışma, bulaşma, sürüklenme -adına ne dersenez deyin- suça tanışma oranlarının düşük olduğunu hepimiz kabul ediyoruz. Onun için, aileyi güçlendirmemiz lazım.

Tabii, burada tam dört saatlik bir toplantıdan sonra, kadın milletvekillerimizin de sayısının çok fazla olduğu bir komisyonda, biraz daha dikkat ederek, İstanbul Sözleşmesi gibi bir konuyu tekrar bir daha gündeme getirmek ya da farklı, 2005'te çıkarılan bir yasa var, onlara atıfta bulunmak istemiyorum ama aileyi temelden sarsan, 2005 yılında kaldırılan o yasayı da tekrar gözden geçirmemiz gerekir diye düşünüyorum. Konuyu açmamak ya da tartışma açmamak adına bunu söylüyorum.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Keşke hiç demeseydiniz.

NACİ ŞANLITÜRK (Ordu) - Efendim, 4 yaşına kadar çocukların karakterinin, kişiliğinin oluştuğu söyleniyor uzmanlarımız tarafından. O zaman, biz anne ile, hele de emzirme döneminde anne ile çocuğun arasına giren nedenleri... Mesela, çalışan annelerimizin çocuklarına daha fazla süre ayırmasını temin etme adına da bu çalışma hayatını tekrar, yeniden, bir daha düzenlememiz gerekir.

Türk kültürünü, annenin kendi kültürünü verecekken bakıcıların kültürüyle yetişen çocuklar var, yurt dışından gelen bakıcılar var. Bunlara dikkat etmemiz gerektiğine inanıyorum.

İkinci bir özgürlük alanımız da bu tabii başörtüsü serbestliğiyle geldi ama bunu diğer başörtüsüyle alakalı hiçbir sıkıntımız, sorunumuz yok; çok da güzel oldu, onunla ilgili bir sıkıntımız yok ama özellikle aileden sonra çocuğu nereye bırakıyoruz? Tabii, çevre var, sokak var ama öncesinde okul var; okullardaki durumlarımıza bir bakalım, çocukları dışarı çıkardığımızda, öğretmenlerimizin durumu nasıl, eğitim-öğretim nasıl, kılık kıyafet nasıl, rol model olan öğretmenlerimiz çocuklarımıza gerçekten bir rol model olabiliyor mu? Bunlara bir bakmak lazım. Yani sadece Aile Bakanlığının çalışmasıyla, gayretiyle -ben tebrik ediyorum, gerçekten aileyi güçlendirme adına çalışmalarınız da var- bir bakanlığın çalışmasıyla olacak bir iş değil. Diğer milletvekillerimizin söylediği gibi, Eğitim Bakanlığımızın destek vermesi lazım, Adalet Bakanlığımızın, diğer bütün bakanlıklarımızın, toplumun her kesiminden destek vermemiz gerektiğine ben bu manada inanıyorum.

Bir de tabii, her ile üniversite açtık, bu üniversiteler iyi olmuştur, tabii ki bilimin gelişmesi adına da güzel olmuştur ama ben burada şu soruyu sorayım, çok fazla uzatmadan: Yüz binde 1 ya da binde 1 dahi bir evladımız geldiği takdirde, biz bu eğitim sisteminde onu bile öğütüp gidiyoruz yani bu eğitim süreleri çok uzun. Dolayısıyla, eğer aile baskısı ya da aile koruması ortadan kalktığı zaman, çevre koruması ortadan kalktığı zaman ya da baskısı ortadan kalktığı zaman üniversitelerimizde özgürlük alanlarının... Özellikle biz taşrada şahit oluyoruz; 1+1'ler yaygınlaştı, bunlar çok doğru değil, toplum bir uçuruma doğru sürükleniyor, buna bir an önce önlem almamız gerekir. Çok uzun sürelerde üniversitelerde eğitim verilmesi çok iyi eğitim aldığımız anlamına gelmiyor; uluslararası başarılarla baktığımızda... Onun için, bu 28 Şubat sürecinde -yani burada bir tartışma konusu olmasın lütfen, ben sadece tespit yapmak adına söylüyorum- "İmam hatiplerin önünü kesiyoruz." diye yapılan düzenlemelerin daha sonra yansımaları kötü olmuştur; bunların hepsinin tekrar gözden geçirilmesi gerekir.

Okulda akran zorbalığıyla başlayan olayların, özellikle bu akran zorbalığına meyilli çocukların suç şebekeleri tarafından takip edilip, daha sonra da spor kulübü taraftarlığıyla başlayıp -az önce milletvekilimizin söylediği konuları tekrar etmeyeceğim- organize suç şebekelerinin bu çocukları takip edip kendilerini devşirdikleri aşikâr. Son zamanlarda Türkiye'de konuşulan suç şebekelerine baktığınızda, bunların birinci ayağı okul, ikinci ayağı tribün liderliğinden geldiği gözükmektedir. Bu, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımızın tek başına mücadele edebileceği bir konu da değildir. Onun için spor salonlarına, statlara gönderdiğimiz çocuklara da bir şekilde takip mekanizması oluşturmamız gerekir.

Akran zorbalığı yapan çocuğun bunun suç olmadığını bilerek ya da suç olmadığı kanısıyla bunun dozunu artırması; bu doğru değildir. 24 Ocakta -şimdi Ocak ayı içerisindeyiz, iki gün sonra- Ahmet Minguzzi'nin öldürülmesi hadisesi; bunun kabul edilebilir hiçbir tarafı yoktur. Hukukçu milletvekillerimiz "Efendim, çocuğun korunması..." Ya, cinayet işlemeyi idrak edecek bir çocuk bence yetişkinlerle aynı şekilde yargılanmalı. Şimdi, az önce milletvekilimiz söyledi, internette liste fiyatları var: "Bıçaklama şu kadar, yaralama bu kadar, öldürme bu kadar." Efendim, bunun altyapısında ne var? 15-18 yaşın altında çocuğa yaptırırsan ceza indirimi var. Bu ceza indirimlerinden faydalandıkları için çocukları gündeme getiriyorlar. Şimdi, geçenlerde yine... Ben Ordu Milletvekiliyim, Ordulu hemşehrilerimizden gelen şikâyetleri Ankara İl Emniyet Müdürüne de ilettik. 20 yaşında, 22 yaşında, yine çocuklar, onlar da bizim gençlerimiz. İnternette 50 maddelik insanların manipüle edilmesiyle ilgili bir bilgisayar programı üzerinden, internet satışı üzerinden çocukları ağlarına düşürüyorlar; Ankara'da tutulmuş 5-6 tane evde 1 liralık bir maddeyi, ürün 10 liraya, 20 liraya satarak bu şekilde istismar da var. Dolayısıyla, bunların önüne geçilmesi adına ben bir de mahallelerde... Tabii, dünyada suç oranları arttı; dijital ortam, internet üzerinden alışverişler. Mahallede esnaf vardı önceden, görürse sizi ailenize söylerdi, bir çekinme vardı. Şimdi internet üzerinden alışveriş var, o baskı da ortadan kalktı. Dolayısıyla, bu alanların hepsinde bir düzenleme yapılması gerekir diye düşünüyorum. İşte, spor alanlarımızda, spor kulüplerimizde oyuncusundan, yöneticisinden hakemine bu sanal bahis ortamları. Yani toplumun her kesiminde bir çürüme var. Bu, sadece Aile Bakanlığıyla çocuklar üzerinden yürüyecek bir konu değil. Bizim her zaman

kullandığımız "Ey Türk, titre ve kendine dön." diyoruz. Dolayısıyla, bir şekilde bizim titreyip kendimize dönmemiz lazım; çocuklarımızı bu şekilde kaybediyoruz.

Hele hele de az önce sunumda söylendi, 19 ila 25 yaşında 125 bin dünyada öldürülen genç; bu az bir rakam değil. Hele hele de dediğim gibi, geçen 14 Ocakta Atlas Çağlayan olayı. Şimdi, burada bir de -az önce milletvekilimiz söyledi, Sayın Başkanımız da söyledi- ya, cinayeti işlemişsin; bir nedamet yok, bir pişmanlık yok, üstüne üstlük aileyi tehdit var. Bu gücü bunlar nereden alıyor? Dolayısıyla, siz yurt dışında bulundunuz, iki buçuk yıl ben de bulundum, burada biz de çıkarttık, baktık, Anglosakson ülkelerinde değişik uygulamalar var. Eğer -az önce söylediğim gibi- cinayet işlemeyi ayırt edebilecek bilinçte ise büyüklerle aynı, eşit yasalarla yargılanmalıdır. İşte, Avustralya'da örnekleri var, Galler'de var, İngiltere'de var. Dolayısıyla, bizim yasal düzenlemeyi getirdikten sonra, bu suç şebekelerine de düzenleme yapıldıktan sonra şunu söylememiz gerekir: 15-16 yaşında çocuğa bile cinayet işletirseniz büyüklerle aynı şekilde yargılanır diye bir caydırıcılık olması lazım. Yoksa Yasemin Hanım gibi, Atlas Çağlayan'ın annesi gibi, ailesi gibi yüreği yanan annelere söyleyecek bir sözümüz olmaz. Sayın Genel Başkanımız da bunu söyledi.

Tabii, televizyon dizileri var. Burada o konuya da sağ olsun milletvekillerimiz girdi. Sayın Bakanım, burada özellikle televizyon ismi vermek istemiyorum, senin televizyonun, benim televizyonum olmaz. Geçenlerde Japonya'da bir uzman "Artık Türk dizileri dünyanın ahlakını bozar hâle geldi." diyor. Sayın Genel Başkanımız söyledi işte "Herkes Bihter olmuş, Behlül olmuş." Böyle bir toplum olamaz. Yani bir sabah programında, kadın programında babayı oraya getirmişsin, karşıya koymuşsun, anne orada, 3 çocuklu bir ailenin "Benim 2 çocuğumun babasının kim olduğunu bilmiyorum." demek... Bunun programla ne alakası var? Bunun izlenme oranlarıyla ne alakası var? Efendim, ondan sonra, işlem yapacağı zaman "Sayın Bakanım, siz bize operasyon mu çekiyorsunuz? Bu kanal bilmem kimin kanalı." Kimin kanalı olursa olsun. Onun için, bunların üzerine hiç geri adım atmadan gitmemiz lazım. Bunların da bence haber değeri yoktur. Geçen bizim milletvekilimiz de söyledi, yani eskiden sokağın bir raconu vardı, yanında ailesi olan, annesi olan, eşi olan, kız kardeşi olan bir erkeğe sokakta laf söylenilmezdi. Şimdi, Ordu'da da oldu, 6 kişi, elinde bıçak olmayan bir genci bıçaklıyor. Yani bir kızımızı, bir gencimizi diğer erkek arkadaşı kandırarak götürüp -çok affedersiniz, Genel Kurulda söylendiği için söylüyorum, geçen Sibel Hanım da müdahale etmişti, orada Sibel Hanım'la da konuyu konuştuk- 6 erkek kızımıza tecavüz edip öldürerek, efendim, katledilen diyeyim... Bunun çocuğu mocuğu olmaz. Onun için, buna önlem almamız lazım. Şapkayı önümüze koyup ciddi manada düşünmemiz gerektiğine inanıyorum.

Bir de tabii, burada hazır sizi de yakalamışken kadınlarımıza, ev hanımlarımıza emeklilik hakkını vermemiz lazım. Ordu'ya geldiğinizde, Ordu ziyaretinizde bir aileyi size örnek vermiştim. Az önceki 1'e 6 oranından örnekle söylüyorum yani bizim yaşlarımızda gençlerimiz birbirlerini seviyor, evleniyor, doğum esnasında çocuk yüzde 100 engelli doğuyor. Bu mali müşavir kardeşimiz kendini çocuğuna adıyor, işten ayrılıyor. İşten ayrıldı, SGK'si ödenmiyor, emeklilik hakkı yok, maaşı yok. E, şimdi, geldi kendisi 55 yaşına, 60 yaşına; e, çocuk geldi 30-35 yaşına. Dolayısıyla buna bu aile nasıl bakacak? Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımızın aileye giren gelir, dört kişilik bir ailede -efendim, o zamanlar şeydi oran, ben örnek vermek adına söylüyorum, doğru değil- 5 bin liraymış, sizin sınır da 4.800 liraymış kişi başına gelir, bir gelir de alamadı. Dolayısıyla ben diyorum ki biz bir defa bu anneyi alından öpeceğiz, teşekkür edeceğiz ve o anneye hem emeklilik hakkını vermemiz lazım hem de maaşını da vermemiz gerekir diye düşünüyorum. Çünkü o çocuğu getirseydi, Bakanlığın kapısına bırakmış olsaydı Sayın Bakanım, biz böyle bir çocuğa ne kadar masraf edecektik?

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - 110 bin lira.

NACİ ŞANLITÜRK (Ordu) - 110 bin lira.

Dolayısıyla bizim de ailelerimize bu manada destek vermemiz gerekir diye düşünüyorum.

Lafı da çok uzattık, hakkınızı helal edin.

Hepinizi saygılarımla selamlıyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Çok teşekkür ediyoruz.

Sayın Mühip Kanko'nun söz talebini karşılayacağım. Yalnız saat 18.00 itibarıyla dört saatimizi tamamladık.

Sayın Mühip Kanko'dan sonra toplu cevaplar için Sayın Bakanımıza ve sayın heyetine bırakacağım sözü.

Buyurun Sayın Kanko.

MÜHIP KANKO (Kocaeli) - Başkanım, teşekkür ediyorum.

Gerçi, Şengül Vekilimiz bir söz alarak bir sataşma şeklinde Eyüp'te İstanbul Büyükşehir Belediyesinin bir kreşle ilgili bir şey söylemişti. Çok taze bir olay, öncelikle, şunu söyleyelim: Nereden ve kimden gelirse gelsin bu tip olayları kınıyoruz; bununla ilgili bizim bir sıkıntımız yok ama İstanbul Büyükşehir hemen açıklama yaptı, kamera kayıtları incelendi, kamera kayıtlarında herhangi bir şey yok ama soruşturma devam ediyor, bunu söyleyelim. Baktığınız zaman, geçmişte -polemik olsun diye söylemiyorum- Aksaray'da ya da Karaman'da Ensar Vakfında 45 çocuk taciz edildi, bir bakanımız çıktı "Bir kereden bir şey olmaz." dedi. Biz bu mantıkta değiliz. Bir çocuğun kılına bile zarar gelse biz bunun karşısındayız. Dolayısıyla bu konu, evet, çok önemlidir, sıcaktır. Onun için, bu konunun üzerine gitmekte fayda var. Bu konuda bilgi vermek istedim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Sayın Bakanım ve kıymetli heyeti, sözü size bırakıyoruz.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Çok teşekkür ediyorum.

Öncelikle, bütün Komisyon üyelerimize teşekkürlerimi sunmak istiyorum.

Komisyonu katkı sunan herkesin görüşleri, değerlendirmeleri bizler için kıymetli. Zira, bahsedilen kitle çocuklarımız ve çocuklarımız bizim geleceğimiz. Çocuklarımıza güvenli bir gelecek sunmak hepimizin ortak sorumluluğudur. Burada her zaman ifade ederiz, kadına karşı şiddet konusunda da çocuklar konusunda da gerçekten her vaka bizim için fazla olan bir vaka. Dolayısıyla bizim bu önleyici tedbirler bakımından da elimizden geleni yapmamız lazım yani bir vaka olmadan onu engelleyebilmemiz lazım. Bu kapsamda da zaten biz politika üretiyoruz. Zaten eksikliklerimiz olmasa buraya gelmeyiz ve deriz ki: Ya, bizim hiçbir eksikliğimiz yok. Aksine, biz eksikliklerin doğru tespit edilmesi, bu Komisyonun da bu eksiklikleri değerlendirmesi -bütün bu Komisyon aşamasında değerlendirmesi- rapor hâlinde sunulması... Bu Komisyonun kurulmasına belki de en çok ben sevinmiş olabilirim ve Başkanımıza da

söyledim, dedim ki: Gerçekten buradan bizim elimizi kuvvetlendirecek bir yasal düzenlemenin çıkmasını önemsiyoruz. Buradan çıkan her karar bizler için değerli, bizler için kıymetli, özellikle onu ifade etmek istiyorum ve her birinize katkıları için teşekkür etmek istiyorum.

Şimdi, biz buradan ne bekliyoruz? Gerçekten bir çocuk koruma paketi bekliyoruz; bu benim beklentim. Buradan çocuk koruma paketi bekliyorum, tedbir kararlarının etkin uygulanmasını bekliyorum. Zira, tedbir kararları uygulanıyor, işte, kim uygulayacak? Yani ben danışmanlık tedbiri uyguluyorum, sağlık tedbiri uygulanıyor, eğitim tedbiri uygulanıyor ama bunun koordinasyonunda zaman zaman aksaklıklarla karşılaşılıyor. Bunu söylemezsem ben ayıp ederim, bu bizim eksikliğimiz. Başka bir eksikliğimiz neydi, söyleyeyim: Dijitalleşme. Dijitalleşmede büyük eksikliğimiz vardı. Bu sosyal risk haritamızda tam da bizim dijitalleşmemize cevap verecek nitelikte ve sadece kendi Bakanlığımızda değil, bakın, öyle nitelikli sosyal risk haritası çalıştık ki bu belki dünyada eşi benzeri olmayacak nitelikte çünkü mahalle mahalle, hane hane diyorum, o kadar detaylı bir çalışma ve bizim neden bir günde bir sosyal risk haritası oluşturmadığımız da ortada çünkü titiz çalışmamız gerekiyor, kurumlar arası eş güdümü sağlayabilmek adına da önemli. Veriyi birbirimize paylaşıyor, anında... Yani bizim kolluk kuvvetine düşen çocuklar... Normalde kanun bize diyor ki: "Zamanında bütün çocukları bildirebilir." Ama onlar bakım tedbiri olan çocukları bize bildiriyor. Yani buradaki eleştirilerin, yapıcı eleştirilerin hepsi başım üstüne. Yani bunu ben siyaseten değerlendirmenin doğru olmadığını düşünüyorum. Burada yapmamız gereken, gerçekten, kanunlarımızı en aktif bir şekilde, varsa eksiklikleri, koordinasyonla doğru mekanizmaları oluşturarak, belki yasal düzenlemeleri oluşturarak yaptırmak.

Şimdi, evlat edinmeyle ilgili ilk başta Milletvekilimiz dedi ki: "Ya, burada bir yanlışlık var." Şu anda bizim aday ailelerin önemli bir bölümünde, evlat edinmede aslında bir düşünüş yok ama bazı yıllar diğer yıllara göre daha az sayı var, onun da sebebi şu: Maalesef, aileler 0-3 yaşa çok odaklı. Biz de 0-6 yaş koruyucu aileliğe yönlendiriyoruz hızlıca. Profesyonel koruyucu aileliği de o kapsamda önemsiyoruz çünkü çocuk kurum bakımı alınmadan doğrudan bir ailenin yanında bakılıyor. Şu ana kadar altı ayda 100 çocuğu profesyonel koruyucu aileye verdik ve çocuğun bakımını hemen bir aile ortamında sağlıyoruz. Devlet koruması altında olmak çocuklar için evet, bir güvence ama "devlet koruması altında" demek o çocuğu hayata... Biz istediğimiz kadar, elimizden geldiği kadar ona sevgi, şefkat, eğitim hakkı verelim ama biz "Aile Yılı" dediğimizde itibarsızlaştırmaya da çok uğradığımızı özellikle ifade etmek istiyorum. Biz "aile" dedikçe dediniz ki "Kutsal aile, kutsal aile" diyenler oldu; "dediniz" demiyorum, diyenler oldu. Bakın, aile bizim en güçlü kalemiz. Aile güçlü olursa, sağlıklı ve güçlü ailelerde... Diyoruz ya: Eskiden bunlar yoktu. Yoktu çünkü aileler güçlüydü, aile içi dayanışma vardı, sohbet vardı, iletişim vardı, diyalog vardı, aile içi paylaşım vardı. Ataerkil yapılarda bir saygı kültürü o kadar çok oluyor ki suça sürüklenme oranı çok daha düşük ama şu aşamada yeni bakıcılarımızla beraber -yeni bakıcılarla kastettiğim dijitalleşme- gerçekten çok etkiliyor hayatımızı.

Şimdi, evlat edinmede 0-3 yaş talebi çok fazla ve herkes de kız çocuğu istiyor. Yani burada da gerçekten ailelere hep öyle diyorum ya, hep kız çocuğu. Hatta bir ara biri beni aradı, dedi ki: "Mavi gözlü çocuk istiyorum." Yani bu bir sipariş değil dedim ya. Yani eğer bir çocuğa aile olmak istiyorsanız, lütfen bunun ne cinsiyet ayrımını yapın ne yaş ayrımını yapın, göz rengini bari belirlemeyin, böyle bir şey olamaz. Yani biz çocuklarımızı teslim ettiğimiz o aileleri de takip ediyoruz. Yeri geliyor, çocukları geri alıyoruz, o yüzden, evlat edinme süreci uzun bir süreç.

Diğer yandan, Çocuklar Güvende Ekiplerimiz var, dedim ya, sokaklarda sürekli bir izleme olan. 2025'te 12.837 çocuğumuzu izledik, okullarda 3.858 çocuğu izledik, sokaktan 2.684 çocuğumuzu topladık. Yani -görüyoruz böyle- işte, sokakta olan çocukları, okul saatinde sokakta olmaması gereken çocuğu alıyoruz ve ona ilgili danışmanlık tedbirlerini sunuyoruz. Toplamda 19.379 çocuğa müdahaleler gerçekleştirdik. Koruyucu ve önleyici çalışmalarımıza da devam ediyoruz. Müdahaleler nedir?

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Çok pardon, hangi tarihler arasında Sayın Bakanım?

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Sadece 2025'te. 2025'te 19.379 çocuğa Çocuklar Güvende Ekiplerimizle hem izlemeye hem okulda hem sokakta çeşitli müdahalelerde bulunmuşuz.

Şimdi, burada koruyucu ve önleyici çalışmalarımız devam ediyor. Bunun da yasal dayanağı nedir? Elif Esen Vekilimiz yok maalesef, o da sordu. Yani biz danışmanlık tedbirini yaptığımızda... 5395 sayılı Kanun bize zaten danışmanlık tedbiri veriyor. Sadece çocuğa değil, ailesine de çalışıyoruz. Nihayetinde biz "aile" derken aileden kopuşlarda... Zaten insanlar, insanoğlu aidiyet hissediyor, insanoğlu aidiyet hissetmek ister yani bir gruba üye olmak ister, bir yere bağlanmak ister. Şimdi, yapay zekâ kullananlar vardır aranızda, az önce bir yazdım, "İnsanlar neden sokak çetelerine dâhil olur?" dedim. Dediler ki: İşte, bir yere bağlanma, bir şeye bağlanma talebi var. Yani çocuklar da ailelerinden bulamadıkları o ortam veya okul ortamında bulamadıkları o çevre nedeniyle zaman zaman bir kimlik belirleme amacıyla da maalesef bu grupların eline kurban düşebiliyor. O yüzden biz aileyi güçlendirelim diyoruz, aileyi gerekli yere tekrar koyalım ki aileleri de bilinçlendirelim. Tabii, biz, sağlıklı ve güçlü ailelerden bahsediyoruz. Biz "aile" derken yani sağlıklı, iyi, kriz çözme becerisi yüksek olan, kriz esnasında kendi problemlerini çözebilen ailelerden bahsediyoruz; sağlıksız ailelerden, içinde şiddetin olduğu aileden bahsetmiyoruz, içinde ihmalin olduğu aileden bahsetmiyoruz. Onlara gerekli güçlendirmeyi de yapmakla beraber yeri geldiğinde çocuğa tedbirler uyguluyoruz, kurum bakımına alıyoruz.

Şimdi, burada -geçtiğimiz yıl- müdahalelerde aileye rehberlik sağlıyoruz. Sosyoekonomik destek yani aile yanında bakabileceğimiz çocuklara aile yanında destek oluyoruz, bunları da üç ayda bir izliyoruz yani aileye sürekli bir ziyaret gerçekleştiriyoruz. Bakın, sadece 2025 yılında 182.997 çocuğumuza sosyoekonomik destek sağlamışız, bu da 182.997 aileyi yılda en az 4 kere ziyaret etmişiz demektir, baktığımız zaman neredeyse 1 milyona yakın ziyaret. Burada çocuğun okul tedbiri var mı, okula gidiyor mu? Düzenli gitmiyorsa bir kere o yardım, o destek kesiliyor. Çocuk okula gidiyor... Çocuğun kuruma alınmadan aile içi iletişimi, annesiyle veya babaannesiyle, anneannesiyle iletişimi kuvvetliyse ona bakıyoruz, o diyaloga bakıyoruz, aralarındaki bağa bakıyoruz. Dolayısıyla, uygulanan tedbirler sistematik ve tek tip değil, o anki duruma göre hangi tedbir kararı uygulanıyorsa onu uyguluyoruz.

Diğer yandan, 2025 yılında İÇES'lerde, İhtisaslaşmış Çocuk Evleri Sitelerinde yani bu "erken gebe" dediğimiz, "suça sürüklenen çocuklar" dediğimiz, mahkeme kararıyla bize verilen veya tedbir kararı uygulanan toplam 3.382 çocuğu İÇES'lere kabul etmişiz, 3.026'sının rehabilitasyonunu tamamlayıp ya normal çocukeyi sitesine yönlendirmişiz veya ailesinin yanına yönlendirmişiz.

Mevcut durumda tüm İÇES'lerde 1.415 çocuğumuz var yani kuruma gelen çocuk olduğu gibi kalmıyor, biz o çocuğu güçlendiriyoruz, gerekli rehabilitasyon, psikososyal destek, eğitim desteği, hayata tekrar güçlendirme, spora yönlendirme... ANKA 3.0 modelimizi uyguluyoruz. ANKA 3.0 Çocuk Destek Programımızla -onu da geçen sene başlattık- aileyle çalışmalar yoluyla aile-çocuk ilişkilerini güçlendirme, ebeveynlik becerilerinin gelişmesi, iletişimin sınır koyma, duygusal düzenleme becerileri, ailenin çocuğun psikososyal iyiliğini arttıracak hâle gelmesi amaçlanıyor. Ailenin pozitif izleyici değil, rehabilitasyon sürecinin bizzat bir parçası olmasını destekliyoruz.

Ceza infaz kurumlarında bulunan ailelerin çocuklarıyla ilgili sorular geldi. Burada da suça sürüklenmiş çocuklarla ilgili de Adalet Bakanlığımızla bu konuda bir protokolümüz var. Aslında sunumda da ifade edildi, 0-6 yaş grubu çocuklara ebeveyn yanında destek oluyoruz; 12-18 yaş grubundaki çocuklara eğer kendileri içerideyse yani tutuklu çocuğa ceza infaz kurumuna kabul edilir edilmez il müdürlüklerimize bildiriliyor, il müdürlerimiz ilgili kurumlarla çocuk hakkında değerlendirmesini yaparak işlem tesis ediyor yani ihtiyaca binaen nasıl bir işlem gerekiyorsa bunu yapıyor.

Diğer yandan, az önce bahsettim, danışmanlık tedbirleri hem çocuğa hem aileye veriliyor. Sadece 2025 yılında mahkemeler tarafından 43.270 danışmanlık tedbir kararı alındı. Bu kararlar mahkemeler tarafından veriliyor. Aktif danışmanlık tedbir karar sayımız şu anda 58.230. 2025'te bakım tedbirinde olan yani kurum bakımına almak zorunda olduğumuz yani mahkemenin bize "Bu çocuğu almak zorundasınız." dediği çocuk sayısı 7.710. Kuruluşlarımızdaki, çocukevi sitelerindeki mevcut çocuk sayımız 15.508.

Öksüz, yetim çocuklarımıza yönelik bir çalışma yapıyoruz. Şimdi, biz, Bakanlık bünyesinde de bir izleme, değerlendirme birimi kurduk. İzleme, değerlendirme biriminde bizim Bakanlığa düşen herhangi bir vakayı yerinde gidip arıyoruz, yerinde ziyaret ediyoruz, ASDEP personelimizle tarama yapıyoruz yani olur da bazı çocuklarımızın belki ailesinde bir ebeveyn kaybı yaşanmış olabilir, durumunda değişiklik olmuş olabilir, okula gitmiyor olmuş olabilir. Mesela, şu anda okullaşmadığı süresi doğrudan bize düşmüyor, biz sosyal risk haritamızı oluşturduk yani şimdiden sonra düşecek ama gerçekten bu eksikliklerimizin bir parçası; doğruya doğru söylemek lazım yani kurumlar doğrudan bize iletebilmeli ki biz de ilgili çalışmaları zamanında, önleyici bir şekilde yapalım. Biz diyoruz ki çocuklar işte on gün, yirmi gün okula gitmediyse vardır ailesinde başka bir konu; dolayısıyla, bize bildirin. Bu iş birliğini daha da güçlendirmek adına adımlar atıyoruz ama bunu belki bir yasal çerçeveye mecburi hâle getirirsek bizim sosyal risk haritamızı da tamamen aslında güçlendirmiş oluruz; bu, gerçekten çok kıymetli.

Şu anda biz tek tek kurumlar arası koordinasyonu sağlama konusunda daha fazla gayret sarf ediyoruz. Yeri geldiğinde biz arıyoruz, bürokratlarımız birbirleriyle temas ediyor ama yeri geldiğinde bu bağın kendi il müdürlüklerimizden bile koptuğunu fark ettiğimiz için ya, bizim neden böyle dijital tam, her şeyi görebileceğimiz bir dijital sistemimiz yok dedik. Şu anda benim, hepimizin, özellikle ilgili kurumların izleyebileceği bir sistem oluşturduk. Bu da bizim hem sahadaki izlememizi hem önleyici tedbirlerimizi güçlendirecek, aynı zamanda proaktif önlem almamızı ve Bakanlığımızın asli görevi olan koruyucu, önleyici sistemimizi güçlendirmeye yöneltecek bizi çünkü şu anda genelde biz, Aile Bakanlığı basında nasıl duyuluyor? Krizden sonra ama biz aslında kriz önleyiciyiz, biz en son krizden sonra müdahale... Ama krizden sonra da sürecin bir parçasıyız, onu söyleyeyim. Krizden sonra nasıl parçasıyız? Suç duyurusunda bulunuyorlar, aileler bizi arıyor, 7/24 izleme merkezlerimiz var, Alo 183'le biz her gün ihbar alabiliriz. Ailelere Çocuklar Güvende uygulamasını hayata geçirdik ki çocuklar akran zorbalığına maruz kaldığında veya herhangi bir dijital şiddete maruz kaldığında veya uygun olmayan içeriklere maruz kaldığında bize bildirsinsinler, biz de gerekli önlemi alalım, anonim bir şekilde de çocuğa ulaşalım, yeri geldiğinde bize ihbar etsin, biz anında yere müdahale edelim. Ama tabii ki bizim amacımız burada ailelere en güçlü şekilde destek olmak, çocuklara zamanında müdahale edebilmek ve bu olaylar daha büyümeden aslında tedbirlerimizi uygulamak.

Şunu da söylemek istiyorum: Bakın, dijital çağda yaşıyoruz, dijital çağ o kadar hızlı ilerliyor ki çocuklar bizden çok daha kabiliyetli bu konuda. Biz dijital mecralara on yıl önce ne olarak girdik? Facebook'a girdik, çocuklarımız doğrudan "dark web"i içinde doğdu yani karanlık ve kontrol edemediğimiz mekanizmalar. Onların kişisel becerileri bazen bizden çok daha kuvvetli ve o şiddet içerikleri algoritmalarla beraber çocuklarımızın önüne çok daha rahat çıkabiliyor. Çocuklarımız oyun oynadığında, o silahlı çatışmalı aktörü seçtiğinde "Neden bunu seçtin?" diyorsun, diyor ki: "Ben kendimi daha güçlü hissediyorum." Hâlbuki, aslında evin içinde diyalog var, aile içi diyalog var; çocuklar bunun farkında değil. Yani aslında son yıllardaki artan bu şiddet olaylarının görünürlüğünün artması, yapı türünün artmasıyla beraber bizim sosyal hizmet modellerimizin de... İşte "Niye eskiden yoktu?" diyemeyiz çünkü bizde sürekli kendimizi yenilemek ve gerekli ihtiyaçlara göre servislerimizi, hizmetlerimizi, sosyal hizmetlerimizi çeşitlendirmek zorundayız.

Biz, ergenlere yönelik ücretsiz psikososyal destek sağlıyoruz, aile ile çocuk arasında varsa bir durum. Bakın, aynı zamanda, 7 ilde on-line ücretsiz danışmanlık hizmeti sunduk çünkü bazı anneler, bazı gençler psikoloğa gitmekten imtina ediyor çünkü psikologla ilgili toplumda bir algı var, biz de diyoruz ki gelemeyen kadınlara, çocuklara, vatandaşlara biz bunu on-line ücretsiz sağlayalım. Aradığında bizim il müdürlüklerimizdeki bir ihtisaslaşmış psikoloğa doğrudan bağlanabiliyor ve biz gerekli incelemeyi oradan da yapıyoruz. Bu da yeni başlattığımız bir model, normalde benim bugünkü sunumumda yoktu ama biz aile odaklı çalışma derken bunları da kastediyoruz.

Diğer yandan, tabii öksüz, yetim, ebeveyn kaybı yaşamış çocuklar mesela bize otomatik düşüyor, MERNİS'ten düşüyor. O da çok kıymetli çünkü biz zamanında, bir ailede ebeveyn kaybı olduğunda vefat bilgisi düşer düşmez o aileyi güçlendirecek çalışmaları yürütüyoruz. 2025'te 3.460 çocuk hakkında mesleki çalışma yaptık ebeveyn kaybı yaşamış çocuklarda, 2021-2025 döneminde ise 114.424 mesleki çalışma yaptık öksüz, yetim birimiyle ilgili. Öksüz, yetimde 350 bin çocuğumuz var ebeveyn kaybı yaşamış ya anne ya baba ya da ikisini birlikte kaybetmiş çocuklar, bunların 190 bini Bakanlığımızın bir veya birkaç hizmetinden faydalaniyor hâlihazırda mevcut durumda. İhtiyacı olan tüm öksüz, yetimlerin de yanında olmaya devam ediyoruz.

Şimdi, kurumlar arası iş birliğinden az önce bahsettim, çocukların korunması bağlamında kurumlar arası iş birliğini çok önemsiyoruz. Biz İçişleri, Adalet, Sağlık, Millî Eğitim Bakanlıkları gibi paydaşlarımızla iş birliğimizi güçlendiriyoruz, o yüzden güçlendirici bakım modelimizi daha birkaç ay önce hayata geçirdik ama kurumlarda sadece bakın, bu bakanlıklar arası değil, bürokrasi zaman zaman yeniliğe o kadar açık olmayabiliyor yani bunu söyleyebilmek lazım. Kurumlar arası iş birliğinde sanki herkes böyle kendine bağlıymış gibi şey yapıyor, hâlbuki ne kadar iletişim hâlinde olursak o kadar hızlı müdahale sistemimiz güçlenir, o

kadar vakalara erken müdahale ederiz. Dolayısıyla biz bu güçlendirici bakım modelini de bu şekilde hayata geçirdik, protokol imzaladık, atılması gereken diğer iş birliklerini de görüyoruz ve bunu talep ediyoruz. O yüzden biz bu Komisyonun çalışmalarını çok önemsiyoruz çünkü burada çıkacak çalışmalar bizim Bakanlığımızın çalışmalarını gerçekten rahatlatacak. STK'lerle de iş birliği yapıyoruz. Konu en hassas noktamız çocuk olduğu için, tüm kuruluşlarla özellikle çocuklarımızı güçlendirme bakımından da çalışmaya devam ediyoruz.

Çocuk Koruma Kanunu'na göre çocuklar için verilen tedbirlerin koordinasyonundan görevli Bakanlığımız aslında ancak Kanunda koordinasyonun nasıl yapılacağıyla ilgili bir yapı öngörülmemiş ve aynı zamanda tedbir uygulayıcısı kurum olarak biz zaman zaman zorlanıyoruz. Bu konuda da valiliklerin öncülüğünde aslında çok daha etkili tedbir mekanizmaları oluşturabiliriz. Burada bazı valilerimiz çok güçlü bir şekilde bunları uyguluyor hâlihazırda çünkü kendi illerinde valilerimiz bütün kurumların, hani bizim Bakanlığımızın da talimatlarını, bütün bakanlıkların da talimatlarını yerine getiriyor ama aynı zamanda burada alınan tedbirleri çok daha güçlü bir şekilde yerinde uygulamak adına belki bir yasal düzenlemeyle bunu valiliklerin koordinasyonuna bırakmak da kıymetli olabilir. Bu bizim önerimiz tabii ama tabii ki Komisyon kendisi de önerilerde bulunacak.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Öksüz ve yetimlerin suça sürüklenmesiyle ilgili, ailesini kaybedenlerle ilgili özel bir çalışmanız var mı?

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - O çocukları çok yakın takip ettiğimiz için onların arasında bugüne kadar bize düşen resmî bir vaka yok çünkü kuruluş bakımında olan çocukları biz takip ediyoruz kuruluştan çıksa bile, onun haricinde sosyal hizmetten faydalansa bile ama öksüz, yetimleri özel takip ettiğimiz için orada gerçekten suç unsuru çok daha düşük. Çünkü biz ilk başta ailesinden birisi yanında kalabiliyorsa o çocuğu orada destekliyoruz, devlet koruması altında gerekiyorsa da bizim Bakanlığımızın destekleriyle hayatına devam ediyor. Burada kuruluştan ayrılan STK'lerle yani kuruluştan ayrılanların da kurduğu sivil toplum kuruluşları var, onun da önemli bir destek mekanizması olduğunu düşünüyoruz çünkü mentörlük sistemiyle onları güçlendiriyoruz, tecrübe paylaşımıyla, aile odaklı çalışmalarla. Kuruluştan çıkanlarla biz neredeyse hiçbir zaman bağımızı kesmiyoruz diyebiliriz, onlara özel rehberlik sağlıyoruz, kuruluştan kaldıysa beş yıl boyunca sigortasını Bakanlık olarak biz karşılıyoruz, belli bir süre kaldıktan sonra memuriyet hakkı tanıyoruz o çocuklara ama tabii bununla beraber de eksik olduğumuz, eksik gördüğümüz veya hatalı uygulamalar veya istismar... Yani mevcut uygulamalar bunu gerektiriyor, bazı ailelerin sadece çocukları memur olsun diye bıraktığı vakalarla daha çok, sık karşılaşıyoruz, dolayısıyla burada da biz önemli kararlar almak durumundayız. Yani bu gerçekten güçlendirici bakım modeli, aileleri güçlendirici, çocukları güçlendirici bir model.

Erol Keleş Vekilimiz bir alandan bahsetti; özellikle Bilkent'teki bu psikiyatrik hastaneyi, güvenli adli psikiyatri hastanelerini biz önemsiyoruz. Bunu aslında Adalet Bakanlığımız ile Sağlık Bakanlığımız beraber yürütüyor. Zaman zaman hatırlıyorum, ilimizin bir tanesinde ihtisaslaşmış çocukevi sitesi vardı, çocukları orada gerçekten ilin farklı kurumlarına, mesela spora götürüyorsunuz, o çocuklar oranın malzemelerini kırıyor, işte, şeye getiriyorsunuz orayı şey yapıyor. Dolayısıyla il söylemek istemiyorum ama oraya ben bizzat gittim, valimizi ve oradaki bütün kurumları topladım, dedim ki bu görev herkesin üzerine düşüyor, bu çocuklar hepimizin çocukları ve bu çocukları iyileştirmek hepimizin görevi. Orayı öyle bir model hâline getirdik ki şimdi herkes o modelden istiyor. Yani yerinde gördüğümüzde yeri geldi o ile özel çalışmalar yürütüyoruz, bunu da özellikle vurgulamak istiyorum.

Çocuk alanında çalışan personel sayımızla ilgili; çocuk bakım kuruluşlarımızda 16.715 personelimiz bulunmakta farklı meslek gruplarında, merkezde de 220 personelimiz var.

Şiddet algısı; bakın, Millî Eğitim Bakanlığı... Hani dijital şiddet, dijital sosyal medya algısını neden küçümsemememiz gerektiğini söyleyeyim. Millî Eğitim Bakanlığı lise öğrencileri arasında bir Şiddet Algısı Araştırması yaptı geçen sene ve en fazla şiddet olarak algılanan davranışların birincisi özel bilgi ve fotoğrafların internet ortamında paylaşılması yüzde 92. Yani çocuklar başka çocuğun fotoğrafını alıp orada paylaşıyor, bu da bir şiddet algısı çünkü bazen mahrem ortamları da paylaşabiliyor. Dolayısıyla şiddetin en yoğun algılandığı yer dijital ortam, siber zorbalığı oradan, akran zorbalığını oradan öğreniyorlar. Çocuk normal hayatında çok sakin, uyumlu ama dijital mecrada âdeta bir ejderha yani bunu aile de tespit edemiyor, dolayısıyla o konuda da biz özellikle yani 15 yaş dedik, uluslararası mecralar da sosyal medya düzenlemesini bu kapsamda yapıyor. Bakın, çocuklara nasıl ehliyet için 18 yaşı söylüyorsak, 18 yaş sınırlaması varsa, işte oy kullanmak için 18 yaş sınırlandırması varsa dijital mecra için şu anda hiçbir sınırlamamız yok ve çocuklar doğduğu gibi onun içinde doğuyor ve bizden önce parmak sallayarak böyle ekran düzenlemesi yapıyor. Aileler diyor ki "Ne güzel, çocuk ağlamıyor, sessiz, odasında." ama aslında o çocuk başka şekilde ağlıyor ve başka şekilde problemler büyüyor. Biz baktığımızda çeteleşme bile buranın üzerinden yapılıyor. Az önce bir milletvekilimizin ifade ettiği gibi, TikTok Çin menşeli ama Çin'de uygulanmıyor. Çin Bakanına söylemiştim, dedim ki: Çin nasıl? Dedi: "Bizde TikTok yok." Ne yapıyorsunuz ya, bütün dünyaya ihraç etmişsiniz? Bütün dünyaya ihraç etmişler ama şey yok. Yani şu anda tabii ki dijital mecraları o yüzden önemsiyoruz yani çocuklarımızı biz mümkün mertebede risklerden korumak zorundayız. Burada annelere, babalara da yükümlülük veriliyor ama biz diyoruz ki sosyal medya platformlarına: Senin algoritmaların güçlü, sen nasıl ki Gazze'deki soykırımı orada yansıtmadıysan, bizlere bu haberi vermediysen, sen çocuklarımızı bu içeriklerden koruyabilirsin, çocuklarımız o şiddet içeriklerini görmek zorunda değil. Bakın, bir şiddet içeriği oluyor ya sosyal medyada, Bakanlığımız mahkemeye başvuruyor, mahkemeden sonra da içeriği kaldırma konusunda BTK'ye ulaşıyor. Tabii, o sırada o görüntüler 500 kere yayılmış oluyor yani Bakanlığımızın görevi o kadar ağır ki çünkü Hukuk Hizmetlerimiz bir yandan kadın ve çocuk vakalarına müdahil ama bir yandan da bu içeriklerin kaldırılmasına yönelik de çok yoğun mesai harcadığımızı özellikle ifade etmek istiyorum. Bütün Bakanlık personelimize ben bu kapsamda teşekkür etmek istiyorum, gerçekten özverili bir çalışmaları var.

Medya alanında sosyal medya düzenlemesi olsun, oyunların derecelendirilmesi olsun... Bu sosyal medya düzenlemesi inşallah haftaya Mecliste herhâlde gündeme gelecek, Meclisin çalışmalarını da bu kapsamda önemsiyoruz, nihayetinde buranın da bir çalışma şekli, düzeni var. Medya alanında sosyal medya düzenlemesinde aynı zamanda oyunların derecelendirilmesini de önemsiyoruz. Burada özellikle yaş sınırlaması belirtmeyen oyunların Türkiye'de yüklenememesini veya Türkiye'de bir temsilci olmasını...

Bakın, bu platformlar, bu sosyal medya platformları dijital babaları zenginleştirirken çocuklarımız üzerinden para kazanıyorlar yani biz buna göz yumamayız. Çocuklarımızı sosyal medyanın karanlık dehlizlerine bırakamayız ama aynı zamanda interneti güvenli şekilde kullanabilmeleri için eğitimler vermeliyiz çünkü nihayetinde bir eğitim platformu da aynı zamanda. İnternet düşmanı değiliz biz, biz teknolojinin zararlı akımlarından çocuklarımızı korumak istiyoruz. RTÜK ve BTK'yle yakın iş birliği hâlindeyiz ama az önce de ifade ettiğim gibi, kanunlar gereği BTK katalog suçlar haricinde içerikleri kaldıramıyor. Dolayısıyla orada da aslında BTK'ye biz doğrudan ilettiğimizde, "Şu içeriği kaldır." dediğimizde mahkemeye başvurmak zorundayız. Bunun da bizim bürokratik işlemlerimizi güçleştirdiğini ifade etmek istiyorum. Sizden de bu konuda destek bekliyoruz.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Bariyer algısını da çok yükselten bir şey.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Tabii.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Yani siz Bakanlık olarak bu bariyeri yaşıyorsunuz. Kişisel olarak bir kişinin böyle bir inisiyatif almasında da o davranışın önünde bir de bariyer... Bence Komisyon'da bu da çok önemli bir başlık, Komisyonun çıktılarından.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Tabii, çocukların maruz kaldığı riskleri asgariye indirmek hepimizin ortak görevi. Dolayısıyla burada da gerçekten bir... Hatırlarsanız, geçen sene Sur olaylarında İstanbul'da iki gencin işte, cinayet, intihar girişimiyle beraber... O içerikleri kaldırmak bizim gerçekten çok zorlandığımız bir alan oldu çünkü hepimiz görüyoruz o şiddet içeriğini, normalde yayınlanmaması bile gerekiyor yani sosyal medya platformlarının proaktif bir şekilde bunları yükleyememesi lazım. Aslında, algoritmalar var, ellerinde yapay zekâyla bunu önleyebilme yetkisi de var. Dolayısıyla bu kapsamda sizlerin de bu tür önerilere destek vermenizi önemsiyoruz.

Az önce ifade ettim, bizim Bakanlığımız çok büyük bir bakanlık, 86 milyona hitap ediyor, 86 milyon vatandaşımıza hizmet götürmeye gayret ediyor ama aynı zamanda dezenformasyonla mücadelede de gerçekten biz çok yoruluyoruz. Her gün bir haberdeki dezenformasyonla uğraşıyoruz çünkü çocuklar ve kadınlar üzerinden vurmak en kolayı. Maalesef, biz geçmişte kendi Bakanlığımızın 2024'te olan görsellerini kendimiz tespit etmişiz, kendimiz suç duyurusunda bulunmuşuz. Bu kapsamda 5.461 video izlenmiş ama 2024 görselini yayınlayarak sanki yeni bir olaymış gibi de sosyal medyaya ve televizyonlara sunulması gerçekten hoş bir şey değil. Bizim Bakanlığımıza... Mesela onunla ilgili de bir sürü işlem üretmek zorundayız, kendimizi ifade etmekte... Bakın, yalan olay gerçeğinden çok daha hızlı yayılıyor. Sosyal medya da aynı zamanda dezenformasyonun da çok yoğun olduğu bir ortam. Maalesef, Bakanlığımızın maruz kaldığı olaylardan bir tanesi de bu. Bu kapsamda sizler de özellikle bir vaka tespit ettiğinizde lütfen önce bize sorun. Bazen haberlerde çıkanların yüzde 90'ını maalesef biz yalanlamak durumunda kalıyoruz. Bazı basın mensupları bizi arıyor, verdiğimiz bilgiye istinaden hoşuna gitmiyor, yine bildiğini okuyor, yazıyor ve biz bunları da maalesef takip etmek zorunda kalıyoruz. Neresinden turalım; çocuklarla mı ilgilenelim, kadınlarla mı ilgilenelim, dezenformasyonla mı mücadele edelim? Bu kapsamda sizden destek bekliyoruz.

İBB kreşle ilgili, belediyelerin kreş veya başka bir adla çocuklara hizmet verecek kuruluşları kendiliğinden açma yetkileri yok aslında. Ya Bakanlığımızdan ya da Millî Eğitim Bakanlığından izin süreçlerini izleyerek denetim altına girmeleri gerekiyor fakat burada bahse konu olay Eyüpsultan Güzeltepe Çocuk Etkinlik Merkezi yani aslında mevcut mevzuatın etrafından dolanıyor yani farklı isimlerle bu merkezler denetimden çıkıyor.

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - Siz engelleyince biz dolanmak zorunda kalıyoruz.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Ama tabii, çocuklar konu olduğunda, takdir edersiniz ki biz Bakanlık olarak da çocuk söz konusu olduğunda her davada olduğu gibi... Bakın, en ufak bir iddia bile bizim için önemli bir vaka dedik. Burada da biz bu vakayı çok ciddiye aldık, aileye danışmanlık hizmeti sunduk. Burada da dava açıldığı takdirde bizlerin de davaya müdahil olacağımızı özellikle ifade etmek istiyorum.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Sayın Bakan, Mersin'de 2 kişinin iş ilişkisi, ilk tespit edildiğinde kesildi mi?

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - İlk tespit edildiğinde kesilmedi.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - İade oldu mu göreve?

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Yok. Şöyle: Bakın, orada 36 personel söz konusu. Burada bazı personellerin anında ilişkisi kesildi. Mesela, şiddet olayı görüldüğü anda, anında, çünkü burada videoyu izlemek zorundayız, 5.461 video izlemişiz ve bunları iki üç aşamada aldık ama ilk aşamada bazıları 5 yevmiye... Burada toplu iş sözleşmesindeki işçi disiplin kuruluna gelen durumlar söz konusu. Burada da belki en büyük hata bu eksiklik. Yani biz aslında yeri geldiğinde bir şiddet olayı olduğu anda bunun iş akdine son verebiliyoruz, iş akdine son veriyor ama burada o ilk aşamada gördüğümüz personel oldu, 1-2-3 aşamada biz bunu takip ettik ve burada da gerekenleri yaptık.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Sayın Bakanım, konu araya girildiği için yarım kaldı Eyüpsultan'da. Sizin tespitleriniz nedir? Sosyal medyadaki bilgilerde doğruluk-yanlışlık; emin olamıyoruz.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Şimdi 30 Aralıkta olan bir olay ve maalesef kameranın göremediği bir yerde olduğu söyleniyor. Burada aile kendisi tespit ediyor yani bize gelen bilgiler bu noktada. Ailenin kendisi tespit etti ama dediğim gibi yani herhangi bir ihbar ve ihmal olduğu müddetçe bizler de konunun çok yakın takipçisi olacağız. Burada da özellikle, valiliğin bir teftiş sürecini başlattığını da ifade etmek istiyorum. Burada hepimiz hemfikiriz yani burada benim vakam yok. Burada ilgili bir zamanda...

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Taşı en günahsız atsa kimse atamaz yani.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Tabii, burada anında... Bakın, biz kendi personelimiz diye "Aman benim personel eksilmesin." diye göz yumamayız bu konularda çünkü bir ihmal bile başkasına tekrar şey yapılabilir. Dolayısıyla bizim de burada çocuklarımızın iyiliği için, çocuklarımızı güçlendirmek adına herhangi bir ihmalde, bir ihbarda veya gördüğümüz görmediğimiz her türlü konuda özellikle çocuklarımızın yanında olduğumuzu ifade etmek istiyorum. Çocuklarımızı güçlendirmek ve... Bu İBB'nin kreşi olabilir, başka, bizim kuruluşumuz olabilir. Biz çocuklarımızı korumak adına elimizden geleni yaparız. Yeri geldiğinde de kendi personelimizi de bizzat kendimiz ihbar ettik, zaten çoğuyla ilgili de suç duyurusunda bizzat biz

bulunduk. Çünkü biz istiyoruz ki buna yargı karar versin. Daha önce başka vakalarımız da oldu, biz gözünün yaşına bakmayız çünkü nihayetinde bize emanet edilen çocuklar. Bu hususta da bütün kurumlarımızın benzer şekilde hareket edeceğine ben inanıyorum.

Hepinize teşekkür ediyorum.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Sayın Bakan, bir şeyi unuttum. Onu sorup bir de örnek verebilirsem eğer Başkan da izin verirse.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Sayın Vekilim, mikrofonunuzu açacağım ama bir dakikada tamamlarsanız çünkü hepimiz yorulduk. Kaç saat oldu bilemiyorum.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Burada Mersin'le ilgili şunu söyleyeyim mi? Birinci ve ikinci fazda, 5.461 video izlendiği için... 5.461 video tek tek izlendi. Burada birinci ve ikinci fazda bazı personellerin iş akdi anında feshedildi, bazılarına yevmiye cezası kesildi çünkü hepsi şiddet vakası değil mesela...

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ ÖZGE AYDIŞ TOY - Eylemin ağırlığına göre.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Eylemin ağırlığına göre yürütülen bir süreç oldu. Üçüncü fazda izlediğimizde ise tekrar 14 personelin iş akdinin feshedildiğini ifade etmek istiyorum yani toplamda baktığımız zaman 22 personelin iş akdi feshedildi, diğerleriyle ilgili adli disiplin süreçleri de devam ediyor.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Teşekkür ederiz.

Buyurun Sayın Vekilim, çok kısa lütfen.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Sayın Bakan, siz "ergen gebeliği" dediniz ama biz bunu "istismar sonucu gebe kalan" diye tanımlıyoruz.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Biz de öyle.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Sağlık Bakanlığına böyle bir vaka geldiğinde direkt sizinle hemen bir iletişime geçiyorlar mı, haber veriyorlar mı?

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Evet.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Sizin ondan sonraki tavrınız ne oluyor?

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Biz çocuğu ve anneyi yani doğrudan hepsini beraber... Şimdi, burada sadece erken gebelik... Yani şöyle: Genel olarak yani bir istismar durumu söz konusu mu, zaten bize göre 18 yaş altı olduğu için istismar...

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - İşte o yüzden istismar diyoruz.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - O yüzden biz devlet koruması altına alıyoruz. Şu anda bizim 3 tane ergen gebelere yönelik ihtisaslaşmış çocukeyi sitemiz bulunmakta.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Şimdi, Sayın Bakan, biz bu koordinasyon eksikliğine Trabzon Barosu Başkanlığıyla şöyle bir yöntem geliştirmiştik: Hepimiz, bütün devletin kurumları ve baro bir WhatsApp grubu kurmuştuk, acayip etkin bir şekilde çözüm üretiyorduk orada. O yüzden, bazen o sizin dediğiniz gibi, bürokratik engeller de ortadan kalkıyordu, hatta öyle hâle geldik ki başka illere de hemen arada kimse olmadan müdahale ediyorduk hep birlikte yani devletin tüm kurumları.

Bir de şunu tekrarlayalım: Lütfen, burada sizden bir kadın bakış açısı yani erkek bakanlardan farklı bir bakış açısı sergilemenizi istiyoruz. Size sorduğumuz soru önergelerine arkadaşlarımız biraz daha dikkatli cevap verip ve bize işte "Verileri oradan alın, buradan alın." deyip yönlendirmezlerse son derece memnun oluruz.

Ayrıca, barolarla ilgili hâlâ cevap vermediniz.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Şöyle: Barolarla ilgili cevabım var; tüm koordinasyonlarımızda barolar yer alıyor. Özellikle mesela biz kadına yönelik şiddetle mücadelede hem gayriresmî hem resmî kurumlarımızda barolar birimizin bir parçası, hem de çocuk hizmetlerimizde de -Bakan Yardımcım da burada teyit etti- davalara daha etkili katılmak bizim için önemli dolayısıyla biz aslında barolarla iş birliği içerisindeyiz. Belki de en iş birliği içinde olan bakanlıklardan biri de biziz. Onların da daha etkili katılmalarını biz istiyoruz.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - İşte katılsa da reddediliyor katılma talebi. 6284'te bir değişiklik...

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - O mahkemeye katılma... Koordinasyona bizimle geliyor.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ ÖZGE AYDIŞ TOY - Biz görüşelim dedik, dönüş olmadı ama...

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - "Barolarla görüşelim." dedi Hukuk Hizmetleri Genel Müdürüm, Barolar Birliğiyle. Diyor ki: "Geri dönüş yapmadılar." Tekrar şimdi yazdı onlara.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Çok teşekkür ediyorum.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Bir şey soracağım, gizlilik var ama bu gece kulübündeki kız çocukları... İstismara uğrayan kaç çocuk var? Bunun gibi başka vakalar olmuş mu? Müdahil olup takip ettiğinizi biliyoruz ama en azından biraz neler yaptığınızı açıklamanız hani çok...

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Şöyle; iki dava var orada, basına yansıyan sadece bir kısmı var. Davayla ilgili iki dava var, onu özellikle söylemek lazım. Davalardan bir tanesinde yani bu yargı süreci devam ediyor, gizlilik kararı var davalarla ilgili. Ben genel vakalar üzerine çok detaylı bilgi vermem ama Çocuk Hizmetleri Genel Müdürümüz burada, size bütün detayları verebilir. Ama burada ve basında çıkan haberlerin yüzde 80'inin de doğru olmadığını söylemek istiyorum çünkü...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Ama bende ifadeler var, doğru gözüküyor; ben ulaştım.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Yani şöyle, iki dava var orada.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Biliyorum...

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Ama ilkinde biz yokuz; bir tanesinde İçişleri Bakanlığının yani adli kolluk, kolluk kuvvetlerinin kendi yürüttüğü bir dava var.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Bu başka bir dava, o ayrı.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Ama gerçekten burada hiçbir şekilde bir çocuğumuzun dahi böyle vahim olayların içerisinde bulunmamasını önemsiyoruz.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - İddialar çok kötü ve vahim yani.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Her türlü ifade bizim için bir ihbar niteliği taşıyor. Nihayetinde burada da gereken neyse yapmaya devam edeceğiz.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Sayın Bakanım, çok teşekkür ediyoruz.

Ben de hem heyetinize hem size çok teşekkür etmek istiyorum; çok kompakt, çok özet sunumlarla ve bilimsel yaklaşım sergileyen sunumlarla çok şey anlattılar, o yüzden özellikle teşekkür ediyorum. Sizin de objektif, dürüst, eleştiriye açık, öz eleştiri de yapan ve bilimsel bakış açısıyla yaptığınız sunumların Komisyonumuza çok katkı sunduğunu düşünüyorum; Komisyon raporumuzda ve oluşturacağımız önerilerde çok istifade edeceğiz.

Komisyonumuzda başkaca görüşecek konu olmadığı için toplantımızı kapatıyorum, çok teşekkür ediyorum.

Kapanma Saati: 18.42